

รายงานผลการดำเนินงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ในพื้นที่ **ภาคกลาง**
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
ตุลาคม ๒๕๖๕

คำนำ

การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อดำเนินงานสนองพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศ์ เพื่อประโยชน์สุขของราษฎร จำนวน ๒๕ โครงการ/กิจกรรม งบประมาณ จำนวน ๕๘๑,๕๒๗,๒๑๔ บาท (ห้าร้อยแปดสิบล้านห้าแสนสองหมื่นเจ็ดพันสองร้อยสิบสี่บาทถ้วน) ซึ่งครอบคลุมโครงการพัฒนาด้านบูรณาการ/อื่น ๆ โครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม และโครงการพัฒนาด้านคมนาคม/สื่อสาร ซึ่งการพัฒนาต่าง ๆ เหล่านี้ มุ่งแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของราษฎรที่ต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ อย่างเร่งด่วน เพื่อให้ราษฎรมีอาชีพที่มั่นคง ก้าวหน้า ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรที่ดีขึ้น ตลอดจนส่งผลถึงความมั่นคงของประเทศชาติยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ในฐานะเป็นหน่วยงานกลางในการประสานงาน สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ฉบับนี้ขึ้น เพื่อสรุปผลความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการประสานงาน และติดตามผลการดำเนินงานในระยะต่อไป

สำนักงาน กปร.

ตุลาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

หน้า

สรุปสาระสำคัญของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๑

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านต่าง ๆ

ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ

พระราชดำริตรง

๑. โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอนองปรี จังหวัดกาฬจนบุรี	๙
๒. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี	๑๕
๓. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา	๒๒
๔. โครงการพัฒนาพื้นที่รอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง ตำบลนาจอมเทียน และตำบลพุดตาล
อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี	๓๔
๕. โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริ
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี	๓๘
๖. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	๔๙
๗. โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ
ตำบลแม่น้ำคู้ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง	๖๓
๘. โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี	๗๐

ด้านบูรณาการ/อื่นๆ (ต่อ)

พระราชดำริตรง

๙. โครงการศูนย์ผลิตลูกพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อเพิ่มผลผลิตในแหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่ตามแนวชายแดน (ศูนย์เรียนรู้ด้านการประมงบ้านหนองตาดั้งตามพระราชดำริ)
ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ๘๑
๑๐. โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ๘๓
๑๑. โครงการการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ๙๒

ด้านแหล่งน้ำ

พระราชดำริตรง

๑๒. โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำ ประจวบระบายน้ำวังโตนด - ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ๙๔
๑๓. โครงการปรับปรุงแหล่งน้ำโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๙๖
๑๔. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (งานปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียพร้อมอาคารประกอบ)
ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ๙๙
๑๕. โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ๑๐๒
๑๖. โครงการปรับปรุงพื้นที่ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ
ตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ๑๐๔

ด้านแหล่งน้ำ (ต่อ)

ฎีกา

๑๗. โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงพยาบาลห้วยกระเจาเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ๑๐๖
๑๘. โครงการระบบท่อส่งน้ำฝิ่งซ้ายเขื่อนขุนด่านปราการชล – คลองสีเสียด
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ๑๐๙

ด้านสิ่งแวดล้อม

พระราชดำริตรง

๑๙. โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๑๑๒
๒๐. โครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้เขากระปุกตามแนวพระราชดำริ
(ศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ)
ตำบลเขากระปุก อำเภอยาง่าง จังหวัดเพชรบุรี ๑๑๖
๒๑. โครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ๑๒๑
๒๒. โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด
(ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง
และจังหวัดสระแก้ว ๑๓๓

ฎีกา

๒๓. โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ
ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๑๓๘

ด้านคมนาคม/สื่อสาร

พระราชดำริตรง

๒๔.	โครงการปรับปรุงสนามบินท่าใหม่ (ระยะที่ ๒) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี	๑๔๒
๒๕.	โครงการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเพื่อช่วยเหลือศูนย์การเรียนรู้ตำรวจ
ตระเวนชายแดนบ้านคีรีล้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลช้างแรง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	๑๔๕

ภาคผนวก

- โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร.
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ในเขตพื้นที่ภาคกลาง

สรุปลสารสำคัญ
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในเขตพื้นที่ภาคกลาง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

สรุปสาระสำคัญ
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินงานโครงการเพื่อสืบสาน รักษา และต่อยอดการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน จำนวน ๒๕ โครงการ เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๕๘๑,๕๒๗,๒๑๔ บาท (ห้าร้อยแปดสิบล้านห้าแสนสองหมื่นเจ็ดพันสองร้อยสิบสี่บาทถ้วน) ครอบคลุมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

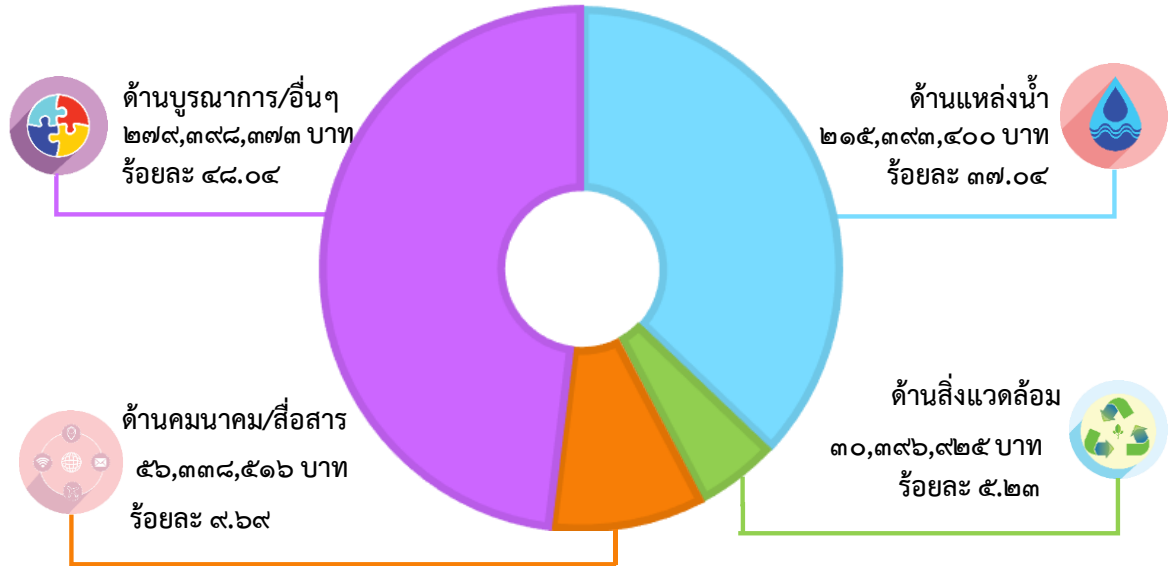
๑. ด้านแหล่งน้ำ	จำนวน ๗ โครงการ วงเงิน ๒๑๕,๓๙๓,๔๐๐ บาท
คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐๔ ของงบประมาณทั้งหมด
๒. ด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน ๕ โครงการ วงเงิน ๓๐,๓๙๖,๙๒๕ บาท
คิดเป็นร้อยละ ๕.๒๓ ของงบประมาณทั้งหมด
๓. ด้านคมนาคม/สื่อสาร	จำนวน ๒ โครงการ วงเงิน ๕๖,๓๓๘,๕๑๖ บาท
คิดเป็นร้อยละ ๙.๖๙ ของงบประมาณทั้งหมด
๔. ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ	จำนวน ๑๑ โครงการ วงเงิน ๒๗๙,๓๙๘,๓๗๓ บาท
คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๐๔ ของงบประมาณทั้งหมด

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนและงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำแนกตามประเภทของการพัฒนา

ประเภท	ภาคกลาง		
	จำนวนโครงการ	งบประมาณ	ร้อยละ
ด้านแหล่งน้ำ	๗	๒๑๕,๓๙๓,๔๐๐	๓๗.๐๔
ด้านสิ่งแวดล้อม	๕	๓๐,๓๙๖,๙๒๕	๕.๒๓
ด้านคมนาคม/สื่อสาร	๒	๕๖,๓๓๘,๕๑๖	๙.๖๙
ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ	๑๑	๒๗๙,๓๙๘,๓๗๓	๔๘.๐๔
รวม	๒๕	๕๘๑,๕๒๗,๒๑๔	๑๐๐

ภาพที่ ๑ แสดงจำนวนและงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำแนกตามประเภทของการพัฒนา

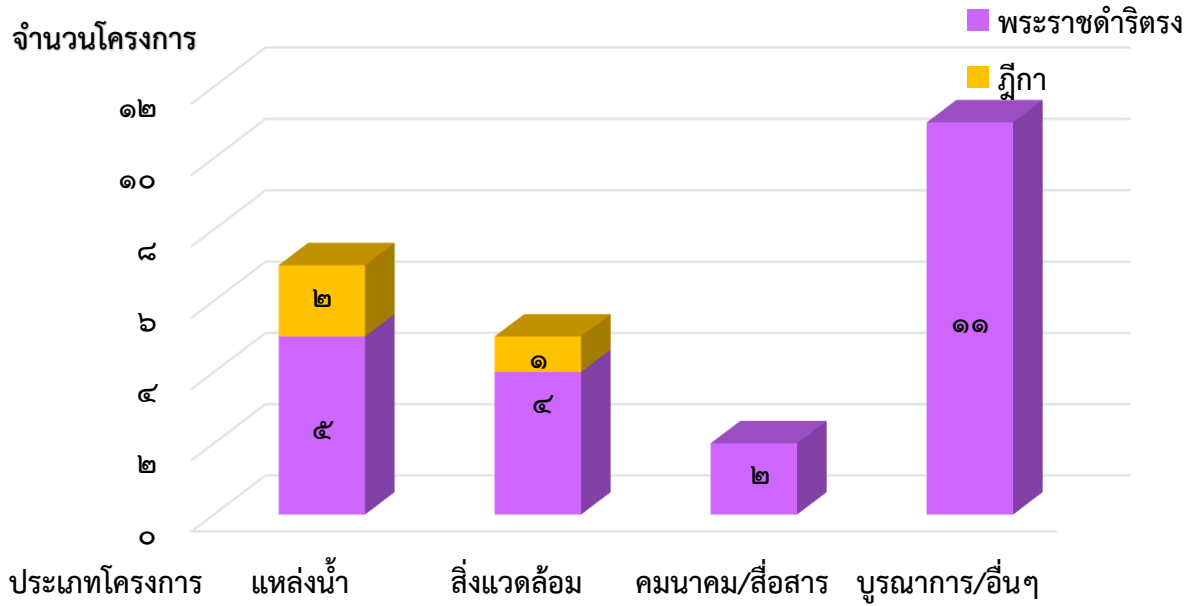
ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้สนับสนุนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตพื้นที่ภาคกลาง ที่เกิดขึ้นจากพระราชดำริตรง จำนวน ๒๒ โครงการ และเกิดจากราชฎาทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา จำนวน ๓ โครงการ โดยมีรายละเอียดแสดงได้ตามตารางที่ ๒ และภาพที่ ๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒ แสดงจำนวนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำแนกตามที่มาของโครงการ

ประเภท	ที่มาของโครงการ		
	พระราชดำริตรง	ฎีกา	รวม
ด้านแหล่งน้ำ	๕	๒	๗
ด้านสิ่งแวดล้อม	๔	๑	๕
ด้านคมนาคม/สื่อสาร	๒	-	๒
ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ	๑๑	-	๑๑
รวม	๒๒	๓	๒๕

ภาพที่ ๒ แสดงจำนวนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินเขตพื้นที่ภาคกลาง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำแนกตามที่มาของโครงการ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่ได้มีพระราชดำริให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ และจากการที่ราษฎรได้ขอพระราชทานความช่วยเหลือและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจาก กปร. มีการดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ ๑๑ จังหวัด โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ ๓ และภาพที่ ๓ ดังนี้

ตารางที่ ๓ แสดงจำนวนและงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่ภาคกลางประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำแนกตามพื้นที่ดำเนินการ

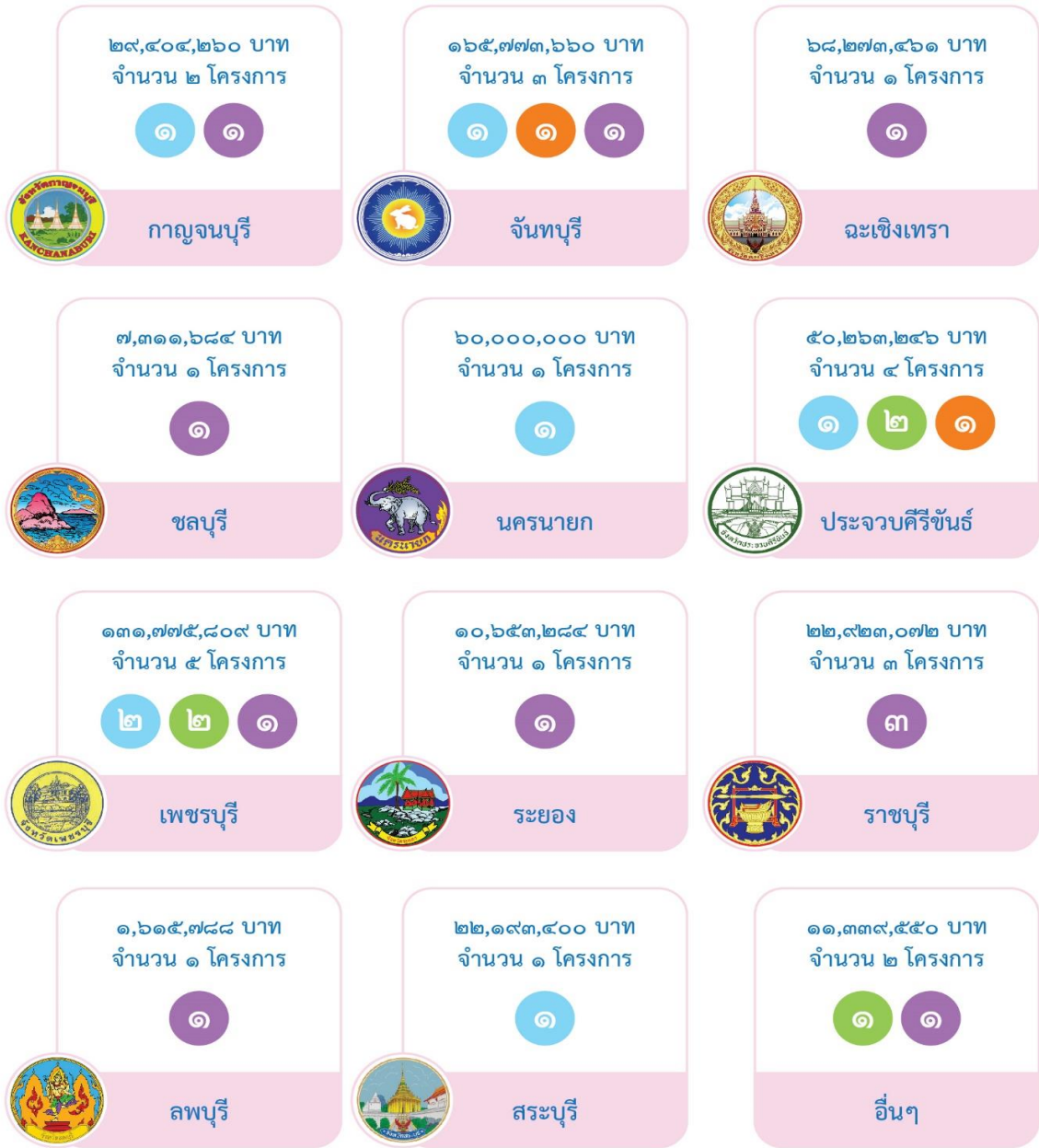
พื้นที่ดำเนินการ จังหวัด	โครงการ		งบประมาณปี ๒๕๖๕	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน (บาท)	ร้อยละ
๑. กาญจนบุรี	๒	๘.๐๐	๒๙,๔๐๔,๒๖๐	๕.๐๖
๒. จันทบุรี	๓	๑๒.๐๐	๑๖๕,๗๗๓,๖๖๐	๒๘.๕๐
๓. ฉะเชิงเทรา	๑	๔.๐๐	๖๘,๒๗๓,๔๖๑	๑๑.๗๔
๔. ชลบุรี	๑	๔.๐๐	๗,๓๑๑,๖๘๔	๑.๒๖
๕. นครนายก	๑	๔.๐๐	๖๐,๐๐๐,๐๐๐	๑๐.๓๒
๖. ประจวบคีรีขันธ์	๔	๑๖.๐๐	๕๐,๒๖๓,๒๔๖	๘.๖๔
๗. เพชรบุรี	๕	๒๐.๐๐	๑๓๑,๗๗๕,๘๐๙	๒๒.๖๖
๘. ระยอง	๑	๔.๐๐	๑๐,๖๕๓,๒๘๔	๑.๘๓
๙. ราชบุรี	๓	๑๒.๐๐	๒๒,๙๒๓,๐๗๒	๓.๙๔
๑๐. ลพบุรี	๑	๔.๐๐	๑,๖๑๕,๗๘๘	๐.๒๘
๑๑. สระบุรี	๑	๔.๐๐	๒๒,๑๙๓,๔๐๐	๓.๘๒
๑๒. อื่น ๆ ***	๒	๘.๐๐	๑๑,๓๓๙,๕๕๐	๑.๙๕
รวมทั้งสิ้น	๒๕	๑๐๐	๕๘๑,๕๒๗,๒๑๔	๑๐๐

หมายเหตุ

*** อื่น ๆ หมายถึง โครงการที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่ ๒ จังหวัด ขึ้นไป ได้แก่ โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริ และโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ภาพที่ ๓ แสดงจำนวนและงบประมาณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ จำแนกตามพื้นที่ดำเนินการ

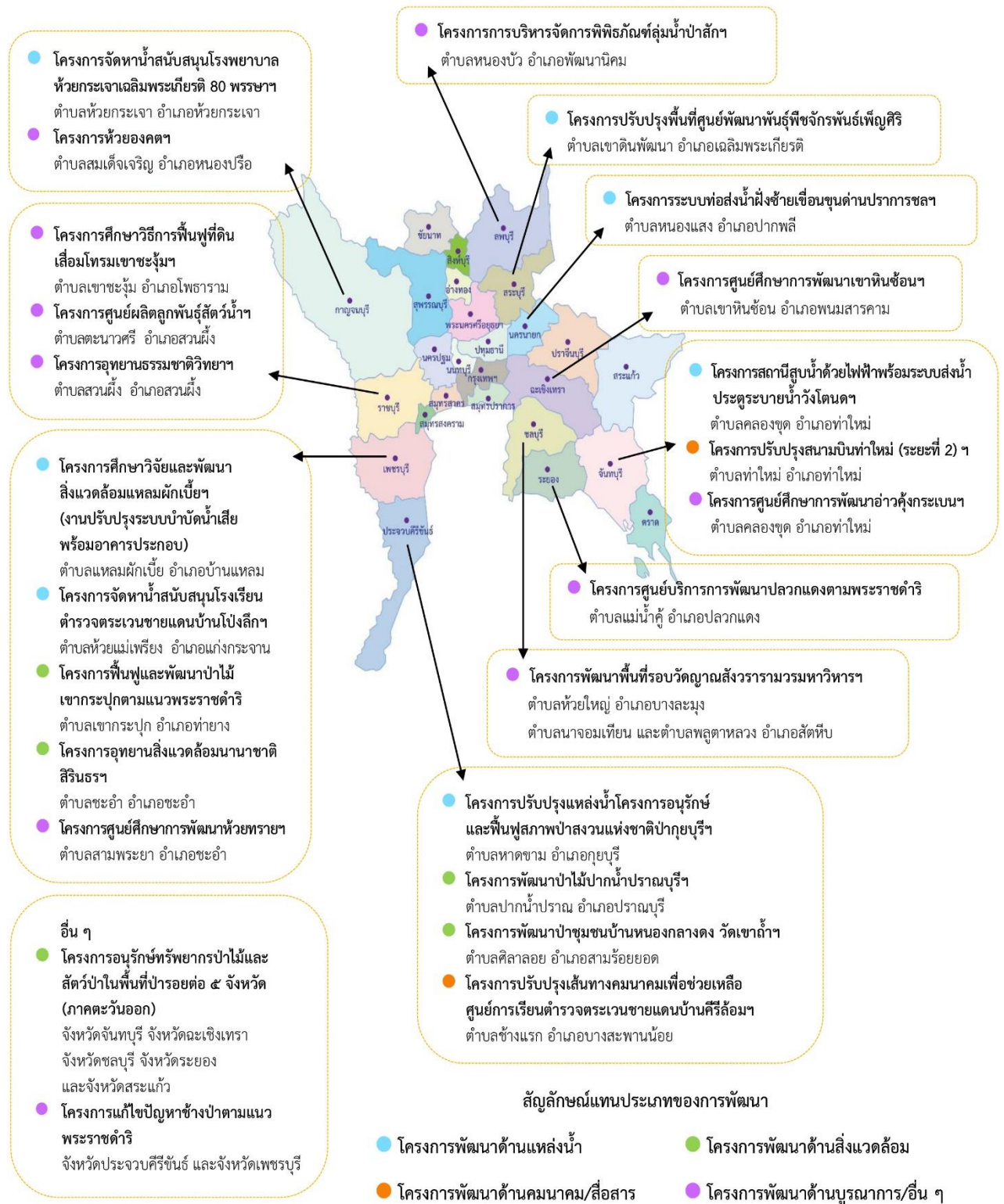

สัญลักษณ์แทนประเภทของการพัฒนา

- ด้านแหล่งน้ำ
- ด้านสิ่งแวดล้อม
- ด้านคมนาคม/สื่อสาร
- ด้านบูรณาการ/อื่นๆ

ภาพที่ ๔ แสดงที่ตั้งโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ในเขตพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ช่วยสร้างประโยชน์ให้แก่ราษฎรกลุ่มเป้าหมาย โดยมีผลสัมฤทธิ์จำแนกตามประเภทของโครงการ แสดงได้ ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการพัฒนาด้านบูรณาการ

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ

- ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ จำนวนประมาณ ๒,๕๖๑ ครัวเรือน
จำนวนประมาณ ๘,๔๒๙ คน
- การอบรม จำนวนประมาณ ๑๔๐ คน
- การศึกษาดูงาน จำนวนประมาณ ๑๔๙,๐๙๐ คน

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

- ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ จำนวนประมาณ ๑๔,๗๕๔ ครัวเรือน
จำนวนประมาณ ๓๘,๗๘๑ คน
- การอบรม จำนวนประมาณ ๒,๖๙๕ คน
- การศึกษาดูงาน จำนวนประมาณ ๙๐,๔๘๔ คน

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ

- ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ จำนวนประมาณ ๗,๘๕๙ ครัวเรือน
จำนวนประมาณ ๒๐,๕๓๙ คน
- การอบรม จำนวนประมาณ ๓๑๔ คน
- การศึกษาดูงาน จำนวนประมาณ ๑๐๒,๖๓๔ คน

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการอื่น ๆ

- ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์ จำนวนประมาณ ๔๒,๙๒๖ ครัวเรือน
- การอบรม จำนวนประมาณ ๕๙๐ คน
- การศึกษาดูงาน จำนวนประมาณ ๑๑๑,๒๒๖ คน

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ

● ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์	จำนวนประมาณ	๓,๔๓๐	ครัวเรือน
	จำนวนประมาณ	๙,๗๗๕	คน
● พื้นที่เกษตร	จำนวนประมาณ	๓,๘๐๒	ไร่

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม

● ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์	จำนวนประมาณ	๔๙,๐๘๖	คน
● พื้นที่ป่า	จำนวนประมาณ	๗๐๔,๐๔๗	ไร่

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการพัฒนาด้านคมนาคม/สื่อสาร

● ราษฎรผู้ได้รับประโยชน์	จำนวนประมาณ	๒๒๑	ครัวเรือน
	จำนวนประมาณ	๖๓๒	คน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านต่าง ๆ

ด้านบูรณาการ/อื่น ๆ

โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอนongปรีอ จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๓๓ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริ สรุปความว่า ควรพิจารณาดำเนินการพัฒนาพื้นที่พื้นที่บริเวณตำบลหนองปรีอ อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี (ปัจจุบันอยู่ในเขตตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอนongปรีอ จังหวัดกาญจนบุรี) ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนเป็นอย่างดี โดยขอให้ประสานและสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขุดสระน้ำ ปลูกป่า ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อประโยชน์สุขให้กับประชาชนในพื้นที่ และได้มีพระราชดำริ ให้จัดหาที่ดินจำนวนหนึ่ง เพื่อพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว และพระราชทานชื่อโครงการว่า “โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ทรงเน้นเรื่องการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยให้ราษฎรได้อยู่อาศัยทำกินร่วมกับการคงอยู่ของธรรมชาติอย่างเกื้อหนุนกัน คือ ไม่ทำลายซึ่งกันและกันตามหลักการฟื้นฟูและสร้างสมดุลในระบบนิเวศวิทยา ทำให้ทุกชีวิตมีความผาสุกและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ต่อมาเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ และวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๐ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทอดพระเนตรโครงการห้วยองคตฯ และได้มีพระราชดำริ สรุปความว่า ในพื้นที่โครงการมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในแต่ละสาขาดำเนินการอยู่มาก ควรที่จะให้นักเรียนมัธยมได้มีโอกาสฝึกอบรบหรือดูการทำงานในการจัดการเรียนการสอนควรจัดเวลาช่วงหนึ่งจัดเป็นกิจกรรมธรรมชาติศึกษา โดยจัดหาพื้นที่โครงการฯ จำนวนหนึ่ง เมื่อนักเรียนมีเวลาว่างให้ทำกิจกรรมและศึกษาธรรมชาติ เช่น ศึกษาเรื่องดิน ต้นไม้ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้เห็นจริงและเรียนรู้จากสภาพพื้นที่จริง ก็จะทำให้เด็กนักเรียนเข้าใจได้รวดเร็วขึ้น

ผลการดำเนินงาน

โครงการห้วยองคตฯ มีพื้นที่ประมาณ ๒๐,๖๒๕ ไร่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเขาพระฤๅษี - เขาบ่อแร่ ครอบคลุมพื้นที่ ๔ หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๓ บ้านห้วยแม่ระวาง หมู่ที่ ๔ บ้านม่วงเฒ่า หมู่ที่ ๕ บ้านบารมี และหมู่ที่ ๗ บ้านห้วยองคต มีการดำเนินงานสนองพระราชดำริมาอย่างต่อเนื่องด้วยความร่วมมือร่วมใจกันจากส่วนราชการ ภาคเอกชน และราษฎร ตามแนวคิดเรื่อง “บวร” (บ้าน วัด ราชการ และโรงเรียน) พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิตของราษฎร โดยมีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานกับคณะทำงานโครงการทุกภาคส่วน ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ มีผลการดำเนินงานสรุปได้ ดังนี้

๑. งานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๑ ปรับปรุงทางเดินศึกษาธรรมชาติ ระยะทาง ๑,๐๒๙ เมตร โดยดำเนินการปูแผ่นทางเท้าลายไม้เทียม และติดตั้งป้ายสื่อความหมาย จำนวน ๕ ป้าย

๑.๒ การพัฒนาศักยภาพการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- จัดฝึกอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) ตำบลสมเด็จเจริญ เป็นผู้แทนชุมชนในพื้นที่โครงการฯ จำนวน ๗๐ คน

- จัดชุดลาดตระเวน เพื่อป้องกันและจับกุมผู้กระทำความผิดในการตัดไม้ทำลายป่า พร้อมทั้งจุดตรวจ/จุดสกัด ณ ป้อมประตูป่า

- จัดทำแนวกันไฟในเขตพื้นที่โครงการห้วยองค์ดฯ

ปรับปรุงทางเดินศึกษาธรรมชาติ

จัดทำแนวกันไฟ

๒. งานพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต

๒.๑ โรงเรียนประชามงคล (นักเรียน ๑,๕๒๙ คน) ดำเนินโครงการ ดังนี้

- โครงการเคหกิจเกษตร ดำเนินการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ และวัสดุดิบในการแปรรูป ขนมไทย ขนมอบ และผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มน้ำสมุนไพร เพื่อพัฒนาสื่อการสอนวิชาการงานอาชีพให้แก่นักเรียน

- โครงการเลี้ยงไก่ไข่ ดำเนินการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เลี้ยงไก่ พันธุ์ไก่ไข่สาว ๑๐๐ ตัว พร้อมอาหารไก่ไข่

๒.๒ โรงเรียนป่าไม้อุทิศ ๑๕ (บ้านม่วงเต่า) (นักเรียน ๑,๐๘๓ คน) ดำเนินโครงการเลี้ยงปลาในบ่อปูนซีเมนต์ โดยจัดทำบ่อปูนซีเมนต์เลี้ยงปลา พร้อมหลังคา ขนาดกว้าง ๒.๕ เมตร ยาว ๕ เมตร สูง ๑ เมตร และจัดซื้อพันธุ์ปลา ๒,๐๐๐ ตัว พร้อมอาหารปลา

๒.๓ โรงเรียนบ้านเขาแหลม (นักเรียน ๒๗๗ คน) ดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยปรับปรุงพื้นที่ศูนย์เรียนรู้ฯ ปรับปรุงขยายระบบน้ำเพื่อการเกษตร ปรับปรุงซ่อมแซมธนาคารขยะ และส่งเสริมการปลูกไม้ผล

ปรับปรุงขยายระบบน้ำเพื่อการเกษตร

ส่งเสริมการปลูกไม้ผล

๒.๔ โรงพยาบาลพยาบาลสถานพระบารมี ดำเนินการจัดซื้ออุปกรณ์ตรวจคัดกรองภาวะแทรกซ้อนทางจอประสาทตาให้ผู้ป่วยเบาหวาน (Fundus Camera) จำนวน ๑ เครื่อง

๒.๕ กองอำนวยการฯ ดำเนินโครงการห้องเรียนชุมชนตามแนวพระราชดำริ (ห้องเรียนกลางแจ้ง) โดยจัดนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในพื้นที่ ๓ โรงเรียน จำนวน ๘๐ คน มาเข้าค่ายฯ จำนวน ๓ วัน ๒ คืน เมื่อวันที่ ๒๙-๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ กองอำนวยการโครงการฯ

นักเรียนเข้าร่วมโครงการห้องเรียนชุมชนตามแนวพระราชดำริ (ห้องเรียนกลางแจ้ง)

๓. งานบริหารโครงการ

๓.๑ การศึกษาดูงาน บูรณาการร่วมกันสำหรับคณะผู้ปฏิบัติงาน และบุคลากร โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประกอบด้วย คณะทำงาน บุคลากร ผู้นำชุมชน จำนวน ๕๐ คน ไปศึกษาดูงาน จังหวัดระยอง และจังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๑-๓ กันยายน ๒๕๖๕

๓.๒ จัดประชุมคณะผู้ปฏิบัติงานโครงการห้วยองคตฯ ในระดับพื้นที่เดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่รายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงาน และร่วมกันติดตามผลการดำเนินงาน รวมทั้งการพิจารณาแก้ไขปัญหาค่าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

๓.๓ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยจัดทำสื่อเผยแพร่แหล่งเรียนรู้โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดซื้ออุปกรณ์ กล้องวิดีโอ คอมพิวเตอร์ และไมโครโฟน และจัดทำเว็บไซต์เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ

๓.๔ การติดตามและประเมินผลแผนแม่บทโครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙ เพื่อปรับแผนประจำปี โดยคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

คณะผู้ปฏิบัติงานฯ ศึกษาดูงาน จังหวัดระยอง

จัดประชุมคณะผู้ปฏิบัติงานฯ เดือนละ ๑ ครั้ง

คณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ติดตามและประเมินผลแผนแม่บทโครงการห้วยองคตฯ

๔. งานซ่อมแซมอาคารกองอำนาจการโครงการห้วยองคตฯ

กรมชลประทาน ดำเนินการซ่อมแซมอาคารกองอำนาจการฯ เพื่ออำนวยความสะดวกในการประสานงานโครงการฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรสามารถใช้พื้นที่ในการปฏิบัติงานได้อย่างสะดวก ปลอดภัย และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยปูพื้นเซรามิก ฝ้าเพดาน ซ่อมแซมประตูและหน้าต่างอะลูมิเนียม ทาสีภายนอกและภายในอาคาร และงานระบบไฟฟ้า ดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารกองอำนาจการ

ประโยชน์ที่ได้รับ

จากความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องตามแนวพระราชดำริ “บวร” ส่งผลให้ราษฎรในพื้นที่โครงการห้วยองคตฯ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งด้านที่ดินทำกิน ที่อยู่อาศัย โครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา สุขภาพอนามัย การประกอบอาชีพ วัฒนธรรมท้องถิ่น และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อีกทั้งยังทำให้ราษฎรในบริเวณใกล้เคียงได้รับการบริการจากภาครัฐในทุกด้าน และสภาพป่าไม้เดิมที่ถูกทำลายพื้นที่กว่า ๔,๐๓๐ ไร่ ได้รับการฟื้นฟูให้กลับมีความอุดมสมบูรณ์ และราษฎรในชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากป่า มีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ และสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๕ มีคณะบุคคลสนใจเดินทางมาศึกษาดูงานในพื้นที่โครงการ จำนวน ๒๑ คณะ ๗๖๐ คน ซึ่งมีจำนวนลดลงเนื่องจากสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙)

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๒๔ สรุปความว่า ให้พิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสม จัดทำโครงการพัฒนาด้านอาชีพการประมงและการเกษตรในเขตพื้นที่ดินชายฝั่งทะเลจังหวัดจันทบุรี

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้นที่ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยมีกรมประมงเป็นหน่วยงานหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนา จากยอดเขา สู่ท้องทะเล

นอกจากนี้ ได้มีพระราชดำริเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๒๔ สรุปความว่า ให้พิจารณาจัดหาพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรมหรือพื้นที่สาธารณประโยชน์เพื่อจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนา เช่นเดียวกับโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ให้เป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาในเขตที่ดินชายทะเล และเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๑ สรุปความว่า คุ้งกระเบนเป็นการศึกษาเกี่ยวกับชายทะเล ต้นไม้ต่าง ๆ ชายทะเล ปลา และการประมง

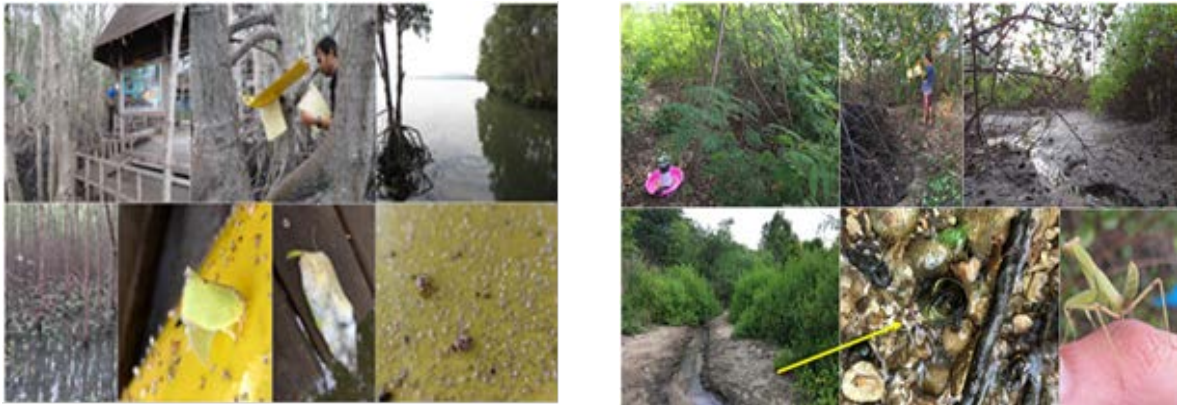
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ได้น้อมนำแนวพระราชดำริมาสู่การศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย การพัฒนาพื้นที่ดินในเขตชายฝั่งทะเล การฟื้นฟู อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืน การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และนำผลการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ จัดทำเป็นแปลงสาธิตในลักษณะของพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต เป็นศูนย์บริการรวมที่จุดเดียวให้แก่เกษตรกร และประชาชนผู้สนใจ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาฯ และประชาชนทั่วไปได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ผลการดำเนินงานจริง ผ่านเจ้าหน้าที่ซึ่งได้ถ่ายทอดให้ความรู้ และคำแนะนำ ด้านต่าง ๆ

ผลการดำเนินงาน

๑. งานศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา

ดำเนินการศึกษา ทดลอง วิจัย ด้านการพัฒนา การประมง และการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำชายฝั่ง การพัฒนาการเกษตร และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็น การศึกษา ทดลอง วิจัย ในลักษณะเป็นการพัฒนาที่มุ่งแก้ไขความเดือดร้อนในชีวิตความเป็นอยู่ ของราษฎรในพื้นที่ โดยพัฒนาตั้งแต่ต้นทาง คือ จากยอดเขา สู่อ่างทะเล รวมทั้งเป็นการศึกษาวิจัย ที่คำนึงถึงพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ อาทิ โครงการจัดทำตัวชี้วัดอันเนื่อง มาจากพระราชดำริด้านการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่ง โดยเฉพาะการพัฒนาป่าชายเลนและ ป่าชายหาดในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของชุมชนใน พื้นที่โครงการอย่างยั่งยืน งานป่าไม้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ จึงได้ดำเนินงานจัดทำ ตัวชี้วัดขึ้น เพื่อติดตามประเมินผลการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

จัดทำตัวชี้วัดด้านการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่ง

๒. การบริการถ่ายทอดเทคโนโลยี และศึกษาดูงานการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

ดำเนินการฝึกอบรมพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกร อาทิ ๑) โครงการส่งเสริม การทำธนาคารปูทะเลเพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรปูทะเลในเขตป่าชายเลนพื้นที่ภาคตะวันออก ปีที่ ๕ โดยมีเกษตรกรเข้าอบรม จำนวน ๕๐ คน ๒) ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่วิถีพอเพียง เรื่อง เทคโนโลยี การผลิตปุ๋ยหมักเติมอากาศเพื่อลดต้นทุนการผลิต ๓๐ ราย ๓) การปลูกแคคตัสและไม้อวนน้ำ เพื่อเป็นจุดสาธิตและอาชีพเสริมแก่เกษตรกร จำนวน ๑๕ คน ๔) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ เพื่อสาธิตและขยายผล จำนวน ๓๐ คน ๕) ส่งเสริมการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในการควบคุมโรคพืช ที่เกิดจากเชื้อรา จำนวน ๑๕ คน

อบรมการปลูกแคคตัส เพื่อเป็นอาชีพเสริมแก่เกษตรกร

๓. งานขยายผลการพัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ประสบความสำเร็จในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำชายฝั่ง และฟื้นฟูทรัพยากร ป่าชายเลน ป่าบก และทรัพยากรประมง ผ่านการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ เพิ่มทรัพยากรสัตว์น้ำชายฝั่งเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ โดยผลิตสัตว์น้ำเพื่อปล่อยในวันสำคัญ จำนวน ๘,๔๙๒,๓๙๐ ตัว

ผลิตและปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำในวันสำคัญ

๓.๒ ส่งเสริมการทำธนาคารปูเพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรปูม้า และปูทะเล โดยส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านในภาคตะวันออก จัดตั้งกลุ่มธนาคารปู รวม ๓ กลุ่ม ได้แก่ ๑) กลุ่มประมงบ้านเกาะเปร็ด ๒) กลุ่มประมงบ้านอ่าวช่อ ๓) กลุ่มประมงบ้านแหลมศอก โดยมีกลุ่มสมาชิก จำนวน ๓๓ คน

ส่งเสริมการทำธนาคารปู

๓.๓ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ป่าชายเลน และหญ้าทะเลในอ่าวคังกระเบนฯ โดยปัจจุบันพื้นที่ป่าชายเลนรอบอ่าวคังกระเบนฯ มีจำนวนเพิ่มขึ้น ๑,๓๐๐ ไร่ จากเดิม ๖๑๐ ไร่ ซึ่งมีการส่งเสริมและสนับสนุนการเพาะชำกล้าไม้ป่าชายเลน ไม้ยืนต้น และไม้ประดับ เพื่อส่งเสริมการปลูกต้นไม้ ได้แก่ พะยูง ตะเคียนทอง ชะมวง จิกทะเล แต้้ว มะขามบ้าน ชาดัด เข้มแดง โกงกางใบใหญ่ โกงกางใบเล็ก ตะบัน และอื่น ๆ จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ต้น

แปลงเพาะชำกล้าไม้ป่าชายเลน ไม้ยืนต้น และไม้ประดับ เพื่อส่งเสริมการปลูกต้นไม้

๔. การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

๔.๑ พื้นฟูองค์ความรู้ การทำน้ำปลาโดยวิธีการหมักแบบธรรมชาติ ซึ่งดำเนินการทำน้ำปลา โดยวิธีหมักแบบธรรมชาติเสร็จเรียบร้อยแล้ว จำนวน ๒ บ่อ

การทำน้ำปลาโดยวิธีการหมักแบบธรรมชาติ

๔.๒ เพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานของหน่วยสาธิตการเลี้ยงสัตว์น้ำภายในอำเภอวังกระแจะ โดยสาธิตการเลี้ยงปลาเศรษฐกิจหลากหลายสายพันธุ์ในกระชัง การจัดทำแหล่งพ่อแม่พันธุ์หอยนางรมปากจีบ ซึ่งเป็นหอยนางรมพันธุ์พื้นเมือง การสร้างแหล่งพ่อแม่พันธุ์หอยตะไคร้แบบหลัก การบริหารจัดการทรัพยากรปูม้าในรูปแบบของธนาคารปู การสร้างบ้านปลา ตลอดจนให้บริการวิชาการด้านการทำประมง และชีววิทยาสัตว์น้ำในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงพัฒนาที่ให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่คณะผู้มาศึกษาดูงาน ปัจจุบันได้จัดแสดงรูปแบบการทำฟาร์มทะเล ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมจากผู้เข้าเยี่ยมชมจากหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ มีผู้เข้าเยี่ยมชม จำนวน ๖๘,๒๙๙ คน

สาธิตการเลี้ยงสัตว์น้ำ

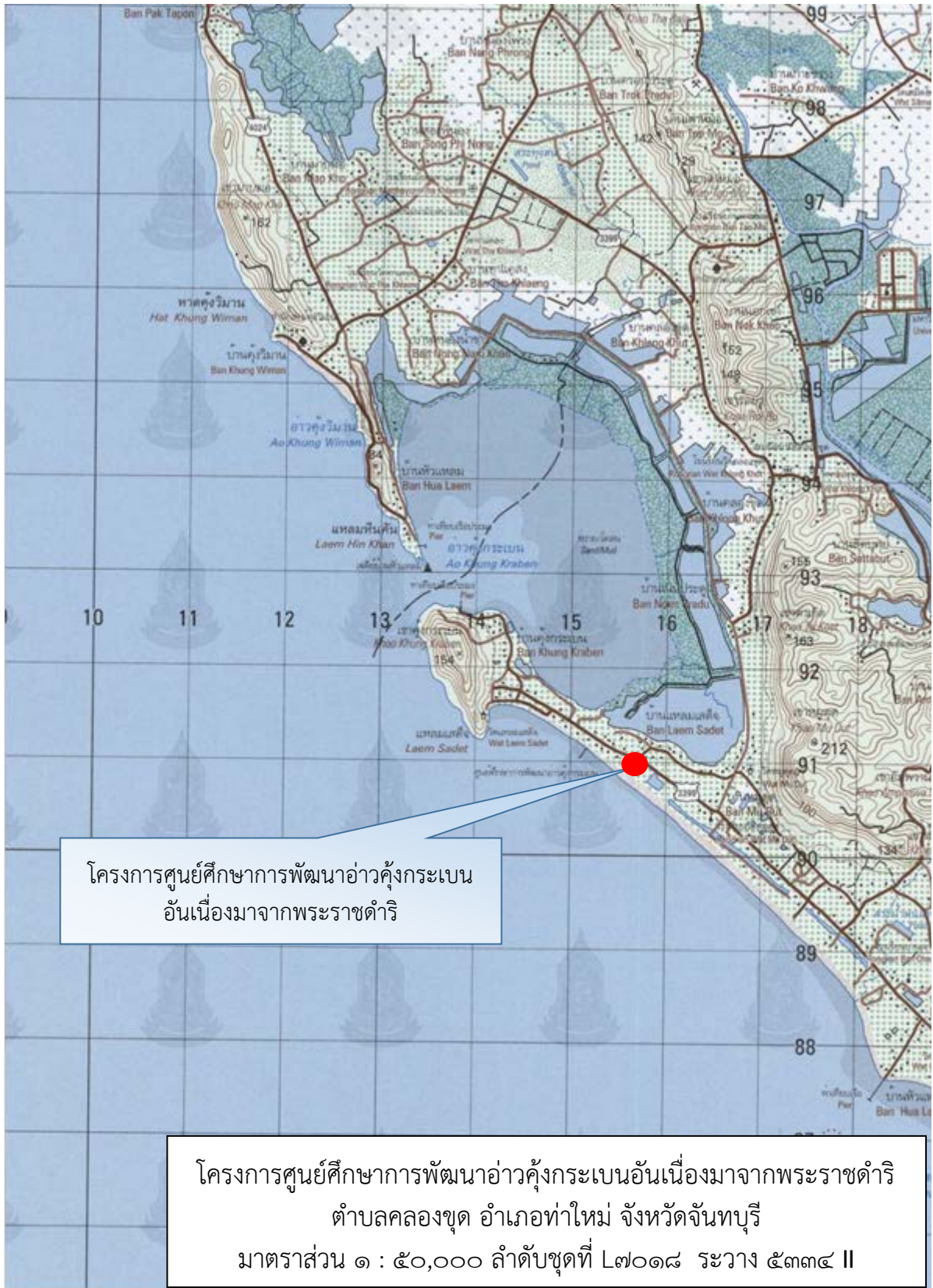

นอกจากนี้ ยังดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เยาวชนโรงเรียนรอบศูนย์ศึกษาฯ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ พันธุ์ปลา และก้อนเชื้อเห็ด ให้แก่โรงเรียนบริเวณโดยรอบพื้นที่ รวม ๑๙ แห่ง

ประโยชน์ที่ได้รับ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สนองพระราชดำริ ในการเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร นับตั้งแต่ก่อตั้งในปี ๒๕๒๔ โดย ทำการศึกษาวิจัยหารูปแบบการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพที่อุดมสมบูรณ์ มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการ ส่งเสริมพัฒนาอาชีพแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป ควบคู่กับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนวพระราชดำริ โดยเฉพาะในเรื่องการเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย ความต้องการเทคนิคใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และการนำความรู้มาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จันทบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๒ ให้พัฒนาพื้นที่ที่ราษฎรน้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินตำบลเขาหินซ้อน อำเภอนมสาร จันทบุรี โดยให้พิจารณาดำเนินการสำรวจพื้นที่อย่างละเอียด เพื่อจัดแบ่งส่วนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจได้มาศึกษาเรียนรู้ ในด้านชลประทาน เกษตรกรรม ปศุสัตว์ ประมง ตลอดจนการสาธิตอุตสาหกรรมในครัวเรือน เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาเรียนรู้ด้านการเกษตรที่สมบูรณ์ที่สุด สำหรับเกษตรกรและผู้สนใจ เข้ามาศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และนำไปปฏิบัติตาม พร้อมส่งเสริมงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน รวมทั้ง พัฒนาพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาฯ บริเวณลุ่มน้ำโจนให้มีความเจริญเป็นตัวอย่างแก่การพัฒนาพื้นที่อื่นต่อไป

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินมาทรงศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จำนวน ๕ ครั้ง เพื่อทอดพระเนตรและติดตามการดำเนินงานโครงการของศูนย์ศึกษาฯ ดังนี้

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๒

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๓

ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๒๔

ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๒๗

ครั้งที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๐

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริแก่ นายจุลนภ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ประธานคณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ดำรงตำแหน่งองคมนตรีในขณะนั้น) ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ สรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

๑. พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาแหล่งน้ำปรับปรุงบำรุงดิน พื้นฟูสภาพป่าไม้ ปรับแผนการผลิตของเกษตรกรในหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ รวมถึงการทำบัญชีขั้นพื้นฐานให้มากขึ้น และส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์

๒. ให้นำวิธีการแก้ปัญหาดินเปรี้ยวจัดที่ได้ผลแล้ว มาใช้กับพื้นที่ดินเปรี้ยวในพื้นที่โครงการพัฒนาส่วนพระองค์บางคล้า แปลงสาธิตการเกษตรทฤษฎีใหม่ และพื้นที่การเกษตรในอำเภอบางคล้า

๓. ให้ศูนย์ศึกษาฯ เป็นสถานที่ศึกษาการผสมพันธุ์พืชเพื่อสร้างพันธุ์พืชชนิดใหม่ที่มีคุณภาพดี ให้เป็นที่แพร่หลายสืบไป

๔. ให้มีศูนย์ศิลปาชีพฝึกหัดการจักสาน ทอผ้า และศิลปหัตถกรรม

ผลการดำเนินงาน

๑. งานศึกษาวิจัย

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ดำเนินการศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา โดยมีผลการดำเนินงานแล้วเสร็จ จำนวน ๑๓๐ เรื่อง อยู่ระหว่างการดำเนินงาน จำนวน ๗ เรื่อง รวมทั้งหมด ๑๓๗ เรื่อง ประกอบด้วย

- ๑) ด้านการพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน จำนวน ๔๐ เรื่อง
- ๒) ด้านการพัฒนาพืช จำนวน ๖๑ เรื่อง
- ๓) ด้านการพัฒนาปศุสัตว์ จำนวน ๑๐ เรื่อง
- ๔) ด้านการพัฒนาประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน ๑๔ เรื่อง
- ๕) ด้านการพัฒนาป่าไม้ จำนวน ๕ เรื่อง

นอกจากนี้ ได้จัดทำตัวชี้วัดเพื่อเชื่อมโยงโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ในด้านศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา รวมทั้งงานทดสอบ สาธิต เป็นการวัดผลสำเร็จและขยายสู่พื้นที่ให้แพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวาง

๒. การขยายผลการพัฒนา และถ่ายทอดองค์ความรู้

๒.๑ นำผลการศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา มาสาธิตจัดแสดงเป็น “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ ดังนี้

๒.๑.๑ สาธิตการแก้ปัญหาดินเปรี้ยวพื้นที่โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ บางคล้า พื้นที่ ๑๑๔ ไร่

๒.๑.๒ สาธิตจุดเรียนรู้หญ้าแฝก ดำเนินการขยายพันธุ์หญ้าแฝก ๒๘ สายพันธุ์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านหญ้าแฝกในแปลงสาธิตและขยายพันธุ์ รวมทั้งจัดแสดงระบบและความยาวของรากหญ้าแฝก เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาองค์ความรู้

๒.๑.๓ สาธิตพรรณพืชในโครงการ อพ.สธ. เป็นการรวบรวมพันธุ์พืช พื้นที่ ๕๐ ไร่ อาทิ การปกป้องรักษาพันธุ์กรรมพืช ปลูกรักษาพันธุ์กรรมพืชในพื้นที่ปลอดภัย อบรมเยาวชนสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช

กิจกรรมเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

๒.๑.๔ สาธิตการทำน้ำหมักชีวภาพ สารไล่แมลง และขยายเชื้อจุลินทรีย์
ควบคุมและกำจัดโรคพืช

สาธิตการทำน้ำหมักชีวภาพ

๒.๑.๕ สาธิตการทำปุ๋ยหมัก จัดตั้งจุดเรียนรู้ และจุดสาธิตการผลิตปุ๋ยหมัก
เพื่อสาธิตและฝึกอบรมแก่เกษตรกร และประชาชนผู้สนใจทั่วไป

๒.๑.๖ สาธิตการทำเกษตรยั่งยืน ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิต และถ่ายทอด
เทคโนโลยี ๑ ไร่ พอเพียง บนแปลงเกษตรยั่งยืนเพื่อเป็นต้นแบบ ด้วยการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี
ทางการเกษตรเข้ามาช่วยเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต

๒.๑.๗ สาธิตการทำเกษตรผสมผสานตามแนวทฤษฎีใหม่บ้านธารพุด
พื้นที่ ๓๓ ไร่ ให้เป็นต้นแบบการพัฒนาที่ดิน น้ำ ป่าไม้ และการเกษตร

๒.๑.๘ สาธิตการปรับปรุงบำรุงดิน พื้นที่ ๖๔ ไร่ บำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยพืชสด
การใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

๒.๑.๙ สาธิตการสร้างพันธุ์ลูกผสมสองชั้นในพืชผักรับประทานผล พื้นที่ ๖ ไร่
ได้แก่ ข้าวโพดหวานพันธุ์ฉัตรทอง ถั่วฝักยาวพันธุ์พนมสารคาม ถั่วพุ่มพันธุ์เขาคินซ้อน

๒.๑.๑๐ สาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
พื้นที่ ๑๐ ไร่ โดยจัดทำแปลงสาธิตต้นแบบศูนย์เรียนรู้วิถีพอเพียง

๒.๑.๑๑ สาธิตการปลูกข้าวครบวงจร พื้นที่ ๒ ไร่ ๖ งาน ดำเนินงานสาธิต
ทดสอบ การปลูกข้าวครบวงจรในชุดดินจันทึก โดยใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕

๒.๑.๑๒ สาธิตการผลิตเมล็ดพันธุ์ครบวงจร ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์
พระราชทาน และเมล็ดพันธุ์สำรองเพื่อแจกจ่ายให้แก่ผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ ตามแนวพระราชดำริ

๒.๑.๑๓ สาธิตการเพิ่มผลผลิตหม่อนใบและหม่อนผลในดินทราย
เพื่อแปรรูป โดยถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร จำนวน ๕๐ ราย

สาธิตการแปรรูปหม่อนผลให้แก่เกษตรกร

๒.๑.๑๔ สถานีตรวจวัดอากาศเขาคินซ็อน ดำเนินการตรวจวัดอากาศ ณ สถานีตรวจวัดอากาศเขาคินซ็อน โดยมุ่งเน้นการเก็บบันทึกข้อมูลน้ำฝน ความชื้นสัมพัทธ์ ความเร็วลม ความยาวนานแสงแดด การระเหยของน้ำ อุณหภูมิอากาศ และอุณหภูมิดิน เป็นไปอย่างถูกต้องตามกรมอุตุนิยมวิทยา

๒.๒ นำผลงานศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา และงานทดสอบสาธิต ที่ประสบผลสำเร็จ ถอดเป็นองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดสู่กลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไป กิจกรรมที่ได้ดำเนินการ ดังนี้

๒.๒.๑ รณรงค์การปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ และปรับปรุงสภาพแวดล้อม โดยนำมาใช้ในการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ดินทรายเพื่อให้ดินมีศักยภาพสำหรับการปลูกพืช

๒.๒.๒ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

๒.๒.๓ ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภค โดยขุดเจาะบ่อน้ำตื้น จำนวน ๓๐ บ่อ เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

๒.๒.๔ ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ตามวิถีพอเพียง เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ และหมู่บ้านขยายผลได้ลด ละ เลิกการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีทางการเกษตร

๒.๒.๕ ส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรกรอินทรีย์และสนับสนุนอาหารกลางวัน
ในโรงเรียนหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ โดยฝึกอบรมและจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืชแบบเกษตรอินทรีย์
และการเพาะเห็ดในถุงพลาสติก ให้แก่โรงเรียน และหมู่บ้านรอบศูนย์

๒.๒.๖ การขยายผลสู่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนภายใต้แผน
การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามแนวพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว จำนวน ๘
โรงเรียน ในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๓ โรงเรียน และโรงเรียนสังกัด สพฐ. จังหวัดสระแก้ว
จำนวน ๓ โรงเรียน

๒.๒.๗ ถ่ายทอดองค์ความรู้งานขยายผลส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน และ
ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพของพื้นที่เกษตรกร โดยอบรมการทำปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ

๒.๒.๘ สนับสนุนจุลินทรีย์เขาหินซ้อนฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของธาตุ
อาหารในดิน และใช้ประโยชน์ภายในแปลงสาธิตการปลูกพืชต่าง ๆ ของศูนย์ศึกษาฯ

๒.๒.๙ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพการผลิตพืชครบวงจรตาม
แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดทำแปลงศึกษาทดสอบพืชไร่ และพืชสวน แปลงผลิต
ผักปลอดภัยจากสารพิษ การผลิตน้ำส้มควันไม้ และแปลงสร้างป่าโดยใช้ไม้ผล การเพาะเลี้ยงและ
ขยายพันธุ์แห่นางแมว แผลงทางหนีบ การผลิตไส้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทย และการเพาะเลี้ยงเห็ดเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ ภายในศูนย์ศึกษายังมีการสาธิตการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
เช่น การแปรรูปเห็ดสวรรค์ ข้าวเกรียบเห็ด น้ำพริกเห็ด น้ำเห็ดพร้อมดื่ม กระจายสารเห็ด แก้วมังกรกวน
แหม่มหมูเห็ด และชาเขียวใบหม่อน เป็นต้น

โครงการส่งเสริมการผลิตการแปรรูปและพัฒนา กลุ่มอาชีพให้เข้มแข็ง ประจำปี ๒๕๖๕

๒.๒.๑๐ งานขยายผลปุ๋ยชีวภาพและชีวภัณฑ์สู่เกษตรกร ได้นำผลิตภัณฑ์ปุ๋ยชีวภาพและชีวภัณฑ์ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีของกรมวิชาการเกษตรเข้ามาใช้ในหน่วยงาน ได้แก่ เหนือเรื่องแสงสิรินรัตน์ ใต้เดือนฝอยสายพันธุ์ไทย แมลงหางหนีบ แมลงข้างปีกใส แหนแดง และ ปุ๋ยหมักเติมอากาศ

๒.๒.๑๑ การอนุรักษ์สายพันธุ์ไก่เขาหินซ้อน ได้ทำการปรับปรุงสายพันธุ์ไก่เขาหินซ้อนขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับการเลี้ยงในสภาพพื้นที่ของเกษตรกร เป็นเอกลักษณ์ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

๒.๒.๑๒ การอนุรักษ์พันธุ์ไก่พื้นเมืองเหลืองหางขาว ปัจจุบันพันธุ์ไก่พื้นเมืองเหลืองหางขาวสายพันธุ์แท้มีเหลืออยู่น้อย จึงอนุรักษ์พันธุ์ไก่เพื่อขยายผลสู่เกษตรกรต่อไป

๒.๒.๑๓ อนุรักษ์สายพันธุ์เป็ดไข่พื้นเมืองพันธุ์ปากน้ำ จัดทำโครงการอนุรักษ์เป็ดไข่พื้นเมืองพันธุ์ปากน้ำ เพื่อดำรงพันธุ์เป็ดไข่พื้นเมืองพันธุ์ปากน้ำ จำนวน ๑๕๐ ตัว คัดเลือกเกษตรกรที่สนใจและมีความพร้อม ปีละ ๕๐ ราย เข้ารับการฝึกอบรม

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเลี้ยงเป็ดไข่พื้นเมืองพันธุ์ปากน้ำ เพื่อโครงการอาหารกลางวันแก่เด็กนักเรียน

๒.๒.๑๔ อนุรักษ์แพะสายพันธุ์แบล็คเบงกอล และแพะลูกผสม เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้มาศึกษาคุณลักษณะที่ถูกต้อง รู้ประวัติความเป็นมา และเพื่อดำรงพันธุ์แพะแบล็คเบงกอลสำหรับขยายผลสู่เกษตรกร โดยเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์แพะสายพันธุ์แบล็คเบงกอลพันธุ์แท้ เพื่อเลี้ยงเป็นพ่อแม่พันธุ์ทดแทนในปีต่อไป จัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์เพื่อใช้หมუნเวียนในการเลี้ยงแพะโดยการปลูกพืชอาหารสัตว์ที่มีความเหมาะสมตามฤดูกาล คัดเลือกเกษตรกรที่สนใจและมีความพร้อมปีละ ๕ ราย เข้ารับการฝึกอบรมและเตรียมความพร้อมในการเลี้ยงแพะ

๒.๒.๑๕ ผลิตกล้าไม้กินได้ กล้าไม้ประจำถิ่นที่มีคุณค่า และต้นกล้าไม้เป็นการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่าไม้และสิ่งแวดล้อมตามแนวพระราชดำริ

๒.๒.๑๖ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช เพื่อการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช ได้ทำการทดลองงานเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชร่วมกับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีฉะเชิงเทรา และประสบความสำเร็จในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช

๒.๓ ส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรชุมชน เครือข่าย ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

๒.๓.๑ ๖๐ พรรษา ๖๐ หมู่บ้าน ๖ ศูนย์ศึกษาฯ สร้างคน สร้างป่า พัฒนาคุณภาพชีวิต เนื่องในโอกาสมหามงคลที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระชนมายุ ๖๐ พรรษา ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๘

๒.๓.๒ ฝึกอบรมขยายผลสำเร็จของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ แก่ผู้สนใจทั่วไป ดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกร และประชาชนผู้สนใจทั่วไป ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามภูมิสังคม จำนวน ๘ หลักสูตร ได้แก่

๑) การเพาะเลี้ยงเห็ดเศรษฐกิจครบวงจร และการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า จำนวน ๖๐ ราย

๒) เกษตรทฤษฎีใหม่ การผลิต การใช้ประโยชน์จากปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๖๐ ราย

๓) การเลี้ยงเป็ดปากน้ำ จำนวน ๓๐ ราย

๔) การเลี้ยงไก่พันธุ์เขาหินซ้อน จำนวน ๓๐ ราย

๕) การแปรรูปสมุนไพร จำนวน ๖๐ ราย

๖) การเพาะเลี้ยงกบนา จำนวน ๖๐ ราย

๗) การปลูกพืช การขยายพันธุ์พืช จำนวน ๖๐ ราย

๘) การปลูกข้าว การเพิ่มผลผลิตข้าว จำนวน ๔๐ ราย

๒.๓.๓ ฝึกอบรมเยาวชนชนไทยสืบสานปณิธานงานพ่อ (อยู่อย่างพอเพียง) เยาวชนจากโรงเรียนหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ และหมู่บ้านขยายผลรวม ๓๐๐ ราย ดำเนินการอบรม ๑๐ รุ่น ๆ ละ ๓๐ ราย ระยะเวลาการอบรมรุ่นละ ๑ วัน โดยอบรมผ่านรูปแบบออนไลน์

๒.๓.๔ ฝึกอบรม “มีคฤหัสถ์น้อย” ให้ตระหนักถึงความสำคัญและศักยภาพของเยาวชนในการประชาสัมพันธ์ และกำหนดเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

๒.๓.๕ ส่งเสริมการทำผลิตภัณฑ์ในครัวเรือนเพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

๒.๓.๖ ส่งเสริมการผลิต การแปรรูป และพัฒนากลุ่มอาชีพให้เข้มแข็ง

๒.๓.๗ ส่งเสริมการแปรรูป และเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร ให้แก่เกษตรกรบ้านแก่งใหญ่ จังหวัดปราจีนบุรี เป็นหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำน่านฤดินทรจินดา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ห้วยโสมง)

๒.๓.๘ ฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพผ่านสื่อออนไลน์ในภาวะวิกฤติ เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙)

๒.๓.๙ ผลิตพันธุ์ปลากินพืช และพันธุ์ปลาดุกอุยเทศ สนับสนุนเกษตรกรหน่วยงานราชการในจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดใกล้เคียง

๒.๓.๑๐ สนับสนุนพันธุ์กบ และพันธุ์ปลานิล ให้แก่เกษตรกร หน่วยงานราชการในจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดใกล้เคียง

๒.๓.๑๑ ผลิตกล้าไม้สมุนไพร จำนวน ๑๕ ชนิด ได้แก่ กระชาย ขมิ้นชัน ขี้เหล็ก แคบ้าน พัลลังกาสา ชำมะเลียง ฟ้าทะลายโจร มะตูม มะรุม มะสัง ยางนา เสลดพังพอน หญ้าหนวดแมว อัญชัน และมะเกลือ เพื่อสร้างศักยภาพด้านการผลิตสมุนไพรและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๒.๓.๑๒ สาธิตการทอผ้า การทอเสื่อ การจักสานเส้นใยพืช การตีเหล็ก และการเดินเส้นลายทอง

๒.๓.๑๓ ส่งเสริมงานด้านศิลปาชีพสู่โรงเรียน และงานทำเตาเอนกประสงค์ หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ โดยสาธิตการทอผ้า ทอเสื่อ จักสานเส้นใยพืช การตีเหล็ก และการทำเตาเอนกประสงค์ให้แก่โรงเรียนในพื้นที่รอบศูนย์

๒.๓.๑๔ ขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงสู่พื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ โดยฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้กับแกนนำ จำนวน ๒ หมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๑๕ คน ได้แก่ แกนนำหมู่บ้าน หมู่ที่ ๖ บ้านหนองแสง ตำบลเขาหินซ้อน และหมู่ที่ ๙ บ้านหนองกลางดง ตำบลเขาหินซ้อน ในเรื่องการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๓.๑๕ ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เพื่อลดต้นทุนการผลิต เกษตรกรและผู้บริโภคปลอดภัยจากสารเคมี เป็นการรักษาสีเขียวและระบบนิเวศให้ยั่งยืน

๒.๔ พัฒนาศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ให้สามารถรองรับการศึกษาดูงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาศูนย์เรียนรู้ที่ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ไว้หลายแห่งในพื้นที่ของหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ สำหรับใช้เป็นสถานที่ศึกษาดูงานของเกษตรกร และผู้สนใจทั่วไป นอกจากนี้ ยังมีศูนย์เรียนรู้ที่เป็นเครือข่ายของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ที่อยู่ในโครงการพัชรสุธาชวนูรักษ์ บ้านหนองกระทิง หมู่ที่ ๒๐ ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นโครงการที่หมู่บ้านได้รับผลกระทบจากช้าง

๒.๕ พัฒนาศูนย์ศึกษาฯ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ได้ดำเนินโครงการรักษป่าเขาหินซ้อนตามแนวพระราชดำริ ด้านการพัฒนาป่าไม้ โดยร่วมกิจกรรมปลูกป่าด้วยพันธุ์ไม้ในท้องถิ่นและต่างถิ่นที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่

๒.๖ การจัดทำแปลงเกษตรที่ได้คุณภาพมาตรฐานของการผลิตการเกษตรเพื่อส่งเสริมสุขอนามัยที่ดีของประชาชน ดำเนินโครงการศึกษาพัฒนาการจัดการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ และข้าวพันธุ์พื้นเมืองท้องถิ่น ด้วยการสาธิตการจัดทำแปลงเรียนรู้การปลูกข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมจัดทำแปลงสาธิตการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ถูกต้องและเหมาะสมกับพื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ การปลูกสาธิตข้าวพันธุ์พื้นเมืองท้องถิ่นของจังหวัดฉะเชิงเทราที่เหมาะสมกับแปลงนาศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ และการแปรรูปสินค้าจากผลผลิตข้าว

๒.๗ เสริมสร้างคุณภาพการผลิตและการพัฒนาผลผลิตให้แก่ประชาชน โดยดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ที่มีการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) และขยายเครือข่ายเกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์พระราชทาน เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรเกิดความมั่นใจในการผลิตในรูปแบบเกษตรอินทรีย์และสามารถจัดการผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ท้องตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. งานบริหารจัดการองค์กร

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ดำเนินการ ศึกษา ทดลอง วิจัย ด้านพืช และสัตว์ ตลอดจนขยายผลการศึกษาไปสู่เกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ ปัจจุบันมีผู้เข้าเยี่ยมชมศึกษาดูงาน ใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรม ตลอดจนจัดประชุมสัมมนาไม่ต่ำกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ คน จึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณในส่วนของงบบุคลากร งบดำเนินงาน การจัดซื้อครุภัณฑ์ต่าง ๆ โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

๓.๑ พัฒนาระบบบริหารจัดการ

๓.๑.๑ บริหารจัดการและประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในศูนย์ฯ อำเภอ จังหวัด ส่วนกลาง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๒ ปรับปรุงและดูแลรักษาบริเวณพื้นที่ดูงานภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ครอบคลุมพื้นที่ จำนวน ๑,๘๙๕ ไร่ ให้สะอาด สวยงาม และปลอดภัย

๓.๑.๓ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการศึกษาวิจัย ที่ได้ผลแล้วโดยพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบการศึกษาดูงานจาก “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต”

๓.๑.๔ ประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นศูนย์ฝึกอบรมด้านการเกษตรสมบูรณ์แบบและเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านการพัฒนา

๓.๑.๕ สามารถรองรับผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงานได้เพิ่มมากขึ้น

๓.๒ พัฒนากุศลกรของศูนย์ศึกษาฯ เพื่อสนับสนุนการศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนาการขยายผลและการบริหารจัดการ

๓.๒.๑ พัฒนาองค์ความรู้บุคลากรเพื่อประชาสัมพันธ์ขับเคลื่อนงานตามแนวพระราชดำริ โดยจัดหลักสูตรการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาฯ จำนวน ๖๐ คน โดยแบ่งออกเป็น ๒ กิจกรรม ได้แก่ ๑) กิจกรรมพัฒนาองค์ความรู้บุคลากรเพื่อขับเคลื่อนงานตามแนวพระราชดำริ ๒) กิจกรรมอบรมการประชาสัมพันธ์ เสริมพลังการสื่อสารองค์กรในยุค ๔.๐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาฯ ได้พัฒนาองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริและการประชาสัมพันธ์ เสริมพลังการสื่อสารองค์กรในยุค ๔.๐ สามารถนำองค์ความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับไปปฏิบัติใช้ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาตามแนวพระราชดำริได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โครงการทางเลือกสุขภาพดีของเจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

๓.๒.๒ ทางเลือกสุขภาพดีของเจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จำนวน ๑๕๔ คน ได้รับความรู้ในการดูแลรักษาสุขภาพของตนเองและได้มีโอกาสตรวจร่างกาย เช่น วัดความดันโลหิต ตรวจเบาหวาน ไขมันชนิดไม่ดี ไขมันชนิดดี การทำงานของตับ การทำงานของไต และกรดยูริก เพื่อให้ทราบว่าขณะนี้ร่างกายมีความแข็งแรงสมบูรณ์ กำลังจะเป็นหรือเป็นโรคอะไรอยู่ และมีวิธีการบำบัด ดูแลสุขภาพรักษาอย่างไร และจะดูแลคนข้างเคียงอย่างไร

ประโยชน์ที่ได้รับ

การพัฒนาอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกรรอบศูนย์ฯ และผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษา เพื่อให้สามารถนำความรู้กลับไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังนี้

๑. ด้านการขยายผลความรู้ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้นำผลสำเร็จจากการวิจัยขยายผลไปสู่เกษตรกรพื้นที่รอบศูนย์ฯ จำนวน ๔๓ หมู่บ้าน ๑๔,๗๕๔ ครัวเรือน และการนำตัวอย่างแห่งความสำเร็จที่เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติตามจนเกิดผลสำเร็จในอาชีพ โดยศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ สามารถคัดเลือกและนำมาจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ ทำหน้าที่เป็นเครือข่ายเพื่อขยายผลองค์ความรู้ได้ จำนวน ๑๔ แห่ง และจัดตั้งกลุ่มอาชีพ จำนวน ๒๐ กลุ่ม ผลจากการพัฒนาอาชีพ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ มีความเป็นอยู่ดีขึ้น มีรายได้เฉลี่ยประมาณปีละ ๖๐,๐๐๐ บาทต่อคน

๒. การถ่ายทอดส่งเสริมความรู้ไปสู่เด็กและเยาวชนในโรงเรียน และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดสระแก้ว รวม ๓๔ แห่ง ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนการขยายผลสู่ผู้ปกครองของนักเรียนให้ได้ความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปปรับใช้ชีวิตประจำวัน

จึงได้ดำเนินโครงการเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเกษตร ส่งเสริมการทำผลิตภัณฑ์สำหรับใช้ในครัวเรือน ส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๓. การสนับสนุนและอนุรักษ์สัตว์สายพันธุ์ต่าง ๆ เช่น ไก่เขาหินซ้อน ไก่พื้นเมือง พันธุ์เหลืองหางขาว เปิดไข่พื้นเมืองพันธุ์ปากน้ำ ตลอดจนให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงเพื่อนำไปผลิตทดแทนเป็นพันธุ์ใหม่รุ่นต่อไป

๔. ในแต่ละปีมีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมและศึกษาดูงาน การขอรับบริการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ปุ๋ยน้ำชีวภาพ การทำอาหารแปรรูป การถนอมอาหาร ตลอดจนเป็นสถานที่ถ่ายทำสารคดีเกี่ยวกับผลความสำเร็จของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ โดยระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๔ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๕ มีผู้เข้าเยี่ยมชม จำนวนทั้งสิ้น ๙๐,๔๘๔ คน

๕. การขยายผลสำเร็จของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ ให้แก่ผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาอบรม ระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๔ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๕ มีผู้รับการฝึกอบรม จำนวนทั้งสิ้น ๒,๖๙๕ คน โดยหลักสูตรที่ได้รับความนิยม ๕ อันดับแรก คือ

- หลักสูตรที่ ๑ การฝึกอบรมขยายผลสำเร็จของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ แก่ผู้สนใจทั่วไป จำนวน ๔๐๐ ราย (เดือนกรกฎาคม – เดือนสิงหาคม)

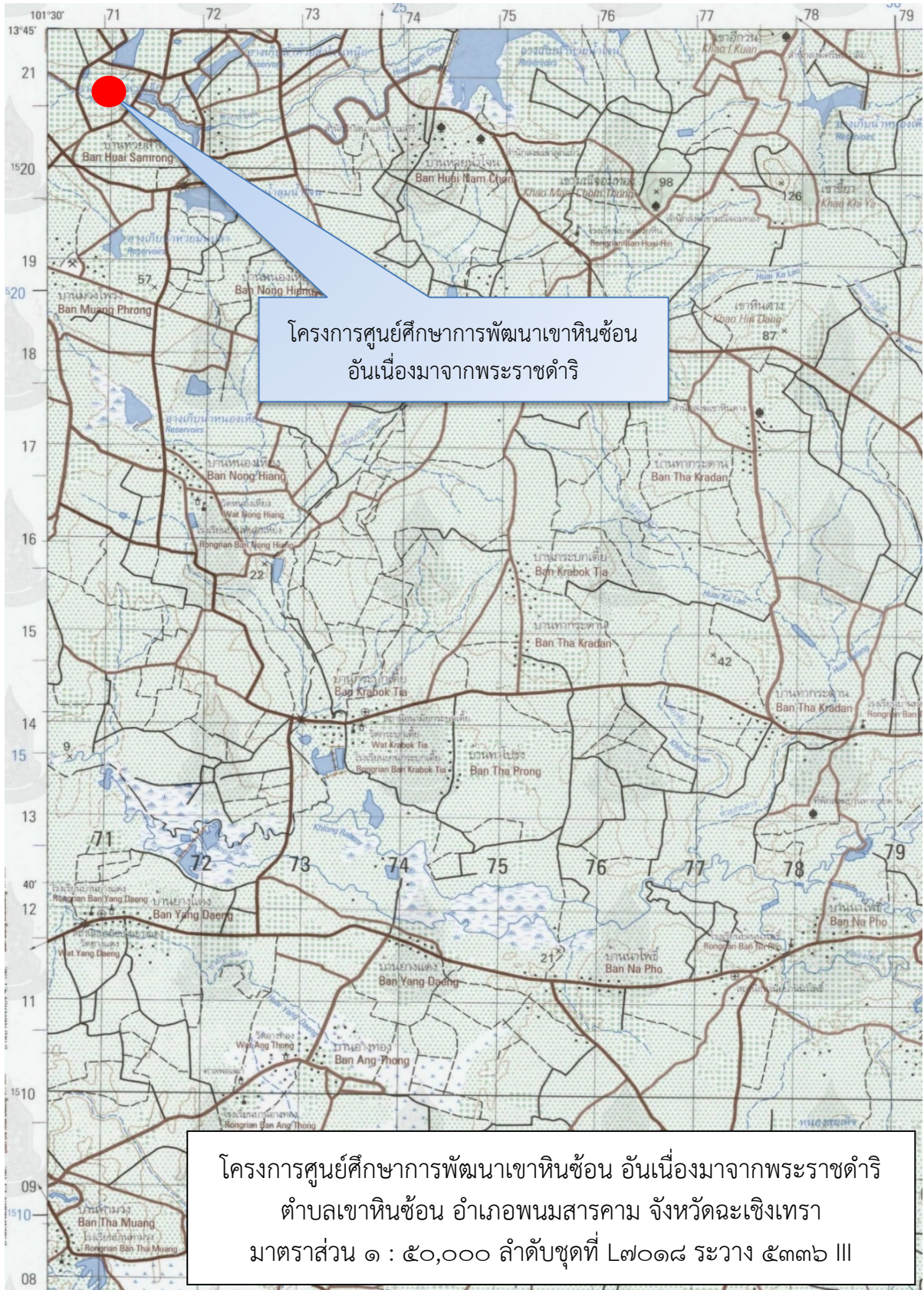
- หลักสูตรที่ ๒ การฝึกอบรมเยาวชนไทยสืบสานปณิธานงานพ่อ (อยู่อย่างพอเพียง) จำนวน ๓๐๐ ราย (เดือนกรกฎาคม)

- หลักสูตรที่ ๓ การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์และสนับสนุนอาหารกลางวันในโรงเรียนหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ จำนวน ๒๕๐ ราย (เดือนสิงหาคม)

- หลักสูตรที่ ๔ ส่งเสริมอาชีพผ่านสื่อออนไลน์ในภาวะวิกฤติ จำนวน ๑๕๐ ราย (เดือนมิถุนายน)

- หลักสูตรที่ ๕ การผลิต การแปรรูป และพัฒนากลุ่มอาชีพให้เข้มแข็ง จำนวน ๙๐ ราย (เดือนมิถุนายน)

โครงการพัฒนาพื้นที่รอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง
ตำบลนาจอมเทียน และตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร และได้มีพระราชดำริ สรุปความว่า ให้มีการพัฒนาที่ดินบริเวณติดต่อกับวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร เพื่อเป็นแหล่งพัฒนาการเกษตร ประกอบด้วย แหล่งน้ำ วนอุทยาน เพื่อการรักษาป่าไม้ สัตว์ป่า และราษฎรในพื้นที่สามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรได้ดีขึ้น

เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริ สรุปความว่า ให้พิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำบริเวณคลองบ้านอำเภอบางละมุง เพื่อประโยชน์ในการกสิกรรมของราษฎรในพื้นที่ และสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาของวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร พร้อมทั้งส่งเสริมด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณพื้นที่โครงการให้เป็นวนอุทยานรักษาป่าและสัตว์ป่า

ผลการดำเนินงาน

โครงการพัฒนาพื้นที่รอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้น้อมนำ **หลักบวร** คือ **บ้าน วัด โรงเรียน** ซึ่งเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ได้มีการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพการเกษตรของราษฎรในพื้นที่ การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า การส่งเสริมดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๕ สำนักงาน กปร. ได้สนับสนุนจัดทำแผนแม่บทโครงการพัฒนาพื้นที่รอบวัดญาณฯ เพื่อใช้เป็นแผนในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการดำเนินงาน รวมทั้งการประเมินผลโครงการ และได้สนับสนุนการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ดังนี้

๑. ด้านการพัฒนาอาชีพการเกษตร

ดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการทำเกษตรให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ การเพาะเชื้อและผลิตเห็ดเกษตรธรรมชาติ การคัดเลือกและพัฒนาเมล็ดพันธุ์เกษตร เกษตรธรรมชาติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การทำอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และฐานการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเพื่อชุมชน รวมทั้งได้ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องการทำเกษตรให้แก่เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจ อาทิ การเพาะเลี้ยงเห็ด นอกจากนี้ เกษตรกรสามารถนำผลผลิตที่ได้ เช่น ผักและผลไม้ปลอดสารพิษ อาหารสด อาหารแปรรูป และสินค้าอื่นๆ มาจำหน่ายได้ที่ตลาดเกษตรธรรมชาติ ทุกวันอังคาร และวันศุกร์ เวลา ๐๗.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. เป็นช่องทางเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรในโครงการพัฒนาพื้นที่รอบวัดญาณฯ

สินค้าของเกษตรกรในโครงการที่จำหน่ายในตลาดเกษตรธรรมชาติ

๒. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ดำเนินการดูแล เพาะพันธุ์ และคุ้มครองสัตว์ป่าในพื้นที่ เช่น ไก่ฟ้า นก กระจง ละมั่ง เนื้อทราย กวางป่า หมูควาย หมูหมา ลิง ชะนี ฯลฯ และจัดตั้งชุดปฏิบัติการช่วยเหลือสัตว์ป่า สายด่วน ๑๓๖๒ เพื่อดูแลสัตว์ป่าที่ถูกทอดทิ้ง พลาดหลง และบาดเจ็บ รวมถึงสัตว์ป่าที่ประชาชนมอบให้แก่ทางราชการและสัตว์ป่าของกลางระหว่างคดี และสัตว์ป่าของกลางที่ตกเป็นของแผ่นดิน โดยบางส่วนจะนำมาฟื้นฟูสภาพร่างกายก่อนที่จะปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งศึกษาและเรียนรู้เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์สัตว์ป่า พร้อมทั้งได้จัดฝึกอบรมค่ายเยาวชนอาสาสมัครป่าสิริเจริญวรรษฯ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการดูแลรักษาป่าและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับเยาวชน

การจัดการดูแลสัตว์ป่า และช่วยเหลือสัตว์ป่าในพื้นที่

ค่ายเยาวชนอาสาสมัครป่าสิริเจริญวรราชฯ

๓. ด้านการพัฒนาทรัพยากรดินและแหล่งน้ำ

ด้านทรัพยากรดิน ได้ทำแปลงทดสอบเพื่อศึกษาเรียนรู้ทางการเกษตร ได้แก่ การปลูกทุเรียนในพื้นที่ดินทราย ไม้ผลในกระถาง ไม้ประดับเสริมรายได้ แปลงผักหมุนเวียน อย่างเป็นระบบ แปลงส้มจี๊ด แปลงหม่อนทานผลสด แปลงกล้วยน้ำว้า และโรงเรือนต้นแบบปุ๋ยหมักเติมอากาศ และด้านแหล่งน้ำ โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองบ้านอำเภอ ได้บริหารจัดการแหล่งน้ำและบำรุงรักษาอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก จำนวน ๑๒ แห่ง และบ่อเก็บน้ำ จำนวน ๖ แห่ง เพื่อสนับสนุนน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคและการเกษตรของราษฎรในพื้นที่ รวมทั้งกิจกรรมของหน่วยงานราชการที่เข้าดำเนินโครงการในพื้นที่วัดญาณฯ โดยจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ทั้งด้านการส่งน้ำให้แก่พื้นที่การเกษตร และการบำรุงรักษาระบบคลองส่งน้ำ

ประโยชน์ที่ได้รับ

โครงการพัฒนาพื้นที่รอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรด้วยการพัฒนาทรัพยากรดินให้มีความอุดมสมบูรณ์และพัฒนาแหล่งน้ำให้พอเพียงต่อการอุปโภคบริโภค และทำการเกษตรของราษฎรในพื้นที่ พร้อมทั้งได้ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และดูแลสัตว์ป่า เพื่อสร้างความหลากหลายและเกิดความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น เยาวชนและประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ โครงการพัฒนาพื้นที่รอบวัดญาณฯ ยังมีโรงพยาบาลวัดญาณสังวราราม และโรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชญาณสังวร เพื่อผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี ร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความรู้ด้านการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยแก่ผู้สูงอายุและประชาชนในพื้นที่อีกด้วย โดยมีราษฎรในพื้นที่ได้รับประโยชน์ ๓ ตำบล ได้แก่ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง ตำบลนาจอมเทียน และตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๔๑,๗๘๑ ครัวเรือน ๗๘,๒๖๔ คน

โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริ เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาช้างป่าในโอกาสต่าง ๆ ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ มีพระราชดำริสรุปความว่า ช้างป่าควรอยู่ในป่า เพียงแต่ต้องทำให้ป่านั้นมีอาหารช้างให้เพียงพอ การปฏิบัติคือให้ไปสร้างอาหารในป่าเป็นแปลง เล็ก ๆ และกระจาย

เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ มีพระราชดำริสรุปความว่า ให้พิจารณาก่อสร้างฝายต้นน้ำลำธาร (Check Dam) หรือสระน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ป่ากุยบุรี เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ เพื่อชะลอน้ำ และสร้างความชุ่มชื้นให้พื้นที่ป่า และเป็นแหล่งน้ำแหล่งอาหารของช้างป่า

เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พร้อมด้วยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ อ่างเก็บน้ำยางชุมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพระราชดำริสรุปความว่า ฝายชะลอความชุ่มชื้นเหนืออ่างเก็บน้ำยางชุม (ฝายต้นน้ำลำธาร) ทำดีแล้วควรขยายการดำเนินงานต่อไป

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๕ มีพระราชดำริสรุปความว่า ช้างเป็นสัตว์ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงรัก ทรงห่วงใย โดยเฉพาะช้างทางกุยบุรีและแก่งกระจาน ทรงห่วงใยมาตลอด ทรงช่วยเหลือที่อยู่ ที่กินให้ช้างจะได้ไม่รบกวนคน คนกับช้างจะได้มีปัญหากันน้อยที่สุด เช่น ที่กุยบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ช้างมีความสำคัญมาแต่ครั้งประวัติศาสตร์ เคยช่วยรักษาบ้านเมืองกู้บ้านกู้เมือง ดังนั้น ขอให้ช่วยกันดูแลมิให้ช้างถูกฆ่าอย่างทารุณเยี่ยงนี้ เพื่อจะได้ไม่ผิดพระราชประสงค์ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงตั้งพระราชหฤทัยที่จะให้มีการอนุรักษ์ช้าง ให้เป็นสัตว์คู่แผ่นดินสืบไป

เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ มีพระราชดำริสรุปความว่า ขอให้ร่วมมือกับแม่ทัพภาคที่ ๑ และ ดร.ธวัชชัย สันติสุข ดำเนินการเรื่องการปลูกพืชอาหารช้าง การปลูกต้นไม้ให้เป็นป่า มีที่อยู่ ที่กินของช้างที่แก่งกระจาน เช่นเดียวกับที่กุยบุรี

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๔ ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนเรศวรป่าละอู ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการนี้ นายชำนาญ มีชัย กำนันตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานความช่วยเหลือ กรณีขาดแคลนน้ำอุปโภค - บริโภค และทำการเกษตร เนื่องจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล และกรณีข้างป่าบุกรุกพื้นที่การเกษตรของราษฎร และได้มีพระราชดำริ ให้สำนักงาน กปร. กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาให้ความช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ดังกล่าวต่อไป

เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๔ ณ ศาลาเรียง พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพระราชดำริสรุปความว่า ขอให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช พิจารณาแก้ไขปัญหาข้างป่าและลิงป่าบุกรุกพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนเรศวรป่าละอู โดยวิธีการที่เหมาะสม เช่น การปลูกพืชที่ข้างป่าชอบ อาทิ สับปะรด หรือกล้วย ไว้ในพื้นที่ป่าที่ใกล้ชุมชน หรือในป่าลึก เพื่อกันข้างไม่ให้ออกมารบกวนชาวบ้านและพื้นที่ทำการเกษตร โดยคำนึงถึงความปลอดภัยทั้งของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและไม่ให้ข้างได้รับอันตรายจากสิ่งป้องกัน เช่น รั้วและคูกันข้าง

ผลการดำเนินงาน

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการแก้ไขปัญหาข้างป่าให้แก่โครงการต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

๑. โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่บ้านรวมไทย หมู่ที่ ๗ บ้านพุดอน หมู่ที่ ๘ และบ้านย่านซื่อ หมู่ที่ ๙ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับข้างป่าและสัตว์ป่า ขนาดความจุ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๔ แห่ง จัดทำโป่งเทียม จำนวน ๖๐ แห่ง จัดหากำไรพันธุ์ไม้ท้องถิ่นพืชอาหารข้าง จำนวน ๔๘,๐๐๐ กิโลกรัม และก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบคอกหมู ขนาด ๔ เมตร จำนวน ๖๐ แห่ง ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๕

ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับข้างป่าและสัตว์ป่า

จัดทำโป่งเทียม

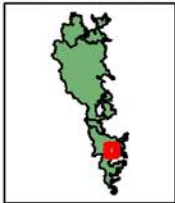
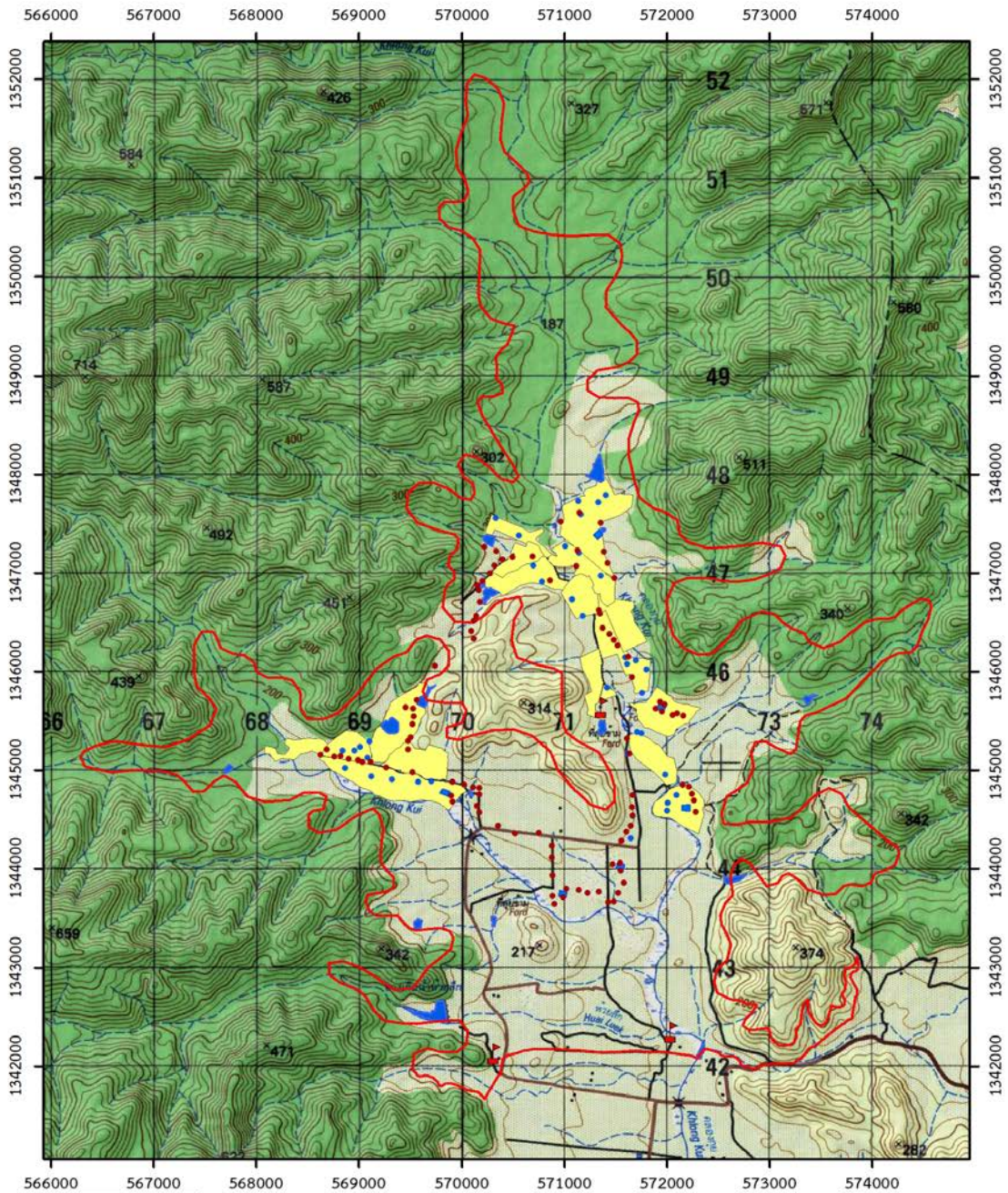

จัดหาพันธุ์กล้าไม้ท้องถิ่นพืชอาหารช้าง

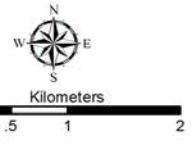
ก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบคอกหมู

สัญลักษณ์

- โป่งเทียม
- บ่อน้ำ
- สำนักงาน/หน่วยพิทักษ์ฯ
- กระต่อน้ำ
- แปลงปลูกหญ้า
- โครงการอนุรักษ์พื้นที่ป่า

แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินการ
 โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี
 อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๒. โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริห้วยสัตว์ใหญ่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่บ้านเฉลิมเกียรติพัฒนา หมู่ที่ ๑ บ้านห้วยผึ้ง หมู่ที่ ๔ บ้านเฉลิมพร หมู่ที่ ๕ บ้านโป่งสำโหร่ง หมู่ที่ ๙ บ้านหนองสะแก หมู่ที่ ๑๐ และบ้านปากคลอง หมู่ที่ ๑๑ ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับช้างป่าและสัตว์ป่า ขนาดความจุ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๔ แห่ง ปรับปรุงทุ่งหญ้าแหล่งอาหารของช้างป่าและสัตว์ป่า จำนวน ๒๐๐ ไร่ จัดทำโป่งเทียม จำนวน ๕๐ แห่ง จัดหากาก้าพันธุ์ไม้ท้องถิ่นพืชอาหารช้าง จำนวน ๔๕,๐๐๐ กิโลกรัม ก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบคอกหมู ขนาด ๕ เมตร จำนวน ๓๐ แห่ง และก่อสร้างรั้วป้องกันช้างล้อมรอบโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนเรศวรป่าละอู ระยะทาง ๗๕๒ เมตร ความสูง ๒.๘๐ เมตร ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับช้างป่าและสัตว์ป่า

จัดทำโป่งเทียม

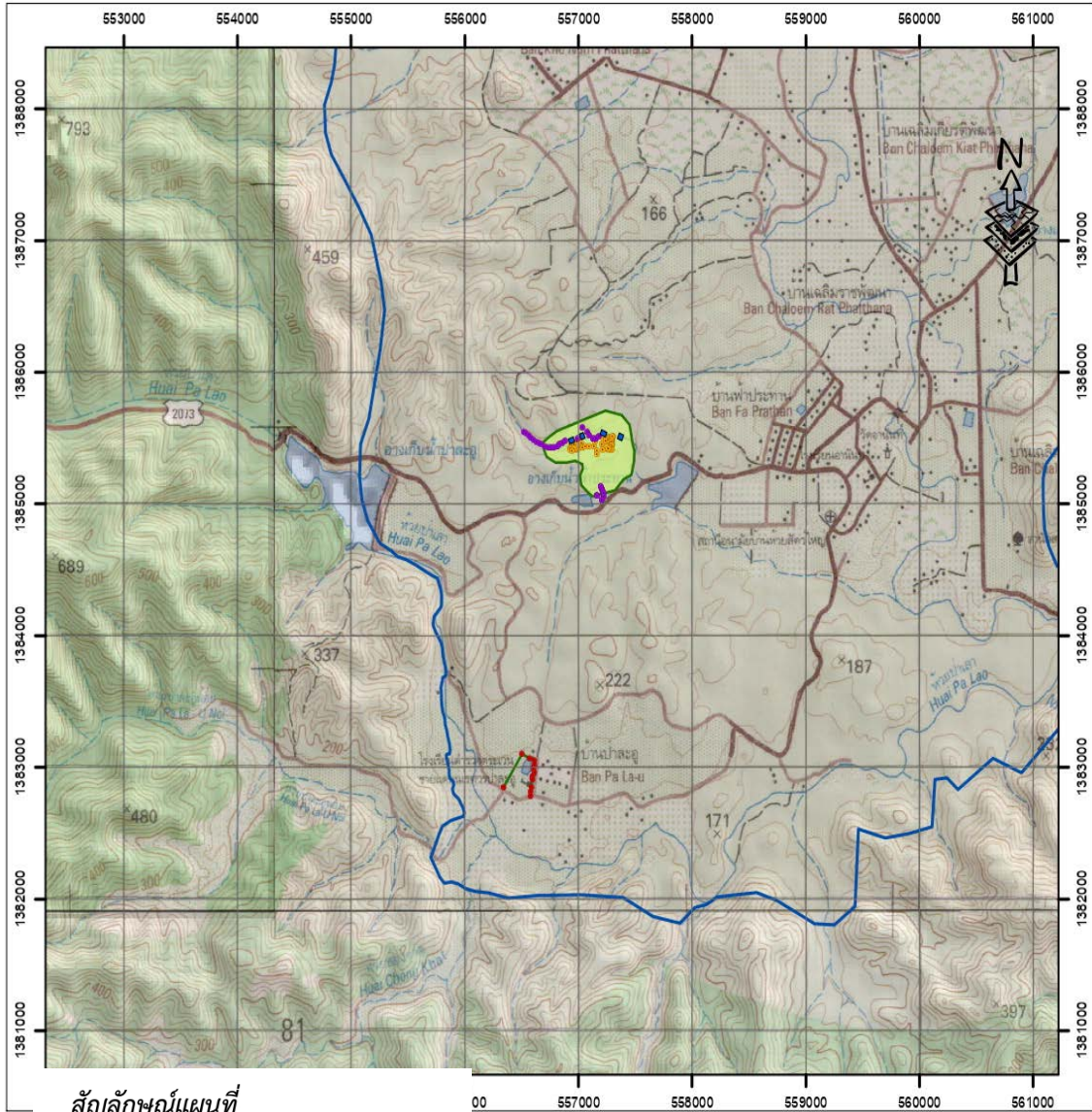

ก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบคอกหมู

ก่อสร้างรั้วป้องกันช้าง

แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินการ
โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริห้วยสัตว์ใหญ่
ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๓. โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการจัดทำโป่งเทียม จำนวน ๖๐ แห่ง จัดหากำแพงปูนไผ่ท้องถิ่นพืชอาหารช้าง จำนวน ๓๐,๐๐๐ กิโลกรัม ดูแลบำรุงรักษาทุ่งหญ้า สำหรับเป็นแหล่งอาหารให้ช้างป่าและสัตว์ป่า จำนวน ๑๕๐ ไร่ ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับช้างป่า และสัตว์ป่า ขนาดความจุ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๓ แห่ง ก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบคอกหมู ขนาด ๓ เมตร จำนวน ๑๐ แห่ง และขนาด ๔ เมตร จำนวน ๑๗ แห่ง ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๕

จัดทำโป่งเทียม

บำรุงรักษาทุ่งหญ้าแหล่งอาหารให้ช้างป่าและสัตว์ป่า

ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับช้างป่าและสัตว์ป่า

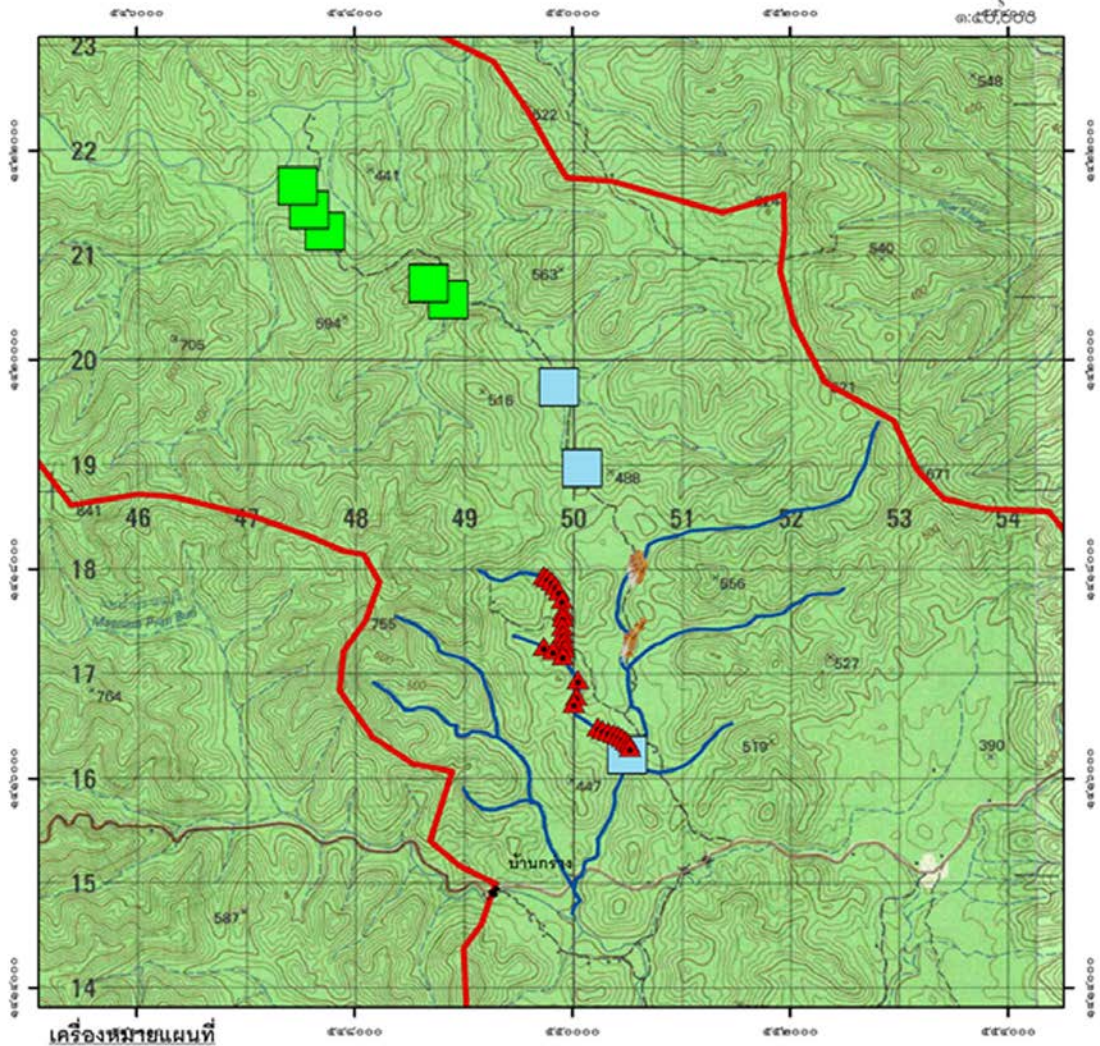

แผนที่แสดงกิจกรรมที่มีในโครงการฯ ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

สำนักชลประทานที่ ๑๒

๑:๕๐,๐๐๐

- ▲ ผ่ายห้วยคอกหมู ๒๗ แห่ง ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
- ★ โป่งเทียม ๖๐ แห่ง ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
- ปรับปรุงแหล่งน้ำ ๓ แห่ง ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
- บำรุงรักษาแปลงหญ้า ๑๕๐ ไร่ ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
- ลำห้วย
- พื้นที่โครงการช้างป่าแก่งกระจาน
- อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินการ
โครงการแก้ไขปัญหาลำห้วยช้างป่าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๔. โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริบ้านป่าแดง จังหวัดเพชรบุรี

ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่บ้านร่วมใจพัฒนา หมู่ที่ ๒ บ้านป่าแดง หมู่ที่ ๓ บ้านสวนใหญ่พัฒนา หมู่ที่ ๕ บ้านป่าแดงใต้ หมู่ที่ ๖ บ้านห้วยสัตว์ใหญ่ หมู่ที่ ๗ บ้านเขาแหลม หมู่ที่ ๘ และบ้านปางไม้ หมู่ที่ ๙ ตำบลป่าแดง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่ายางน้ำก่ดเหนือ-ยางน้ำก่ดใต้

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการจัดหากล้าพันธุ์ไม้ท้องถิ่นพืชอาหารช้าง จำนวน ๔๐,๐๐๐ กล้า ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับช้างป่าและสัตว์ป่า ขนาดความจุ ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๒ แห่ง จัดทำโป่งเทียม จำนวน ๔๐ แห่ง ปรับปรุงทุ่งหญ้าเป็นแหล่งอาหารของช้างป่าและสัตว์ป่า จำนวน ๒๐๐ ไร่ ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๕

พันธุ์ไม้ท้องถิ่นพืชอาหารช้าง

ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า

จัดทำโป่งเทียม

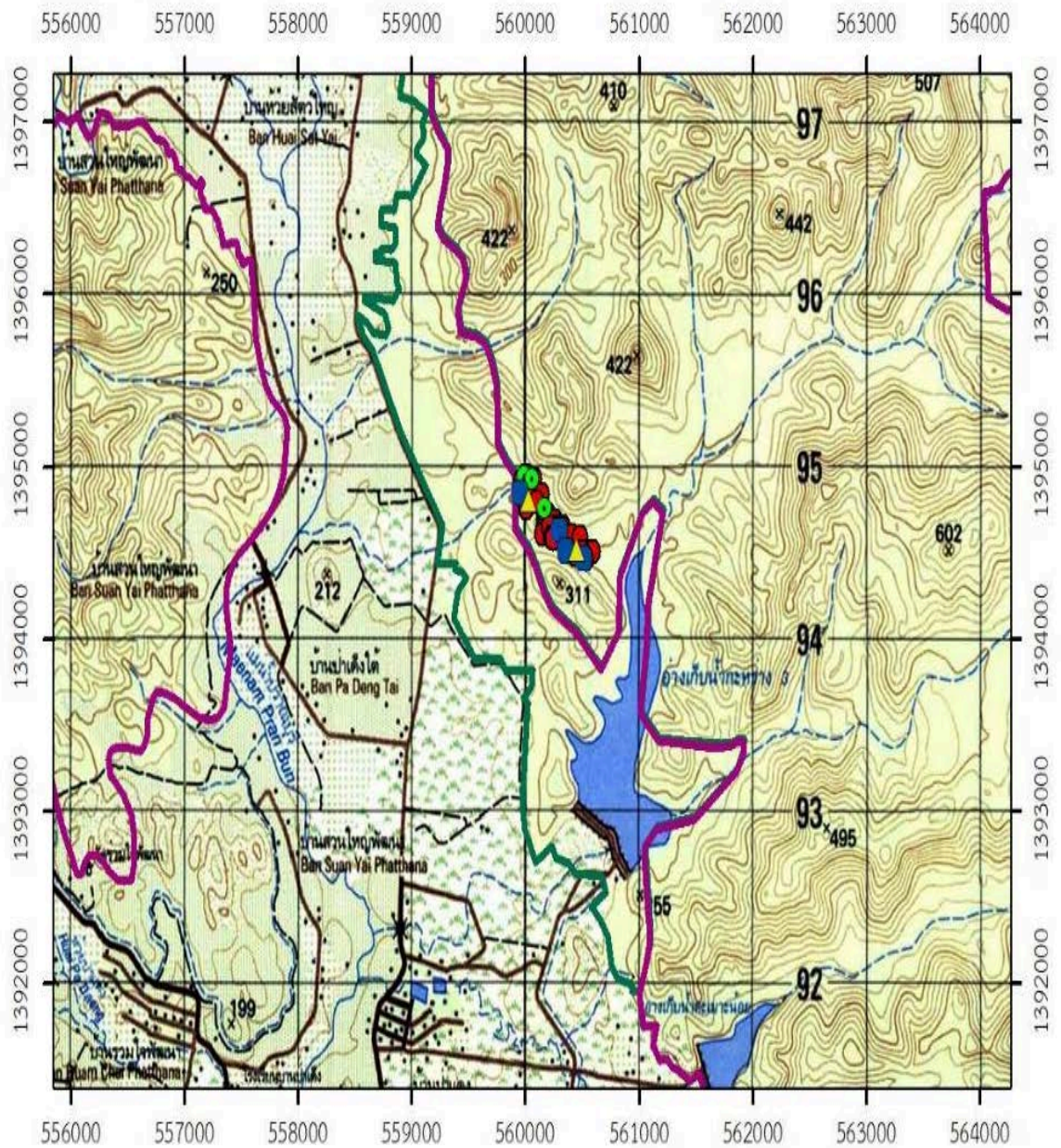
ปรับปรุงทุ่งหญ้าแหล่งอาหารช้างป่าและสัตว์ป่า

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เป็นการเพิ่มแหล่งน้ำ แหล่งอาหาร และที่อยู่อาศัยของช้างป่า รวมทั้งสัตว์ป่าอื่น ๆ เพียงพอต่อจำนวนประชากรสัตว์ป่าที่เพิ่มขึ้น
๒. ช่วยบรรเทาและป้องกันช้างป่าบุกทำลาย และออกจากป่ามากินพืชผลการเกษตรของราษฎร ลดการกระทบกระทั่งระหว่างคนกับช้างป่า
๓. ราษฎรได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ช้างป่าและสัตว์ป่า ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ

เครื่องหมายแผนที่

- ▲ ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า ขนาด 1,000 ลูกบาศก์เมตร
- แปลงปลูกพันธุ์ไม้ท้องถิ่น
- ปรับปรุงทุ่งหญ้าอาหารช้างป่าและสัตว์ป่า
- ปรับปรุงแหล่งอาหารสัตว์ป่า (โป่งเทียม)
- อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
- แนวเขตพื้นที่เตรียมการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าป่าเต็ง

แผนที่แสดงพื้นที่ดำเนินการ
 โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนวพระราชดำริบ้านป่าเต็ง
 ตำบลป่าเต็ง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๖ สรุปความว่า ให้พัฒนาพื้นที่เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาด้านการเกษตรกรรม โดยเน้นการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าไม่ให้กลับอุดมสมบูรณ์ดังเดิม สามารถทำการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการปลูกป่า จัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนการปลูกป่าและการเพาะปลูกพืช จัดระเบียบให้ราษฎรในพื้นที่โครงการให้เข้าอยู่อาศัย และทำกินอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับธรรมชาติ ให้ราษฎรเข้าร่วมดูแลรักษา ตลอดจนได้อาศัยผลผลิตจากป่าและเพาะปลูกพืชต่าง ๆ โดยไม่ต้องเข้าไปบุกรุกทำลายป่าไม้อีกต่อไป

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรและทรงติดตามผลการดำเนินงาน จำนวน ๑๑ ครั้ง ซึ่งในแต่ละครั้งได้มีพระราชดำริเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ รวมถึงเครือข่ายอ่างเก็บน้ำ (อ่างพวง) การฟื้นฟูสภาพป่าไม้โดยใช้ระบบป่าเปียกและภูเขาป่าการปลูกไม้โตเร็วเพื่อใช้ในการเผาถ่าน การปรับปรุงดินเสื่อมสภาพ การทำเกษตรในรูปแบบทฤษฎีใหม่ การทดลองปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ พื้นฟู และป้องกันการพังทลายของดิน การผสมพันธุ์พืชลูกผสมสองชั้นในพืชผักรับประทานผล การอนุรักษ์และขยายพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ การพัฒนาพลังงานทดแทน และการพัฒนาอาชีพ เป็นต้น

เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริ ให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการเพาะขยายพันธุ์พืชเพื่อแจกจ่ายราษฎร

เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงนำข้าราชการและนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ทัศนศึกษา ณ พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ได้จัดนิทรรศการเรื่องการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในการปรับปรุงและพัฒนาดินที่แข็งเป็นดานเพื่อการเพาะปลูก พร้อมสาธิตการกะเทาะดินดาน และนิทรรศการเรื่องการขยายพันธุ์พืชโดยใช้วิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อในไม้สำคัญ ได้แก่ ไม้เศรษฐกิจในท้องถิ่น (สับปะรดพันธุ์เพชรบุรี ๒) และไม้เศรษฐกิจราคาแพง ซึ่งเป็นที่นิยมมาก และมีพระราชกระแสรับสั่งว่า “ดี เขานิยมอะไรกัน เราก็เอามาปลูก”

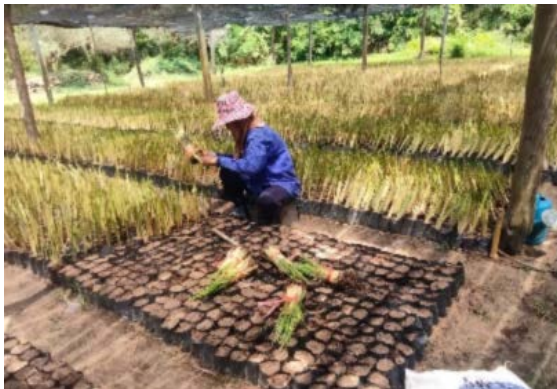
ผลการดำเนินงาน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการสนองพระราชดำริ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาร่วมสนองพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรดินและป่าไม้ การเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่า ให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์ รวมถึงการนำผลสำเร็จจากแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริไปเผยแพร่ขยายผลสู่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น เกษตรกร เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีอาชีพ มีรายได้ และมีความสุขอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปลผลการดำเนินงานดังนี้

๑. ด้านการศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา

๑.๑ โครงการศึกษาทดลองการใช้หญ้าแฝกปรับปรุงดินที่แข็งเป็นดาน

ดำเนินการเพาะชำหญ้าแฝก เพื่อใช้ในการปลูกซ่อมและเสริมในพื้นที่งานศึกษาพัฒนาป่าไม้ และภายในศูนย์ฯ จำนวน ๕๐,๐๐๐ กล้า และจัดทำโรงเรือนชั่วคราว ขนาด ๘x๑๐ เมตร พร้อมติดตั้งระบบ Smart Farm และเชื่อมต่อระบบไฟฟ้าพร้อมอุปกรณ์ (บริเวณแปลงถ่านชีวภาพ)

เพาะชำหญ้าแฝก

ปลูกหญ้าแฝกซ่อมและเสริมในพื้นที่โครงการฯ

๑.๒ โครงการพัฒนาป่าไม้

ดำเนินการเพาะชำกล้าไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ พันธุ์ไม้ที่มีความสำคัญของจังหวัด เพื่อแจกจ่ายแก่หน่วยงาน ประชาชนในพื้นที่และประชาชนทั่วไป จำนวน ๕๐,๐๐๐ กล้า

เพาะชำกล้าไม้เพื่อแจกจ่ายให้กับราษฎรและหน่วยงานราชการ

๑.๓ โครงการศึกษาทดลองด้านพืชเพื่อส่งเสริมอาชีพ

ทดสอบพันธุ์พืชและระบบการผลิตปลอดภัย โดยการปลูกมะกรูด และ มะรุมนอินเดียในวงหญ้าแฝก โดยใช้ไตรโคเดอร์มา เพื่อเพิ่มความแข็งแรงของรากพืช ความอุดมสมบูรณ์ของดินและผลผลิตพืช เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำเพื่อการเกษตรด้วยระบบน้ำหยดในแปลงทับทิม ทดสอบเทคโนโลยีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินในแปลงสับปะรด ศึกษาทดลองหาพืชพันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร โดยรวบรวมพันธุ์พืช จำนวน ๑๒ ชนิด เช่น เพกา ตาลโตนด มะเฟืองหวาน สายพันธุ์ปี ๑๗ (B๑๗) เป็นต้น จัดทำแปลงต้นแบบการผลิตมะนาวแป้นรำไพนอกฤดูในวงบ่อซีเมนต์ จัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดด้านพัฒนาการเกษตรในแปลงสาธิต การทำเกษตรผสมผสาน ผลิตเมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ ต้นพันธุ์ และกิ่งพันธุ์ ที่มีคุณภาพดี รวมถึงการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อไม้ต่าง พืชสมุนไพร ไม้หายาก และพืชเศรษฐกิจ เพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชน และได้ปรับปรุงหลังกาคลุมอาคารโครงการศึกษาทดลองด้านพืชเพื่อส่งเสริมอาชีพ ซ่อมแซมทาสี และจัดทำตาข่ายกันนก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของโครงการฯ

นอกจากนี้ ได้มีการฝึกอบรมหลักสูตร “เทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์พืชและชีวภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืช” จำนวน ๑ รุ่น ๔๐ คน เพื่อถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตและรักษาคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตที่มีคุณภาพดี ลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้สารเคมี และมีรายได้เพิ่มขึ้น

การผลิตกิ่งพันธุ์ ต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ไม้ต่าง สมุนไพร ไม้หายาก

๑.๔ โครงการตัวชี้วัดด้านพัฒนาดิน

จัดทำตัวชี้วัดด้านการพัฒนาดิน โดยเก็บตัวอย่างดินเพื่อวัดความชื้น จำนวน ๕๐ ครั้ง ๓,๖๐๐ ตัวอย่าง ตรวจสอบวิเคราะห์ค่าทางเคมีและความอุดมสมบูรณ์ดิน จำนวน ๑ ครั้ง ๒๔ ตัวอย่าง เก็บดินในบ่อทดสอบเพื่อดูการชะล้างพังทลาย จำนวน ๔ แปลง ๑ ครั้ง การเพิ่มขึ้นของหน้าดินบนแปลงป่ารวมธรรมชาติ จำนวน ๑๒ แปลง ๑ ครั้ง

เก็บตัวอย่างดิน

วัดความชื้นดิน

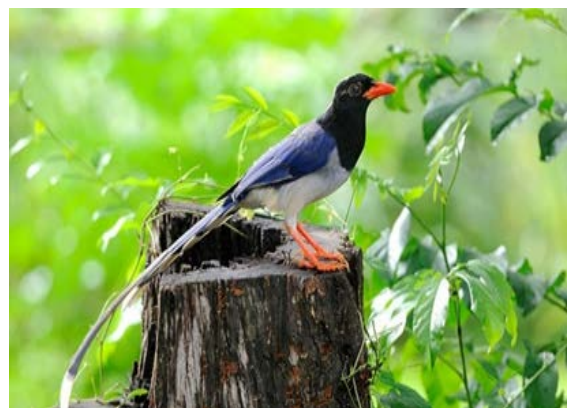
๑.๕ โครงการตัวชี้วัดด้านพัฒนาป่าไม้

๑.๕.๑ จัดทำและดูแลแปลงศึกษาตัวชี้วัดด้านป่าไม้ จำนวน ๑๒ แปลง แบ่งเป็น แปลงป่าปลูก จำนวน ๔ แปลง พบว่า ในบางแปลงเริ่มพบพันธุ์ไม้ท้องถิ่นดั้งเดิมเป็นไม้เด่น ขึ้นทดแทนพันธุ์ไม้ที่ปลูกในแปลงป่าธรรมชาติ จำนวน ๔ แปลง พบว่า มีไม้รัง ตะแบกเลือด อ้อยช้าง ประดู่ ช้างน้ำว เป็นไม้เด่น ความหนาแน่นและความหลากหลายชนิดของพันธุ์ไม้มีมากกว่าแปลงป่าปลูก แต่ความโตและความสูงเฉลี่ยน้อยกว่าแปลงป่าปลูก และแปลงบริเวณเขาเสวยกะปิ จำนวน ๔ แปลง พบว่า มีต้นตะแบกเลือดเป็นพันธุ์ไม้เด่นขึ้นอยู่กระจายอยู่ทุกชั้นความสูง พันธุ์ไม้ที่ขึ้นอยู่บริเวณ ชั้นความสูงตอนบนมีความหนาแน่นและความหลากหลายชนิดของพันธุ์ไม้มีมากกว่าพันธุ์ไม้ที่ขึ้นอยู่ บริเวณเชิงเขา แต่มีความโตและความสูงของพันธุ์ไม้น้อยกว่า

๑.๕.๒ สืบหาข้อมูลนกและสัตว์ป่าตามช่วงฤดูกาล จำนวน ๓ ครั้ง พบนก ทั้งหมด ๘๓ ชนิด เป็นนกประจำถิ่นที่พบได้ทั่วไป ๗๙ ชนิด นกอพยพในฤดูหนาวที่พบได้ทั่วไป ๑๔ ชนิด วงศ์ที่พบมากที่สุด คือ วงศ์นกยาง (Ardeidae)

นกยางโทนใหญ่ Casmerodius albus

นกขุนแผน Urocissa erythrorhyncha

๑.๖ โครงการจัดเก็บข้อมูลสภาพอากาศของสถานีตรวจวัดอากาศ

รวบรวมข้อมูลและประมวลผลเกี่ยวกับสภาพอากาศ โดยมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน ๒๕๖๕ วัดได้ ๓๓.๙ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคม ๒๕๖๕ วัดได้ ๒๑ องศาเซลเซียส แรงแลมสูงสุดในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๕ และสิงหาคม ๒๕๖๕ วัดได้ ๒๖ นอต (knot) หรือ ๔๘.๑๕๒ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ปริมาณน้ำฝนรวม วัดได้ ๑,๑๖๘ มิลลิเมตร และมีความยาวนานของแสงแดดสูงสุดในเดือนมกราคม ๒๕๖๕ วัดได้ ๙.๑ ชั่วโมง เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรให้แก่เกษตรกรในพื้นที่

การตรวจวัดอากาศ

แนะนำให้ความรู้เรื่องการตรวจวัดอากาศ

๒. ด้านการขยายผลการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้

๒.๑ โครงการขยายผลการฟื้นฟูดินเสื่อมคุณภาพ ปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ และส่งเสริมการใช้ปุ๋ยสั่งตัด

ถ่ายทอดองค์ความรู้ และสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยสั่งตัด และการปลูกหญ้าแฝก ให้แก่ เกษตรกร และหน่วยงานราชการ จำนวน ๔๔ ราย และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๑๑ โรงเรียน ดูแลรักษาแปลงสาธิตและปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่และจัดทำระบบน้ำแปลงแฟกทรงงาน รวมทั้งการผลิตและส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก จำนวน ๔,๐๐๐ ตัน เพื่อสนับสนุนภารกิจของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ หน่วยงานต่าง ๆ ศูนย์เรียนรู้ และโรงเรียนรอบพื้นที่

นักศึกษาฝึกปฏิบัติงานเรียนรู้การผลิตน้ำหมักชีวภาพ

สนับสนุนปุ๋ยหมัก โรงเรียนรอบพื้นที่ศูนย์ฯ

๒.๒ โครงการส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน

๒.๒.๑ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำแผนการผลิตรายครัวเรือน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อพัฒนาและยกระดับเกษตรกรต้นแบบ จำนวน ๑๕ ราย และอบรมส่งเสริมเกษตรกรและพัฒนาให้เป็นแปลงต้นแบบ โดยถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน ๓ รุ่น ๆ ละ ๒๕ ราย

จัดทำแปลงเรียนรู้การทำเกษตรอย่างยั่งยืน

อบรมให้ความรู้การจัดกระบวนการเรียนรู้

๒.๒.๒ ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมและปศุสัตว์ โดยลงพื้นที่ในแปลงของเกษตรกรใน ๔ ตำบล ได้แก่ ตำบลไร่ใหม่พัฒนา ตำบลห้วยทรายเหนือ ตำบลสามพระยา และตำบลชะอำ รวมทั้งแนะนำให้ความรู้การทำเกษตรเพิ่มเติมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่ศูนย์เรียนรู้ของศูนย์ฯ ทั้ง ๘ แห่ง นอกจากนี้ ได้มีการจัดตั้งนายสาयนต์ รักดีเจริญ หมู่ที่ ๘ บ้านโครงการพัฒนา ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติม จำนวน ๑ แห่ง

ส่งเสริมและตรวจเยี่ยมศูนย์เรียนรู้

๒.๓ โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์

สาธิตการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ แพะ เป็ดเทศ ไก่เขียวห้วยทราย ไก่ไข่ และก่อสร้างโรงเรือนไก่ไข่แบบปล่อย ขนาด ๖x๙ เมตร ๑ หลัง ผลิตลูกไก่และเป็ดได้ จำนวน ๒,๒๕๑ ตัว สามารถขยายผลและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกรแบบให้เกษตรกรมีส่วนร่วม และการพัฒนาอาชีพเกษตรกร โดยสนับสนุนพันธุ์สัตว์ปีกพร้อมอาหารสัตว์แก่เกษตรกร จำนวน ๔๐ ราย ๆ ละ ๑๐ ตัว และส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีกในโรงเรียน จำนวน ๒ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านไร่ใหม่พัฒนา สนับสนุนพันธุ์ไก่พื้นเมือง จำนวน ๓๐ ตัว และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สนับสนุนพันธุ์ไก่พื้นเมือง จำนวน ๒๐ ตัว พันธุ์ไก่ไข่ จำนวน ๒๑ ตัว ทั้งนี้ ได้มีการติดตามและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง

สนับสนุนพันธุ์ไก่พื้นเมืองในโรงเรียน และพันธุ์สัตว์ปีกแก่เกษตรกร พร้อมอาหารสัตว์

๒.๔ โครงการส่งเสริมด้านประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

อบรมให้ความรู้ด้านวิชาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรที่มีความสนใจเลี้ยงปลาในบ่อดินหรือบ่อพลาสติก และมีการคัดเลือกโรงเรียนที่มีบ่อปลา มีความพร้อมในการขุดบ่อเลี้ยงปลา หรือมีพื้นที่ที่เลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก โดยเจ้าหน้าที่จะให้ความรู้ด้านวิชาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแก่ครูและนักเรียน สนับสนุนปัจจัยการผลิต พร้อมจัดตั้ง

คณะกรรมการประมงโรงเรียน เพื่อดูแลการเลี้ยงสัตว์น้ำภายในโรงเรียน นอกจากนี้ ได้มีการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อปล่อยในแหล่งน้ำสาธารณะ จำนวน ๔ แห่ง ๙๐๐,๐๐๐ ตัว และแจกแก่เกษตรกรและส่วนราชการ จำนวน ๖๐๐,๐๐๐ ตัว ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ได้มีการลงพื้นที่ให้คำแนะนำและติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกร และโรงเรียน จำนวน ๑๐ ครั้ง

สนับสนุนพันธุ์ปลาพร้อมอาหาร ให้แก่เกษตรกร และโรงเรียน

๒.๕ โครงการส่งเสริมงานเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์กบ

สาธิตการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์กบนา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ สนับสนุนลูกกบนาแก่หน่วยงานราชการ จำนวน ๓๓๒ ตัว และมีการปล่อยกบนาคืนสู่ธรรมชาติ

๒.๖ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พื้นที่ ๕ ไร่)

สาธิตการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ประกอบด้วย แปลงนา การปลูกพืชผักในกระบะ (บนโต๊ะ) และการปลูกพืชผักบนพื้นราบ การปลูกพืชไร่หมุนเวียน การปลูกไม้ผลผสมผสาน การปลูกไม้ดอกเสริมรายได้ (ดอกดาวเรือง) การเลี้ยงไก่ไข่แบบกึ่งปล่อย และสาธิตการเลี้ยงปลาตุ๊กในบ่อซีเมนต์ เพื่อเป็นตัวอย่างในการวางแผนการผลิต ซึ่งพืชผักที่ปลูกต้องปลูกตามความต้องการในท้องตลาด ปลูกสลับหมุนเวียนกันไปตามวงจรของพืช ทำให้พืชผักที่ปลูกมีผลผลิตออกจำหน่ายอย่างต่อเนื่องทุกวัน และลดการสร้างสมของโรคพืชหรือแมลงศัตรูพืชชนิดต่าง ๆ

สาธิตรูปแบบการปลูกพืชผักปลอดภัยจากสารพิษ

๒.๗ โครงการปลูกสร้างเสริมป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่า

ดำเนินการเพาะชำกล้าไม้ จำนวน ๖๐,๐๐๐ กล้า เพื่อปลูกสร้างเสริมป่า บริเวณเขาน้อยด้านทิศเหนือ และบริเวณเขาทองด้านทิศตะวันออก พื้นที่จำนวน ๓๐๐ ไร่ และ แจกจ่ายกล้าไม้ให้กับเกษตรกร หน่วยงานราชการ วัด และโรงเรียน จำนวน ๑๐,๔๑๐ ต้น

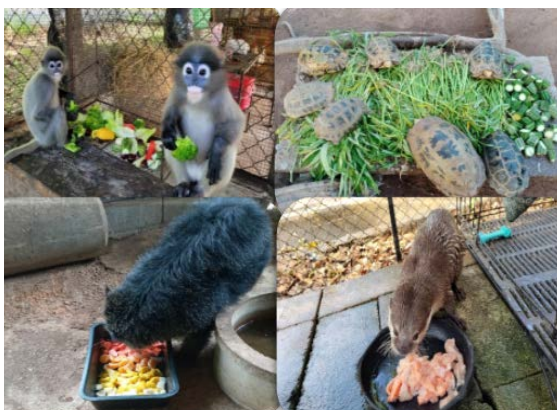
เพาะชำกล้าไม้

ปลูกสร้างเสริมป่า

๒.๘ โครงการเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์และอนุรักษ์สัตว์ป่า

ดำเนินการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าโดยเฉพะเนื้อทราย เพื่อปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ และดูแลพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ให้ดำรงสายพันธุ์อยู่ รวมถึงการดูแลสัตว์ป่าของกลาง ปัจจุบันมีสัตว์ป่าอยู่ ประมาณ ๗๐๐ - ๘๐๐ ตัว เช่น เนื้อทราย กวาง ละองละมั่ง ชะนี ไก่ฟ้า ลิง นกปรอด และช้าง ปรับปรุงซ่อมแซมกรงสัตว์ โรงให้อาหารสัตว์ จัดซื้ออาหาร ยาและเวชภัณฑ์ สำหรับสัตว์ป่า เพื่อดูแลสุขภาพของสัตว์ป่า รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า การอนุรักษ์สัตว์ป่า ให้แก่นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป

จัดซื้ออาหารสัตว์ป่า

๒.๙ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช แบ่งเป็น ๓ กิจกรรม

กิจกรรมปกปักพันธุกรรมพืช ดำเนินการสำรวจ รวบรวมข้อมูลแปลงเป้าหมาย จำนวน ๔ แปลงใหญ่ พบว่า มีสภาพป่าเป็นป่าเต็งรัง มีพันธุ์ไม้ จำนวน ๕๗ ชนิด เช่น รัง อ้อยช้าง ประดู่ ช้างน้ำ สมอตีนเป็ด ความหนาแน่น ๑๑๕ ต้นต่อไร่ ความสูงเฉลี่ย ๖.๗๒ เมตร จัดทำแนวกันไฟรอบพื้นที่ปกปัก ระยะทาง ๓๒ กิโลเมตร และดูแลเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติและศึกษาพันธุ์ไม้เขาบ่อชิง ระยะทาง ๖๐๐ เมตร กิจกรรมบำรุงรักษาแปลงปลูกรักษาพันธุกรรมพืชเขาเสวยกะปิ เนื้อที่ ๙๗ ไร่ ดำเนินการปลูกซ่อมและซ่อมแซมเส้นทางศึกษาธรรมชาติและพันธุ์ไม้ ระยะทาง ๗๐๐ เมตร และกิจกรรมสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โดยส่งเสริมเผยแพร่ความรู้การอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ และสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนแก่นักเรียน และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๘๐ คน และจัดนิทรรศการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ (อพ.สธ.) ครั้งที่ ๑๑ หัวข้อ “ประโยชน์แท้ แก่มหาชน” เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ดูแลเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ

เผยแพร่ความรู้การอนุรักษ์พันธุกรรมพืช แก่นักเรียน

๒.๑๐ โครงการสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงเฉลิมพระเกียรติฯ

ดำเนินการขยายพันธุ์ไม้ประดับและไม้ยืนต้นโดยวิธีการตอนกิ่ง เช่น แยมปีนัง ม่วงสำหรับ พวงคราม คนทีสอ พลองกินลูก ศรีตรัง องุ่น และทำซุ้มปลูกพรรณไม้มงคลล้อมวง เพื่อใช้ปลูกซ่อมและเสริมภายในแปลง รวมทั้งบำรุงดูแลรักษาเพื่อให้มีความสวยงามสมบูรณ์

บำรุงดูแลรักษาสวนพฤกษศาสตร์พรรณไม้ม่วงฯ

ขยายพันธุ์ไม้ยืนต้นโดยวิธีการตอนกิ่ง

๒.๑๑ โครงการรวบรวมพันธุ์ไม้มงคลพระราชทานประจำจังหวัด ๗๗ จังหวัด

ดำเนินการขยายพันธุ์โดยวิธีการตอนกิ่งพันธุ์ไม้ภายในแปลง เช่น ขานาง กันเกรา ทองกลางลาย อบเชย เทพทาโร เคี่ยม มะกรูด รวงผึ้ง และมะเดื่อชุมพร เพื่อนำมาปลูกซ่อมและเสริมภายในแปลง รวมทั้งบำรุงดูแลรักษาเพื่อให้มีความสวยงามสมบูรณ์

๒.๑๒ โครงการถ่านชีวภาพ

สาธิตการเผาถ่านชีวภาพจากวัสดุเหลือทิ้ง เช่น เศษไม้ เปลือกผลไม้ และแกลบ เพื่อนำมาใช้เป็นวัสดุปรับปรุงโครงสร้างดิน การทำตลับถ่านชีวภาพดับกลิ่น การทำถ่านชีวภาพอัดแท่ง และการเผาเพื่อให้ได้น้ำส้มควันไม้สำหรับใช้ไล่แมลง รวมทั้งสาธิตการปลูกพืช การเพาะเห็ดฟาง การปลูกพืชผักจากการใส่ก้อนเห็ดเก่าเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

๒.๑๓ โครงการศูนย์แสดงสินค้าและจำหน่ายสินค้าของเกษตรกรศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ

ดำเนินการช่วยเหลือทางด้านการตลาด โดยส่งเสริมการผลิตและรับซื้อผลผลิตจากกลุ่มเกษตรกรรอบศูนย์ฯ กลุ่มหัตถกรรมจากจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดอื่น ๆ และหน่วยงานร่วม จำนวน ๓ หน่วยงาน เพื่อนำมาวางจำหน่ายภายในศูนย์แสดงสินค้า ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน ๑,๘๘๐ คน ก่อให้เกิดรายได้จากการจำหน่ายสินค้ากว่า ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งได้มีการปรับปรุงอาคารศูนย์แสดงสินค้าฯ ติดตั้งระบบเครื่องเสียง จัดซื้อชั้นวางสินค้าและอุปกรณ์เพิ่มเติมเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าใช้บริการ

๒.๑๔ โครงการแปลงสาธิตทางการเกษตรทั้งไม้ผลและไม้ดอกไม้ประดับ

สาธิตการปลูกไม้พืชมงคลพันธุ์ดี ได้แก่ ฝรั่งไส้แดง มะละกอแขกดำ มะละกอแขกนวล อ้อยคั้นน้ำ แตงโม และผลิตต้นพันธุ์พืชมงคลพันธุ์ดี มีการวางแผนการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต โดยการปลูกเป็นวงรอบเพื่อให้สามารถเก็บผลผลิตได้ทุกเดือน สามารถเก็บผลผลิตในแปลงงานและกิ่งพันธุ์ต้นพันธุ์ขาย ณ อาคารศูนย์แสดงสินค้าฯ ในราคาถูก

สาธิตการปลูกมะละกอ

สาธิตการปลูกอ้อยคั้นน้ำ

๒.๑๕ โครงการเสริมสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

ฝึกอบรมจัดทำแชมพูประจำตีควาย น้ำมันเหลือง น้ำมันเขียว และอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะการประกอบอาหารและฝึกทำอาหาร เพื่อให้เกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน และนักเรียนได้มีความรู้สามารถนำไปประกอบอาชีพเป็นของตนเองได้

จัดทำแชมพูมะคำตีควาย

ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะการประกอบอาหาร
นักเรียนโรงเรียนประชานุเคราะห์ ๔๗

๓. ด้านการบริหารจัดการองค์กร

๓.๑ โครงการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

ดำเนินการจัดทำคลิปวิดีโอ เอกสารเผยแพร่ จัดนิทรรศการนอกสถานที่ ประชาสัมพันธ์ผ่านสถานีวิทยุ “ชุมชนคนช่วยทราย” และเผยแพร่ผลการดำเนินงานผ่านทางเว็บไซต์ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมถึงป้ายสื่อความหมายในแปลงงานสาธิตต่าง ๆ

จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผ่าน Social media

ความรู้สึกของชาวบ้านที่มีต่อศูนย์ฯ

– ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

– YouTube HuaiSai Center

https://www.youtube.com/watch?v=YyWGYNIHL_4&t=155s

ประโยชน์ที่ได้รับ

การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ มีประชาชนในพื้นที่เป้าหมายได้รับประโยชน์โดยตรง จำนวน ๒๙ หมู่บ้าน ๗,๘๕๙ ครัวเรือน โดยให้ความสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และขยายผลองค์ความรู้รวมถึงเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่เหมาะสม ให้แก่เกษตรกรและประชาชนที่สนใจ รวมถึงเป็นศูนย์กลางการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรและประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ฯ เพื่อเป็นการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ประสบผลสำเร็จอย่างยิ่ง จะเห็นได้จากจำนวนผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานและเยี่ยมชมศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ที่มีความหลากหลายทั้งเกษตรกร เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป และชาวต่างประเทศ จำนวน ๑๖๑ คณะ ๑๐๒,๖๓๔ คน

โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ ตำบลแม่ น้ำ คู้ อำเภอลวกแดง จังหวัดระยอง

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๓ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมศูนย์กลางการพัฒนาการเกษตรและศิลปาชีพ และได้มีพระราชดำริ สรุปความว่า บริเวณอ่างเก็บน้ำดอกกราย อำเภอลวกแดง จังหวัดระยอง ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๑,๓๐๐ ไร่ สามารถส่งน้ำมายังพื้นที่ดังกล่าวได้ ทรงแนะนำให้จัดตั้งศูนย์กลางอาชีพการเกษตรและศิลปาชีพพิเศษแก่ราษฎรบริเวณริมอ่างเก็บน้ำดอกกราย และพระราชทานทรัพย์เป็นเงินทุนหมุนเวียนจำนวน ๓ ล้านบาท รวมทั้งมีผู้ขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ ถวายคอกม้า คอกสุกร และคอกแกะ สร้างไว้ในศูนย์ฯ นอกจากนี้ ยังได้พระราชทานแนวทางการพัฒนาไว้ ๔ ข้อ คือ

๑. ให้พัฒนาด้านการเกษตร โดยเฉพาะด้านปศุสัตว์และประมง เพื่อการบริโภคและสำรองอาหารไว้ในยามวิกฤติ มูลสัตว์ทำเป็นเชื้อเพลิงและปุ๋ยปรับปรุงดิน
๒. ให้มีศูนย์ฝึกปฏิบัติการด้านประกอบอาชีพ โดยมีแปลงสาธิตของราษฎรตัวอย่าง ๔ แปลง แปลงละ ๔ ไร่ สร้างบ้านพักอาศัยให้อยู่ โดยปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไป ให้ดำเนินธุรกิจฟาร์มในรูปสหกรณ์ และให้ราษฎรหมุนเวียนเข้าอยู่
๓. ให้จัดเป็นศูนย์กลางส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์ โดยให้ราษฎรยืมพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่ดีไปผสม หรือเลี้ยงแล้วส่งลูกคืน หรือขายให้ราษฎรนำไปเลี้ยง
๔. ให้มีศูนย์พัฒนาการเกษตร เพื่อราษฎรจะได้มาศึกษาและเยี่ยมชม เพื่อนำเอารูปแบบไปปรับปรุงไร่นาของตนเอง

ผลการดำเนินงาน

ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง มีหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่ ๗ หน่วยงาน ได้แก่

- ๑) โครงการชลประทานระยอง (งานชลประทาน)
- ๒) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรระยอง (งานวิชาการเกษตร)
- ๓) ศูนย์วิจัยข้าวปราชญ์บุรี (งานข้าว)
- ๔) สถานีพัฒนาที่ดินระยอง (งานพัฒนาที่ดิน)
- ๕) ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ระยอง (งานปศุสัตว์)
- ๖) ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดระยอง (งานประมง)
- ๗) ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดระยอง (งานพืชสวน)

ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บทโครงการ ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ฉบับปี ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙ มีเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด คือ “ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง เป็นศูนย์กลางการฝึกอาชีพ แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวด้านการเกษตรตามแนวพระราชดำริ สู่เกษตรกรรมที่ยั่งยืน” ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาศูนย์บริการการฝึกอาชีพ แหล่งเรียนรู้ทางการเกษตร และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การจัดการโครงสร้างพื้นฐาน การปรับปรุงฐานการเรียนรู้ และการจัดทำแปลงทดสอบเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ

๑. การจัดการโครงสร้างพื้นฐาน

๑.๑ ต่อเติมและปรับปรุงอาคารอเนกประสงค์ของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ การเกษตร จังหวัดระยอง ให้เป็นอาคารกองอำนวยการโครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ เพื่อเป็นสถานที่ในการติดต่อราชการของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป ปัจจุบัน มีผลการดำเนินงานร้อยละ ๕๐ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕

๑.๒ จัดสร้างโรงเรือนเก็บปุ๋ยหมักเติมอากาศ เพื่อจัดเก็บปุ๋ยหมักเติมอากาศเพื่อนำไปขยายผลให้เกษตรกรในพื้นที่โครงการพระราชดำริ

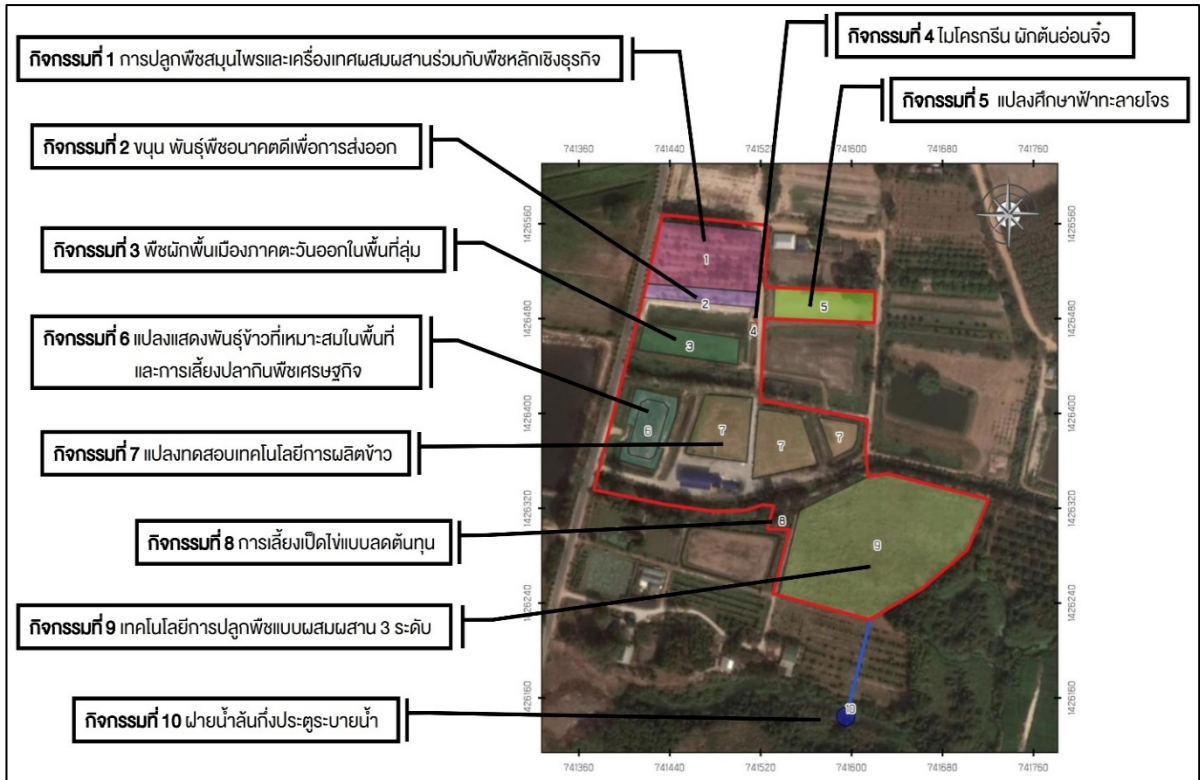
๒. การปรับปรุงฐานการเรียนรู้

ในปี ๒๕๖๕ ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงฐานการเรียนรู้ในแต่ละด้าน รวม ๑๒ กิจกรรม เพื่อให้มีความพร้อมในการให้บริการศึกษาดูงาน

๓. การจัดทำแปลงทดสอบเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แปลงทดสอบเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (แปลงเกษตรทฤษฎีใหม่) เป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายใต้ ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ในพื้นที่ดำเนินงาน จำนวน ๒๑ ไร่ โดยมีการส่งเสริม การปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ เช่น สับปะรดสี และพันธุ์ไม้ตระกูลใบต่าง ๆ รวมถึงเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูป และการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ในกิจกรรมภายในแปลง ซึ่งมีเป้าหมาย เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้กับเกษตรกรและผู้สนใจ

แปลงทดสอบเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔. การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ

ได้ดำเนินการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น พันธุ์ปลาน้ำจืด กุ้งก้ามกราม ในแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน ๒,๐๐๗,๐๐๐ ตัว เพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์และคงความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงเป็นแหล่งอาหารและสร้างรายได้แก่ประชาชนในพื้นที่

ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ บริการ ส่งเสริม สนับสนุน และขยายผลการพัฒนาอาชีพ การเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การให้บริการ ฝึกอบรมและฝึกอาชีพ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต การให้บริการศึกษาดูงาน การขยายผลสู่เกษตรกรต้นแบบ และการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ

๑. การให้บริการฝึกอบรมและฝึกอาชีพ

ให้บริการฝึกอบรมและฝึกอาชีพแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป ทั้งหมด

๖ ด้าน จำนวน ๘ หลักสูตร โดยมีผู้รับการฝึกอบรมและฝึกอาชีพ จำนวน ๔๙๕ คน

การให้บริการฝึกอบรมและฝึกอาชีพ

๒. การสนับสนุนปัจจัยการผลิต

สนับสนุนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับเกษตรกรที่เข้ารับ การ ฝึกอบรมและฝึกอาชีพ และเกษตรกรตัวอย่าง รวมถึงเกษตรกรและประชาชนทั่วไปที่เข้ามาศึกษา ดูงาน เช่น ปุ๋ยหมักเติมอากาศ แหนแดง เมล็ดพันธุ์ผัก พันธุ์ไก่ไข่เล็กฮอร์น พันธุ์ไก่พื้นเมืองเหลือง ทางชาวกระบี่บุรี พันธุ์ข้าว กข๔๓ กข๘๕ พันธุ์ปลาดุก ก้อนเชื้อเห็ด

การให้บริการพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ พร้อมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

๓. การให้บริการศึกษาดูงาน

ในปี ๒๕๖๕ มีผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน จำนวนทั้งสิ้น ๒๒,๖๘๔ คน ดังนี้

ลำดับ	ฐานการเรียนรู้	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑	ด้านวิชาการเกษตร	๒,๐๙๕	๙๖๖	๔,๙๔๐
๒	ด้านข้าว	๑๐๐	๓๐๐	๒,๔๖๐
๓	ด้านพัฒนาที่ดิน	๓๐๐	๓๐๔	๖๘๐
๔	ด้านปศุสัตว์	๒,๓๙๕	๒๕๐	๔,๑๙๗
๕	ด้านประมง	๒,๒๐๙	๓๓๖	๔,๒๘๖
๖	ด้านพืชสวน	๔,๗๗๘	๑,๖๙๐	๖,๑๒๑
รวม		๑๑,๘๗๗	๓,๘๔๖	๒๒,๖๘๔

การศึกษาดูงานของคณะบุคคลต่าง ๆ

๔. การขยายผลสู่เกษตรกรต้นแบบ

ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ได้ลงพื้นที่ติดตามตรวจเยี่ยมเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอาชีพและฝึกอบรม ให้คำแนะนำ รวมทั้งแก้ไขปัญหาอุปสรรค เพื่อคัดเลือกเกษตรกรจำนวน ๓๐ คน ที่มีความพร้อม สามารถพัฒนาเป็นครัวเรือนต้นแบบหรือตัวอย่างแก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการจัดทำแปลงเรียนรู้เพื่อให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้ และสามารถนำไปขยายผลสู่การปฏิบัติได้ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบ

เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ตรวจเยี่ยมเกษตรกร และให้คำแนะนำ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ

๑. การจัดทำและปรับปรุงคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในโครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ดังนี้

๑.๑ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานด้านวิชาการโครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ โดยมี ผู้อำนวยการโครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง เป็นประธานคณะทำงานฯ และผู้แทนศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดระยอง เป็นคณะทำงานและเลขานุการ

๑.๒ ปรับปรุงคำสั่งคณะทำงานโครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ

๑.๓ จัดทำคำสั่งคณะทำงาน (ย่อย) ประจำกองอำนวยการโครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ

๒. การประชาสัมพันธ์ ได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์/กิจกรรม/องค์ความรู้ของโครงการฯ ผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน ๓ ช่องทาง ได้แก่ เว็บไซต์ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ Facebook และ YouTube โดยมีวีดิทัศน์ที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่

๒.๑ การผลิตกล้วยพาราข้าว

๒.๒ บอนสี ราชินีไม้ใบ EP๑

๒.๓ การขยายพันธุ์บอนสี ราชินีไม้ใบ EP๒

๒.๔ การผ่าหัวบอนสี ราชินีไม้ใบ EP๓

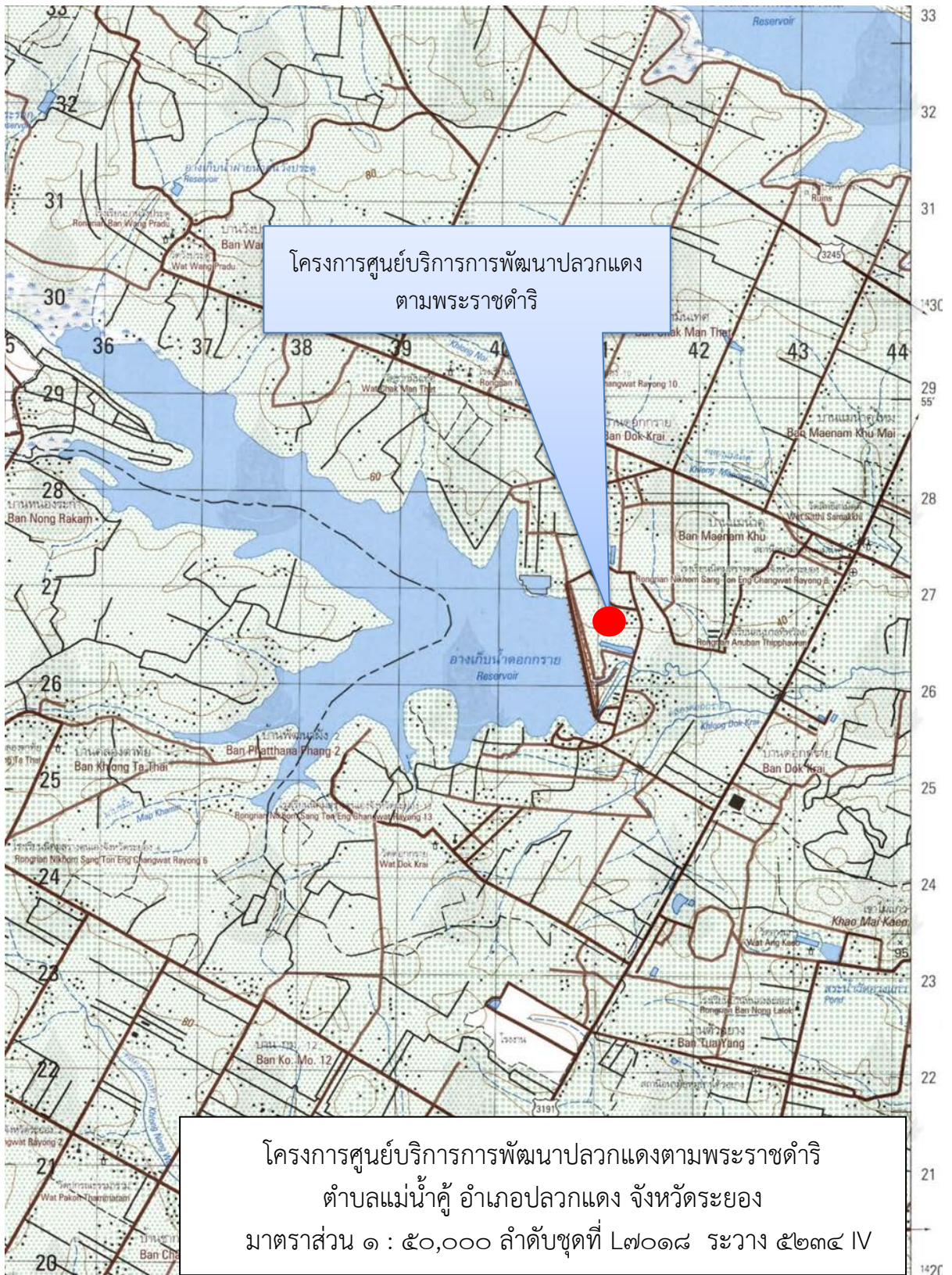
๒.๕ เคล ราชินีผักใบเขียว

ประโยชน์ที่ได้รับ

โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้พัฒนาและปรับปรุงฐานการเรียนรู้และองค์ความรู้ด้านพืช ด้านพัฒนาที่ดิน ด้านประมง และด้านปศุสัตว์ ซึ่งในปี ๒๕๖๕ ได้นำเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่มาใช้ในฐานการเรียนรู้ เช่น ระบบโรงเรือน (Evap) และระบบการเกษตรอัจฉริยะในแปลงทุเรียน เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป รวมถึงได้ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรม ฝึกอบรมเพื่อให้อำนาจต่อการเปลี่ยนแปลง และตรงตามความต้องการของเกษตรกร เช่น โรงเรือน (Evap) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี การเลี้ยงสัตว์ปีกพัฒนาสู่ระบบอินทรีย์

นอกจากนี้ ได้ส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้นให้แก่เกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมและฝึกอบรม และเกษตรกรตัวอย่าง รวมถึงเกษตรกรและประชาชนทั่วไปที่เข้ามาศึกษาดูงาน เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ สารชีวภัณฑ์ ให้บริการฝึกอบรมและฝึกอบรมแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป ทั้งหมด ๖ ด้าน จำนวน ๘ หลักสูตร โดยมีผู้เข้ารับบริการ จำนวน ๔๙๕ คน การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยมีการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น พันธุ์ปลาน้ำจืด กุ้งก้ามกราม ในแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน ๒,๐๐๗,๐๐๐ ตัว รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนที่มาเยี่ยมชมการดำเนินงานกว่า ๒๒,๖๘๔ คน

โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๒๘ และเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ สรุปความว่า ให้ดำเนินการศึกษาวิธีการปรับปรุงบำรุงดินที่เสื่อมโทรมให้สามารถใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้ รวมทั้งทดสอบ วางแผน และจัดระบบปลูกพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยดำเนินการในลักษณะเป็นศูนย์สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ได้มีพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง จำนวน ๗ ครั้ง ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๔ ได้มีพระราชดำริ สรุปความว่า ในส่วนที่ดิน นายสี วรรณเทวี ที่ได้ล้อมเกล้าฯ ถวาย ให้ดำเนินการทดลองปลูกพืชเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และนำมาเปรียบเทียบกับพื้นที่เดิมของโครงการฯ ส่วนที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนา ที่ซื้อไว้ ให้ปล่อยไว้ตามธรรมชาติเพื่อเก็บข้อมูล และเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รัับที่ดินของ นางสาววรรณฯ พูนผล ที่ล้อมเกล้าฯ ถวาย และได้พระราชทานที่ดินให้มูลนิธิชัยพัฒนาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานของโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ โดยพิจารณาให้พัฒนาปรับปรุงเป็นสระเก็บกักน้ำเพื่อรักษาความชุ่มชื้นและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในอนาคต ส่วนพื้นที่ที่เหลือควรปล่อยไว้ตามสภาพธรรมชาติเพื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ของโครงการฯ ที่ได้มีการพัฒนาไปแล้ว

ผลการดำเนินงาน

เดิมพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินตื้น เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายและปนกรวดหิน มีชั้นดานแข็งอยู่ด้านล่าง ลึกประมาณ ๔๐ เซนติเมตร จากผิวดิน มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูง จนเกิดการสูญเสียน้ำดินที่อุดมสมบูรณ์ พื้นที่บางแห่งมีการขุดลูกรังไปขาย ทำให้พื้นที่บางส่วนไม่เหมาะสมที่จะใช้ทำการเกษตร ขาดแคลนน้ำเนื่องจากดินมีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ และมีแหล่งน้ำน้อย เมื่อโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ เข้ามาดำเนินการ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมสนองพระราชดำริ มีกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างบูรณาการ ร่วมกันศึกษาวิจัยและสาธิตทดสอบวิธีการฟื้นฟูปรับปรุงดินที่เสื่อมโทรม โดยการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างรูปแบบและส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกร รวมถึงการปลูกป่า โดยไม่ต้องปลูก โดยปล่อยให้พื้นที่ป่าฟื้นคืนสภาพเองตามธรรมชาติ ทำให้เกิดการเรียนรู้การจัดการดิน น้ำ ป่าไม้ อย่างถูกต้องยั่งยืน สามารถเผยแพร่ความสำเร็จไปสู่เกษตรกรได้ และในปี ๒๕๖๕ โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ ได้ดำเนินการสนองพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

แผนงานขยายผลและถ่ายทอดองค์ความรู้

๑. งานสาธิตข้อมูลงานวิจัย ๑๔ โครงการ

๑.๑ สาธิตการใช้มูลไส้เดือนดินในการปรับปรุงพื้นที่ดินลูกรัง ดำเนินการศึกษาทดลองเลี้ยงไส้เดือนดินในฐานเรียนรู้ไส้เดือนดินเพื่อนเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้คณะศึกษาดูงานและผู้ที่มีใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้เรื่องสายพันธุ์ไส้เดือนดิน วิธีการเลี้ยง และการใช้ประโยชน์จากมูลไส้เดือนดิน โดยมีแปลงสาธิตการใช้มูลไส้เดือนดินและไบโอชาร์เพื่อปรับปรุงดินในพื้นที่ชุดดินลาดหญ้า ซึ่งมีความเป็นกรดสูงและความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ สาธิตการปลูกผักอินทรีย์โดยใช้มูลไส้เดือนดิน และวัสดุปรับปรุงดินหลายชนิด ปลูกพืชผักหมุนเวียนหลายชนิด ได้แก่ กวางตุ้งฮ่องเต้ ผักบุ้งจีน กะเพรา กระน้ำ กะหล่ำปลี เป็นต้น โดยผลผลิตที่ได้หลังจากเก็บข้อมูลนำไปจำหน่ายเป็นรายได้เข้าโครงการ

๑.๒ สาธิตพันธุ์หญ้าแฝกสายพันธุ์ต่าง ๆ ๒๘ สายพันธุ์ ดำเนินการดูแลแปลงสาธิตพันธุ์หญ้าแฝก โดยการให้น้ำ ตัดหญ้า ตัดใบ ใส่ปุ๋ย พร้อมทั้งเก็บข้อมูลการเจริญเติบโต ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของดิน เพื่อเป็นแหล่งรักษาพันธุ์หญ้าแฝกให้คงอยู่ไว้เพื่อการศึกษา สาธิตให้ผู้เยี่ยมชมได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับพันธุ์หญ้าแฝก การปลูก การขยายพันธุ์ การดูแลรักษา และสนับสนุนพันธุ์หญ้าแฝกให้กับผู้สนใจ

๑.๓ สาธิตการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำรินในพื้นที่อับฝน จำนวน ๑๗ ไร่ ดำเนินการดูแล รักษา แปลงสาธิต ปรับปรุงโรงเรือนต่าง ๆ เช่น เล้าไก่ คอกกบ โรงเพาะเห็ด และคอกแพะ ดูแลรักษาแปลงโดยการปลูกพืชผักหมุนเวียนตลอดทั้งปี ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม อีกทั้งได้จัดทำบัญชีค่าใช้จ่ายและผลผลิตเพื่อเป็นต้นแบบให้แก่เกษตรกรและผู้เยี่ยมชมที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๔ สาธิตการปลูกพืชผักในภาชนะรูปแบบต่าง ๆ ดำเนินการจัดหาภาชนะเหลือใช้ในครัวเรือนนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น ยางรถยนต์ กะละมัง ตะกร้า ถังน้ำ ถังสี เป็นต้น โดยดัดแปลงเป็นภาชนะสำหรับปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อเป็นต้นแบบการปลูกผักในครัวเรือนที่มีพื้นที่จำกัด พร้อมทั้งเป็นแปลงสาธิตการปรุงดินในภาชนะเพื่อปลูกพืช รวมทั้งจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์

สาธิตพันธุ์หญ้าแฝกสายพันธุ์ต่าง ๆ ๒๘ สายพันธุ์

สาธิตการปลูกพืชผักในภาชนะรูปแบบต่าง ๆ

๑.๕ สาธิตการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำตามแนวพระราชดำริ ดำเนินการดูแลรักษาพื้นที่ปลูกแฝกของโครงการฯ เช่น แฝกรอบขอบอ่างเก็บน้ำ แฝกรอบบ่อน้ำ แฝก ในพื้นที่ลาดเท แปลงปลูกแฝกร่วมกับแปลงผัก แปลงปลูกแฝกร่วมกับไม้ผล แปลงขยายพันธุ์หญ้าแฝก และแฝกบริเวณร่องน้ำ ตัดหญ้าบริเวณแฝกไม่ให้มีวัชพืชอื่นแซม ตัดใบ ใส่ปุ๋ย ให้น้ำอย่างเหมาะสม อีกทั้งปลูกเพิ่มเติมและปลูกซ่อมแซม เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำเพิ่มความชุ่มชื้นภายในพื้นที่โครงการ และเป็นต้นแบบสาธิตรูปแบบ การปลูก การดูแลให้แก่ผู้เยี่ยมชมโครงการฯ

๑.๖ สาธิตระบบการปลูกพืชแบบผสมผสานในพื้นที่ดินตื้นปานกลาง จำนวน ๒๒ ไร่ ดำเนินการดูแล รักษา แปลงสาธิต โดยปลูกปรับเปลี่ยนชนิดพืชเพิ่มเติมขึ้นในส่วนของแปลงปลูก พืชแบบผสมผสาน เนื่องจากพืชที่คงอยู่เดิมโคนล้มและตายลงไป ปรับปรุงพื้นที่แปลงปลูกให้มีความ น่าสนใจจากเกษตรกรและผู้เข้าเยี่ยมชม โดยยังคงชนิดพืชไม้ยืนต้นไว้คงเดิม ได้แก่ มะค่า สะเดา มะม่วง มะเฟือง มะนาว กระท้อน ชะอม มะยงชิด ใช้วิธีกำจัดวัชพืชโดยการตัด เพื่อลดการใช้ สารเคมี ตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยหมักเติมอากาศ

๑.๗ สาธิตการปลูกอ้อยพันธุ์ดีในพื้นที่ดินตื้นปานกลาง จำนวน ๓.๕ ไร่ ดำเนินการปรับเปลี่ยนพื้นที่สำหรับการปลูกชนิดพืชใหม่ โดยจัดสรรพื้นที่เป็นการปลูกอ้อยคั้นน้ำ พันธุ์สุพรรณบุรี ๕๐ จำนวน ๑ ไร่ จัดทำแปลงปลูกเสาวรสรับประทานผลสด พันธุ์ไทงู No.๑ จำนวน ๒ ไร่ และเป็นการจัดทำแปลงปลูกฝรั่งกิมจูโดยการใช้เห็ดเรืองแสงสิรินรัศมี ป้องกันโรครากปม ในฝรั่งโดยการยกร่องปลูก จำนวน ๐.๕ ไร่

๑.๘ สาธิตการปลูกมะนาวนอกฤดูในพื้นที่น้ำน้อย จำนวน ๑.๕ ไร่ ดำเนินการ จัดทำแปลงรวบรวมสายพันธุ์มะนาว จำนวน ๘ สายพันธุ์ แทนการปลูกมะนาวนอกฤดูในวงบ่อ ซีเมนต์ เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนแปลงกิจกรรมให้มีความหลากหลาย ให้เกษตรกรและผู้เข้าเยี่ยมชม ในพื้นที่ดำเนินงานสามารถศึกษาหาความรู้กับมะนาวแต่ละสายพันธุ์ ได้แก่ ๑.พันธุ์แป้นรำไพ ๒.พันธุ์แป้นพิจิตร ๓.พันธุ์ทุลเกล้า ๔.พันธุ์ไข่ขุมพร ๕.พันธุ์ไข่ปราจีนบุรี ๖.พันธุ์แป้นพวง ๗.พันธุ์จ้ำรัส ๒๘ ๘.พันธุ์แป้นโรชา

แปลงปลูกฝรั่งกิมจูโดยการยกร่องปลูก

แปลงรวบรวมสายพันธุ์มะนาว

๑.๙ สาธิตระบบการปลูกมะขามเปรี้ยวเพื่อการแปรรูป จำนวน ๖ ไร่ แปลงสาธิตมะขามเปรี้ยวพันธุ์กระดานซัง พื้นที่จำนวน ๖ ไร่ ปลูกเมื่อปี ๒๕๓๘ จำนวน ๒๑๕ ต้น ปลูกระยะ ๖ x ๖ เมตร ปัจจุบัน มะขามอายุ ๒๖ ปี การให้ผลผลิตต่ำเนื่องจากมีอายุมาก อีกทั้งระยะการปลูกเมื่อต้นมะขามใหญ่ขึ้นทำให้ระยะระหว่างต้นชิดมากเกินไป การดำเนินงานจึงเป็นการดูแลบำรุงรักษา ตามผลการประชุมคณะทำงานโครงการศูนย์ศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ เพื่ออนุรักษ์แปลงปลูกมะขามเปรี้ยวไว้คงเดิม เพราะเป็นแปลงปลูกพืชที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว ผู้เข้าเยี่ยมชมพื้นที่ดำเนินงานโครงการฯ เป็นอย่างมาก ในการถ่ายรูปภายในแปลง

๑.๑๐ สาธิตแปลงต้นแบบเพื่อการผลิตเมล็ดพันธุ์มะละกอแขกดำศรีสะเกษ จำนวน ๒ ไร่ จัดทำแปลงสาธิตไร่มะละกอพันธุ์แขกดำศรีสะเกษ เป็นมะละกอที่คัดเลือกโดยศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ ลักษณะต้นเตี้ยติดผลเร็ว ผลทรงกระบอกยาวหัวคอดเข้าหาขั้ว ส่วนปลายผลสอบเป็นมุมป้านเข้าหากัน น้ำหนักต่อผลเฉลี่ยประมาณ ๑ กิโลกรัม โดยปลูกระยะ ๒.๕ x ๒.๕ เมตร ได้จำนวน ๑๒๐ ต้น หลุมที่ใช้ปลูกมะละกอมีขนาดกว้าง ยาว ลึก ประมาณด้านละ ๕๐ เซนติเมตร ซึ่งได้ดำเนินการปลูกในบึงบประมาณ ๒๕๖๕ เสร็จเรียบร้อยแล้ว อยู่ระหว่างการออกดอกติดผล

๑.๑๑ สาธิตการปลูกไม้ผลในพื้นที่ดินตื้นปานกลาง จำนวน ๗ ไร่ โดยดูแลแปลงสาธิตการปลูกไม้ผล พื้นที่ จำนวน ๗ ไร่ ปลูกมะม่วงจำนวน ๑๗๕ ต้น พันธุ์ที่ปลูกได้แก่ มะม่วงแก้ว มะม่วงเขียวเสวย มะม่วงหนังกลางวัน มะม่วงน้ำดอกไม้ มะม่วงแก้วลิ้มรัง เป็นต้น ดูแลรักษา โดยใช้ปุ๋ยหมัก ร่วมกับปุ๋ยเคมีพร้อมทั้งปลูกเพิ่ม เพื่อเป็นรูปแบบให้เกษตรกรได้เข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการแปลง และผลผลิตอย่างต่อเนื่อง

๑.๑๒ สาธิตการปลูกพืชไร่ในพื้นที่ดินตื้นปานกลาง จำนวน ๗ ไร่ ดำเนินการปลูกข้าวโพดหวานพันธุ์ซุเปอร์สวีท โดยการแบ่งแปลงย่อยเป็น ๕ แปลง ปลูกสลับหมุนเวียนกับปอเทือง ซึ่งเป็นพืชปุ๋ยสดตลอดทั้งปี ดูแล กำจัดวัชพืช ใส่ปุ๋ยให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ ใส่มูลไก่แกลบ ๒,๗๑๐ กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕ และสูตร ๔๖-๐-๐ จำนวน ๒๕๐ กิโลกรัม ร่วมด้วย

แปลงสาธิตไร่มะละกอพันธุ์แขกดำศรีสะเกษ

แปลงสาธิตไร่ข้าวโพดหวานพันธุ์ซุเปอร์สวีท

๑.๑๓ โครงการไก่ไข่ไร้กรงเขาชะงุ้ม โดยสร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่พร้อม กับวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเลี้ยง ๑ แห่ง พร้อมสนับสนุนไก่พันธุ์ไข่ ๑๐๐ ตัว เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงไก่ไข่ไร้กรงแก่เกษตรกร สร้างรายได้เสริมให้แก่เกษตรกร

๑.๑๔ สาธิตการเลี้ยงแพะเนื้อในระบบฟาร์มเขาชะงุ้ม ดำเนินการสร้างรั้วแพะ ขนาด ๑ ไร่ รอบโรงเรือนเลี้ยงแพะเดิม และดำเนินการปลูกพืชอาหารสัตว์ เพื่อเป็นแหล่งอาหารหยาบ ที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่เหมาะสมแก่แพะเนื้อ และเป็นการส่งเสริมการสร้างอาชีพเกษตรกร และเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้เกษตรกรและผู้สนใจการเลี้ยงแพะเนื้อได้เรียนรู้

สร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่

สร้างรั้วรอบโรงเรือนเลี้ยงแพะ

๒. งานส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ ๔ โครงการ

๒.๑ ส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาฯ ๑๒ หมู่บ้าน ดำเนินการพัฒนา และสนับสนุนการรวมกลุ่ม จำนวน ๖๐ ราย โดยจัดฝึกอบรมเกษตรกรหลักสูตร “การปรับปรุงดินต้น (ดินลูกรัง) เพื่อการปลูกผัก พืชไร่ และไม้ผลไม้ยืนต้น” เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถบริหารจัดการพื้นที่ดินต้น ในการใช้ประโยชน์ด้านการเกษตร ได้อย่างเหมาะสม ยั่งยืน พร้อมทั้งสนับสนุน ปัจจัยการผลิต เช่น วัสดุที่ใช้ผลิตปุ๋ยหมัก วัสดุที่ใช้ผลิตน้ำหมักชีวภาพ เพื่อสาธิตและส่งเสริมให้ เกษตรกรผลิตใช้เองได้อย่างถูกวิธี ในการปรับปรุงบำรุงดิน ลดต้นทุนการผลิต พร้อมทั้งให้ คำแนะนำ และติดตามแปลงของเกษตรกรอย่างใกล้ชิด

๒.๒ ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๒ โรงเรียน (๒๐ ราย/โรงเรียน) ได้แก่ โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนตะโกปิดทอง และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านถ้ำหิน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ติดตามความก้าวหน้าของโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการอบรม ๖ หลักสูตร ตามความต้องการของแต่ละโรงเรียน ดังนี้

- โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านลำหิิน และชุมชนรอบโรงเรียน หลักสูตรชาสมุนไพรของดีบ้านลำหิิน สบู่สมุนไพรลำหิิน กระถางรักษ์โลก
- โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านตะโกปิดทอง และชุมชนรอบโรงเรียน หลักสูตรสบู่ผ้าฝ้ายแดนตะวันตก การทำน้ำยาอเนกประสงค์ หลักสูตรไข่ใส่เดือน ประโยชน์เยอะ

พร้อมทั้ง สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และถ่ายทอดองค์ความรู้การเลี้ยงไส้เดือนดิน ให้แก่โรงเรียนกลุ่มนักร่วมหัวใจ ๒ (บ้านบ่อหวี) อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เพื่อให้ครูและนักเรียนสามารถ ผลิตปุ๋ยใช้เอง ในการปรับปรุงดินในแปลงผลิตผัก ในโครงการเพิ่มผลผลิตในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และเป็นการสร้างอาชีพเสริมในอนาคตของเด็ก ๆ ได้

อบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่นักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านลำหิิน และบ้านตะโกปิดทอง

๒.๓ ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียน หมู่บ้านรอบโครงการฯ จำนวน ๗๐ ราย (๑๐ ราย/โรงเรียน) พื้นที่ ๑๒ หมู่บ้านในตำบลเขาชะงุ้ม เพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถผลิตอาหาร เช่น พืชผัก ปศุสัตว์ ไข่ไก่ เพื่อเป็นวัตถุดิบในการนำมา ประกอบอาหารกลางวัน พร้อมทั้งขยายผลไปยังโรงเรียนอื่น ๆ โดยได้จัดกิจกรรมการปรับปรุงดินเพื่อปลูกพืช เช่น การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมักชีวภาพ น้ำหมักสมุนไพรไล่แมลง การเลี้ยงไส้เดือนดิน การจัดการแปลง และการจัดการผลผลิต เป็นต้น

๒.๔ ปรับปรุงแปลงเกษตรกรตัวอย่าง ๖ แปลง ดำเนินการปรับปรุงบอร์ดข้อมูล ภายในแปลง ปรับปรุงแปลงสาธิตตามรูปแบบหลักวิชาการ และส่งเสริมการทำ/การใช้สารอินทรีย์ชีวภาพ

๓. งานฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้ ๓ โครงการ

๓.๑ โครงการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรหมู่บ้านขยายผลในการถ่ายทอดความรู้ ผ่านระบบออนไลน์ จำนวน ๔๐ คน โดยจัดฝึกอบรมหลักสูตรการเป็นวิทยากรมืออาชีพ จำนวน ๓ วัน

๓.๒ โครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียนในการศึกษาคุณงาน ดำเนินการผลิตอาหารกลางวัน สนับสนุนอาหารกลางวัน แก่คณะเด็กนักเรียนที่มาศึกษาคุณงาน จำนวน ๕๐๐ คน

๓.๓ โครงการมีคฤุเทศก์น้อย ดำเนินการฝึกอบรมมีคฤุเทศก์น้อย ๑ รุ่น ๑๕ คน

๔. งานฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๔ โครงการ

๔.๑ ป้องกันรักษาป่าและควบคุมไฟป่า ๓,๐๔๑ ไร่ ดำเนินการจัดชุดลาดตระเวนตรวจปราบปรามการบุกรุกทำลายป่า การลักลอบเผาป่า การกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ในพื้นที่โครงการฯ และสามารถคุ้มครองรักษาพื้นที่ป่าไม้ได้ บำรุงรักษาแปลงสาธิตการฟื้นฟูสภาพป่า บำรุงรักษาซุ่มป่าয়ประชาสัมพันธ์พระราชดำริ และจัดทำแนวกันไฟ ระยะทาง ๖ กิโลเมตร

๔.๒ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ๒ แห่ง ได้แก่ เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ “ป่าเขาเขียว” และเส้นทางเดินศึกษาพรรณไม้ตามเส้นทางเสด็จขึ้นพลับพลาที่ประทับ โดยดำเนินการบำรุงรักษา ปรับปรุง และพัฒนา ได้แก่ ป้ายสื่อความหมาย ป้ายนิทรรศการ พื้นผิวเส้นทางเดินเท้าศึกษาธรรมชาติ จุดชมวิวิทิวทัศน์ และลานกางเต็นท์ และจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

๔.๓ เพาะชำกล้าไม้สนับสนุนโครงการปลูกป่าในใจคน และการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง จำนวน ๒๐,๐๐๐ กล้า ได้แก่ ประดู่ป่า มะค่าโมง ยางนา สัก แดง มะฮอกกานี โมกมัน หว้า สะเดา จันทน์ผา กากพฤษ์ ปิบ เสลา คุณ อินทนิล ฯลฯ เพื่อนำไปปลูกฟื้นฟูป่าในพื้นที่โครงการฯ เขาชะงุ้ม และแจกจ่ายให้นักเรียน นักศึกษา และราษฎรทั่วไปที่มาศึกษาดูงาน ตลอดจนแจกจ่ายให้กับหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และประชาชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่โครงการฯ

จัดทำแนวกันไฟ และ
บำรุงรักษาซุ่มป่าয়ประชาสัมพันธ์

เพาะชำกล้าไม้สนับสนุนโครงการ ปลูกป่า ๓ อย่าง
ประโยชน์ ๔ อย่าง และเพื่อแจกจ่าย

๔.๔ ศึกษาวิเคราะห์ของป่าบริเวณพื้นที่มูลนิธิชัยพัฒนา โดยดำเนินการเก็บข้อมูลการเจริญเติบโตของต้นไม้ในแปลงตัวอย่างถาวร เพื่อศึกษาองค์ประกอบของชนิดพันธุ์ไม้ การกระจายพันธุ์ ความหนาแน่น และความเด่นของต้นไม้ ตลอดจนศึกษาปริมาณการร่วงหล่นของเศษซากพืช และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านนิเวศวิทยาป่าไม้ด้วยชุดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ Ecopack ทำให้ทราบถึงลักษณะโครงสร้าง องค์ประกอบ การกระจายพันธุ์ ความหนาแน่น และความเด่นของชนิดพันธุ์ไม้ ปริมาณการสะสมของเศษซากพืชในสังคมพืช แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพป่า และทราบถึงแนวโน้มความสำเร็จของการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ

เก็บข้อมูลการเจริญเติบโตของต้นไม้

ปรับปรุงดูแลรักษาพิพิธภัณฑธรรมชาติที่มีชีวิต

แผนงานการบริหารจัดการองค์กร

๑. การบริหารจัดการองค์กร

๑.๑ พัฒนาปรับปรุงดูแลรักษาพิพิธภัณฑธรรมชาติที่มีชีวิต ดำเนินการพัฒนาปรับปรุงดูแลพื้นที่ ได้แก่ การดูแล บำรุง รักษา การปลูกและจัดเพิ่มในส่วนที่โทรม ปลูกไม้ดอกไม้ประดับหมุนเวียนตลอดทั้งปี เพื่อให้พร้อมในการต้อนรับคณะศึกษาดูงานและผู้เยี่ยมชมศูนย์ฯ เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และพักผ่อนหย่อนใจ

๑.๒ การบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการจัดทำโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อรวบรวมและอนุรักษ์พันธุกรรมพืชชนิดต่าง ๆ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชน และผู้ที่สนใจทั่วไป ตลอดจนปลูกฝังเด็กและเยาวชนให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โดยดำเนินการ ๔ กิจกรรมคือ กิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืช กิจกรรมปลูกรักษาพันธุกรรมพืช กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร บำรุงรักษาและปรับปรุงข้อมูลในพิพิธภัณฑดิน

๑.๓ การบริหารจัดการด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์สำรองเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชผักประเภทต่าง ๆ เพื่อเก็บสำรองไว้ช่วยเหลือเกษตรกรในยามฉุกเฉินจำเป็น

๑.๔ การบริหารจัดการด้านตัวชี้วัดโครงการ ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดด้านดิน ด้านเกษตร ด้านน้ำ ด้านป่าไม้ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลในรายงานตัวชี้วัดโครงการพระราชดำริ พร้อมทั้งดำเนินโครงการติดตั้งสถานีอุตุนิยมวิทยา ณ พื้นที่โครงการศึกษาฯ เขาชะงุ้ม พร้อมจัดฝึกอบรมหลักสูตร “เครื่องมือตรวจอากาศและการนำข้อมูลอุตุนิยมวิทยาไปใช้ประโยชน์ด้านการเกษตร” ให้แก่เจ้าหน้าที่ในโครงการศึกษาฯ เพื่อให้มีความรู้ในการใช้เครื่องมือและนำข้อมูลอุตุนิยมวิทยาไปใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากกรมอุตุนิยมวิทยา จัดทีมวิทยากรบรรยายให้ความรู้ สาธิต และให้คำแนะนำ

ติดตั้งสนามอดุณิยมหาวิทยาลัยในพื้นที่โครงการศึกษา

อบรมการนำข้อมูลอดุณิยมหาวิทยาลัยไปใช้ประโยชน์

๒. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

๒.๑ จัดทำเอกสารเผยแพร่ของโครงการฯ โดยจัดพิมพ์แผ่นพับประชาสัมพันธ์โครงการ จำนวน ๕ เรื่อง จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต (Internet) จำนวน ๑๐ เรื่อง

๒.๒ ปรับปรุงซุ้มพระบรมฉายาลักษณ์ จำนวน ๒ ซุ้ม จัดงานนิทรรศการประจำปี งาน “ผืนป่าและแผ่นดินที่พ่อสร้าง ปี ๒๕๖๕” จัดนิทรรศการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการสู่พื้นที่ภายนอก จำนวน ๓ ครั้ง และการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการต้อนรับประชาสัมพันธ์โครงการ

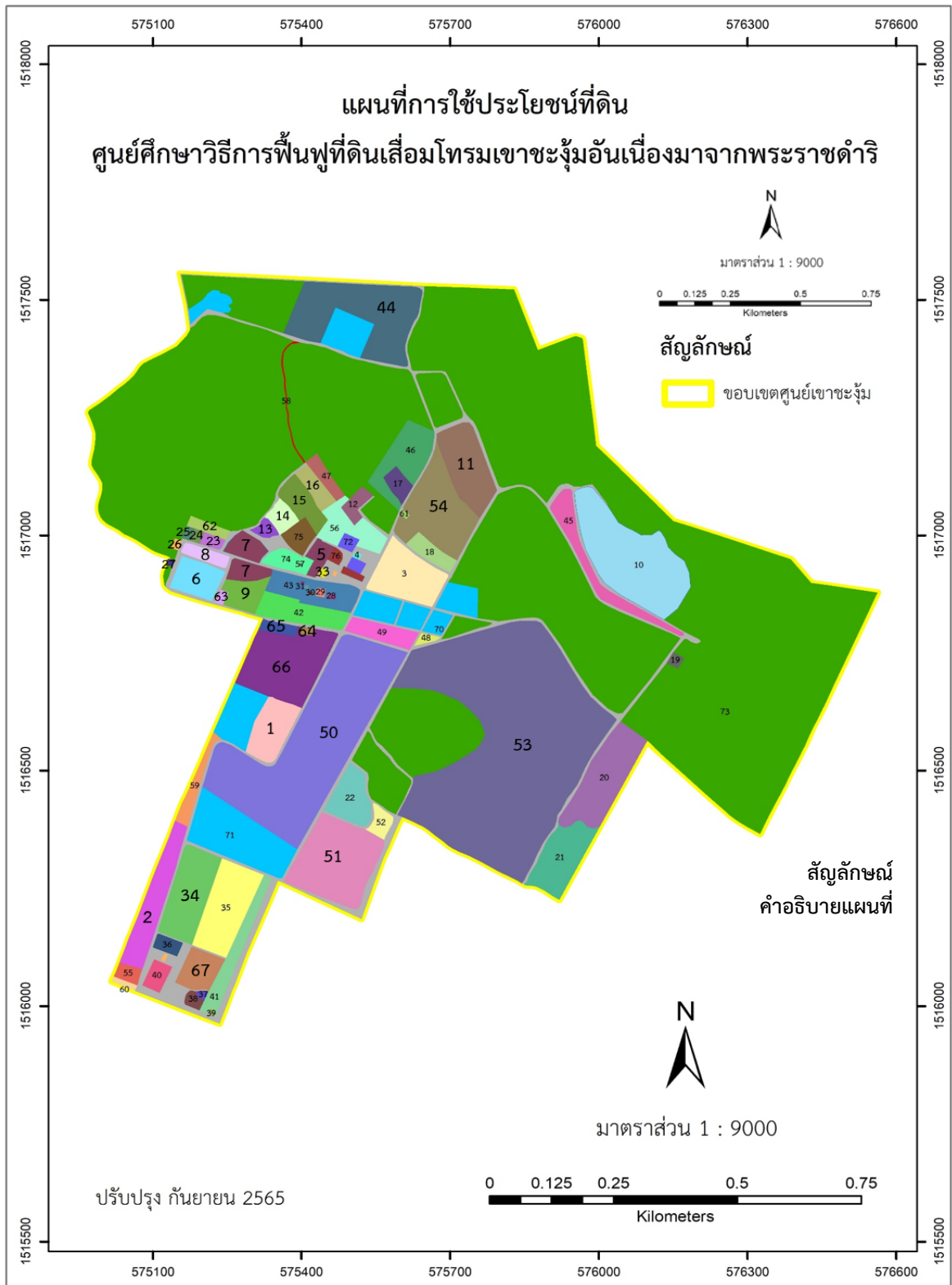
ประโยชน์ที่ได้รับ

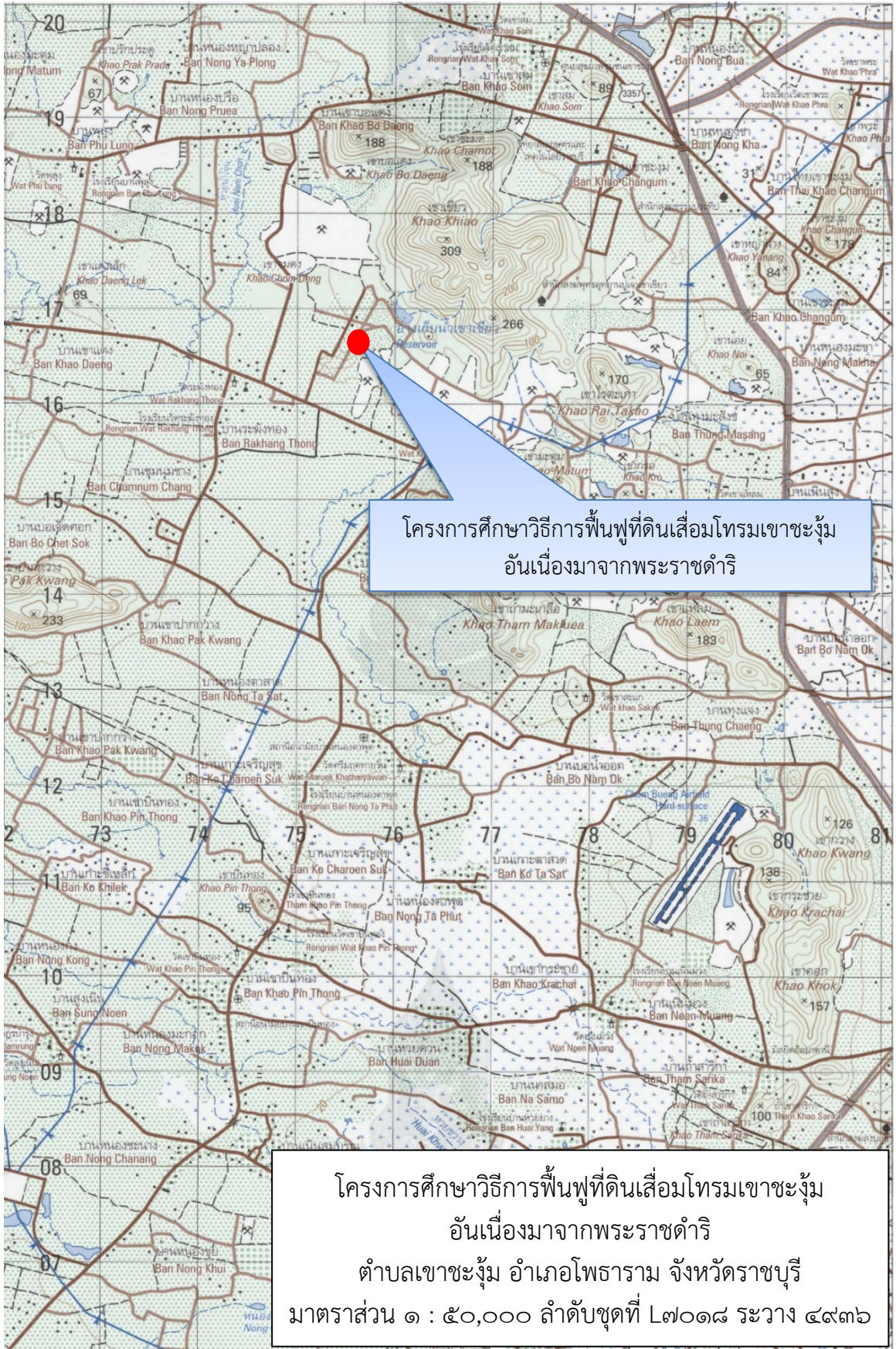
๑. สามารถส่งเสริม อบรม ขยายผลการพัฒนาไปสู่เกษตรกรหมู่บ้านใกล้เคียง ส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน

๒. เป็นต้นแบบให้แก่ราษฎรในการฟื้นฟูปรับปรุงดินที่เสื่อมโทรม โดยการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูกปล่อยให้พื้นที่ป่าฟื้นคืนสภาพเองตามธรรมชาติ

๓. เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจ เพื่อพัฒนาความรู้ในการพัฒนาสภาพพื้นที่ และอาชีพทางการเกษตร โดยในปี ๒๕๖๕ มีผู้มาศึกษาดูงานภายในโครงการฯ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน คณะนักเรียน นักศึกษา คณะครู เกษตรกร และบุคคลทั่วไป จำนวนประมาณ ๘๖,๕๖๔ คน

โครงการศูนย์ผลิตลูกพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อเพิ่มผลผลิตในแหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่ ตามแนวชายแดน (ศูนย์เรียนรู้ด้านการประมงบ้านหนองตาดังตามพระราชดำริ) ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

เรื่องเดิม

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระราชดำรัสกับนายอำมรงค์ ประกอบบุญ อธิบดีกรมประมง (ในขณะนั้น) นายจรัสธาดา กรรณสูต องคมนตรี (ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญกรมประมง) พลเอกนพตล วรธโนทัย และ นายสหัส บุญญาวิวัฒน์ ผู้ช่วยเลขาธิการพระราชวัง (ในขณะนั้น) และได้มีพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๓ สรุปความว่า ขอให้กรมประมงช่วยเหลือราษฎร โดยเฉพาะชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ที่อาศัยอยู่ใกล้แนวชายแดนจังหวัดราชบุรีได้เลี้ยงปลาไว้เป็นอาหารรับประทาน โดยเร็ว และให้พัฒนาเป็นแหล่งผลิตอาหารต่อไป

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระราชเสาวนีย์ กับท่านผู้หญิงฉัตรแก้ว นันทาทวิวัฒน์ และ พลเอกนพตล วรธโนทัย เกี่ยวกับโครงการแหล่งผลิตอาหารเพิ่มเติม เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ สรุปความว่า ทรงเห็นชอบให้บ้านหนองตาดัง เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเป็นแหล่งผลิตอาหารและดำเนินการไปสู่พื้นที่อื่นต่อไป

ผลการดำเนินงาน

กรมประมง ดำเนินการดูแลพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ปลา และผลิตลูกพันธุ์ปลา เพื่อแจกจ่ายให้แก่เกษตรกรตามแนวชายแดน จำนวน ๔๖ ราย ๙๔,๐๐๐ ตัว และปล่อยในแหล่งน้ำสาธารณะ จำนวน ๒๐ แห่ง ๑,๐๒๕,๐๐๐ ตัว ซ่อมแซมเครื่องสูบน้ำ พร้อมระบบท่อ ซ่อมแซมไฟฟ้าส่องสว่าง ในโรงเรือนเพาะพันธุ์ พร้อมจัดซื้อวัสดุเวชภัณฑ์ในการผสมเทียมสัตว์น้ำ วัสดุการเกษตร อาหารปลากินพืช อาหาร (ไข่แดง) สำหรับใช้ในการอนุบาลลูกสัตว์น้ำ และออกซิเจนสำหรับบรรจุลูกพันธุ์สัตว์น้ำ บรรจุพันธุ์ปลา เพื่อแจกจ่ายให้แก่เกษตรกร ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

ผลิตลูกปลาแจกจ่ายให้แก่เกษตรกรตามแนวชายแดน และปล่อยในแหล่งน้ำสาธารณะ

ฉีดผสมเทียมพ่อแม่พันธุ์ปลาตะเพียน

ฉีดผสมเทียมพ่อแม่พันธุ์ปลาอี่สก

คัดเลือกพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ ปลานิล

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เป็นแหล่งผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืด จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตัว นำไปปล่อยในแหล่งน้ำสาธารณะเพื่อเป็นแหล่งโปรตีนให้แก่ราษฎร หมู่ที่ ๖ ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน ๑๖๔ ครัวเรือน ๔๗๙ คน

๒. เป็นศูนย์การเรียนรู้ในการผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดและส่งเสริมความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้แก่ประชาชนและเกษตรกรที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน เพื่อนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้เพิ่มขึ้น

โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๓๘ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ และได้มีพระราชดำริกับคณะผู้ดำเนินงาน สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. การปรับปรุงพื้นที่ เพื่อใช้เป็นสถานที่ศึกษาธรรมชาติ จะต้องกำหนดให้มีรูปแบบและวิธีการที่ชัดเจน โดยให้เริ่มดำเนินงานในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเล็กก่อน แล้วจึงขยายผลไปในพื้นที่อื่น ๆ

๒. ทำการสำรวจทรัพยากรทางชีวภาพและกายภาพในพื้นที่แห่งนี้ให้ละเอียด และเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน

๓. นำผลการสำรวจและข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการศึกษาและวิจัย เพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านวิชาการ รวมทั้งให้นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในท้องถิ่น

๔. การดำเนินงานทุกขั้นตอนควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วย

เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๑ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระตำหนักภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน และได้มีพระราชดำริ ให้สำนักงาน กปร. พิจารณาดำเนินการนำโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ ตำบลตะนาวศรี และตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มาดำเนินการในรูปแบบศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยให้จัดตั้งเป็นศูนย์สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการดำเนินงานโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ ในการนี้ ทรงรับทราบแผนการดำเนินงานโครงการในระยะ ๓ ปี ของหน่วยงานร่วม ได้แก่ กองทัพบก กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และมีพระราชดำริเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการแก้ไขปัญหาและการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ ให้ทบทวนในประเด็นเรื่องเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่ทับซ้อนกับพื้นที่ที่มีการครอบครองของราษฎร

๒. ด้านการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในพื้นที่โครงการ ให้ศึกษาพันธุ์ไม้ในพื้นที่เพิ่มเติม พร้อมทั้งศึกษาและสำรวจทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มเติมในกลุ่มน้ำอื่น ๆ ด้วย

ผลการดำเนินงาน

โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งอยู่ในพื้นที่ราชพัสดุ ซึ่งกองพลพัฒนาที่ ๑ รับผิดชอบการใช้ประโยชน์พื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๓๒,๙๐๕ ไร่ ส่วนงานด้านอำนวยการ ดำเนินงานโดยโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพื้นที่ ๔๙ ไร่ ประกอบด้วย ศาลาข้อมูลธรรมชาติวิทยา และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เปิดให้บริการและถ่ายทอดความรู้ด้านธรรมชาติวิทยา แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป พร้อมบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ มีผลการดำเนินงานโดยสรุป ดังนี้

๑. งานด้านบริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางวิชาการ

๑.๑ อบรมหลักสูตร “การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามพระราชดำริฯ” เพื่อให้ นักเรียนในเขตพื้นที่โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ ได้มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกรัก และหวงแหนในทรัพยากรป่าไม้ เกิดเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ เพื่อนำไปสู่การใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการฝึกอบรม จำนวน ๓ รุ่น รุ่นละ ๓ วัน ซึ่งมีนักเรียนและครูจาก ๕ โรงเรียน ในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เข้าร่วม การฝึกอบรมจำนวน ๑๒๑ คน ประกอบด้วย โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตะโกปิดทอง โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านถ้ำหิน โรงเรียนกลุ่มนักเรียนหญิง ๒ (บ้านบ่อหวี) โรงเรียน บ้านห้วยผาก และโรงเรียนบ้านท่ามะขาม

จากการประเมินผลผู้เข้าอบรม พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพิ่มมากขึ้น ต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าไม้เพื่อ รักษาแหล่งต้นน้ำ และจะนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ให้แก่ครู เพื่อน และบุคคลในครอบครัว รวมทั้ง ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมนี้แบบต่อเนื่องต่อไป

กิจกรรมฝึกอบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามพระราชดำริฯ
ให้แก่ นักเรียนในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง จำนวน ๓ รุ่น

๑.๒ จัดฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันและควบคุมไฟป่า จำนวน ๒ รุ่น ๆ ละ ๖๐ คน รวม ๑๒๐ คน และเข้าร่วมดับไฟป่ากับราษฎรอาสาสมัครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๔ ครั้ง รวมพื้นที่ทั้งหมด ๑๑๓ ไร่ ได้แก่ พื้นที่น้ำตกเก้าโจน เขาฟาอีฟ พื้นที่หมู่บ้านบ่อหวี พื้นที่หลังหมู่บ้านห้วยผาก (ดงคริสต์) และสนับสนุนสิ่งของพระราชทาน เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ราษฎรอาสาดับไฟป่า

๑.๓ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การส่งเสริมการเลี้ยงผึ้ง” ให้แก่สมาชิกกลุ่มเลี้ยงผึ้ง จำนวน ๕ ราย เก็บผลผลิตได้ จำนวน ๔.๖๖ ลิตร และดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ต่อยอดการส่งเสริมอาชีพเลี้ยงผึ้ง ปัญหาที่พบเจอโดยรวมผึ้งจะมีพฤติกรรมย้ายรังออกจากกล่องผึ้งในฤดูฝน ช่วงเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม ซึ่งเป็นธรรมชาติของผึ้ง จึงแนะนำให้เกษตรกรใช้ขี้ผึ้งทาบริเวณภายในกล่องเลี้ยงผึ้งเพื่อให้ผึ้งได้กลิ่นและกลับมาเข้ากล่องก็จะสามารถเก็บผลผลิตได้อีกครั้ง รวมทั้งแนะนำให้หมั่นสังเกตศัตรูของผึ้งภายในกล่อง เมื่อพบเจอให้รีบกำจัดทันที

๑.๔ ส่งเสริมการปลูกกล้วยในระบบวนเกษตร ให้แก่สมาชิก ๒๔ ราย และได้รับซื้อผลผลิตจากกลุ่มเกษตรกร จำนวน ๑๐,๐๔๐ หวี รวมทั้งให้ความรู้และสาธิตการอบกล้วยแห้งด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปกล้วย (กล้วยอบสวนผึ้ง) ต่อไป

ส่งเสริมการปลูกกล้วย และถ่ายทอดเทคโนโลยีการอบแห้งด้วยพลังงานแสงอาทิตย์

๑.๕ จัดทำศาลาข้อมูลธรรมชาติวิทยา เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลทั่วไปของอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ ทั้งข้อมูลในด้านสังคมศาสตร์ ข้อมูลด้านกายภาพ และข้อมูลด้านชีวภาพที่สำรวจพบในพื้นที่ โดยนำมาจัดทำเป็นนิทรรศการและเผยแพร่ทางสื่อสิ่งพิมพ์ ร่วมกับการจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจใน สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในถิ่นทุรกันดาร

๑.๖ จัดทำเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ประกอบด้วย น้ำตก ธารน้ำร้อน พรรณพืช และสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งตลอดเส้นทางจะใช้เวลาในการเดินชมประมาณ ๑ - ๓ ชั่วโมง

๒. งานด้านการส่งเสริมการศึกษาวิจัยทรัพยากรธรรมชาติ

๒.๑ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี วิทยาเขตราชบุรี ดำเนินการจัดอบรมพัฒนาเยาวชนต้นแบบผู้นำอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญา “คนกับป่า” จำนวน ๑๐ คน อบรมการเพาะพันธุ์ไม้พื้นถิ่นสู่การเรียนรู้ของเยาวชนและเก็บเมล็ดไม้ป่าเพื่อเพาะขยายพันธุ์ จำนวน ๒๕ คน ดำเนินการติดตั้งกล้องดักถ่ายภาพสัตว์ในพื้นที่โครงการ (บ้านตะโกปัดทอง บ้านตะโกกลาง บ้านห้วยคอกหมู และบ้านบ่อหิว) ศึกษาความหลากหลายของสาหร่ายขนาดเล็กในแหล่งธารน้ำร้อน ในเขตอุทยานธรรมชาติวิทยา และจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่การเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งสื่อกราฟฟิก สื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ป้ายความรู้ และโปสเตอร์

๒.๒ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ดำเนินการสำรวจและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรปลาในพื้นที่โครงการ และจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้แก่เยาวชนและประชาชน จำนวน ๗๐ คน รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูล หนังสือและสื่อความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรปลา

๒.๓ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๓ (บ้านโป่ง) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการสำรวจจัดทำแปลงตัวอย่างถาวร ขนาด ๔๐ x ๔๐ เมตร จำนวน ๑๖ แปลง ในพื้นที่โครงการ โดยเก็บข้อมูลการเจริญเติบโตของต้นไม้ขนาดใหญ่ (Tree) ไม้หนุ่ม (Sapling) และลูกไม้ (Seedling) รวมทั้งจัดเก็บซากพืชเพื่อศึกษาเกี่ยวกับปริมาณการร่วงหล่นของเศษซากพืชในส่วนที่เป็นใบและกิ่งขนาดเล็ก ความถี่ในการจัดเก็บข้อมูลเดือนละ ๑ ครั้ง รวมทั้งสิ้น ๑๒ ครั้ง ขณะนี้ผลความก้าวหน้าอยู่ระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านนิเวศวิทยาป่าไม้ ด้วยชุด Program *Ecopack*

๒.๔ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๓ (บ้านโป่ง) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการสำรวจบันทึกข้อมูลสัตว์ป่าในพื้นที่ตามเส้นทางสำรวจ ๗ เส้นทาง ผลการศึกษาสำรวจพบสัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ ดังนี้

๑) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๖ อันดับ ๙ วงศ์ ๑๕ ชนิด ได้แก่ กวางป่า (*Rusa unicolor*) หมูหริ่ง (*Arctonyx collaris*) อีเห็นธรรมดา (*Paradoxurus hermaphroditus*) กระรอกปลายหางดำ (*Callosciurus caniceps*) เป็นต้น

๒) สัตว์ปีก (นก) ๑๘ อันดับ ๕๗ วงศ์ ๑๒๑ ชนิด ได้แก่ นกเขียวคราม (*Irena puella*) นกปรอดเหลืองหัวจุก (*Rubigula flaviventris*) นกสาลิกาเขียว (*Cissa chinensis*) นกสีชมพูสวน (*Dicaeum cruentatum*) นกกางเขนดง (*Kittacincla malabarica*) เป็นต้น

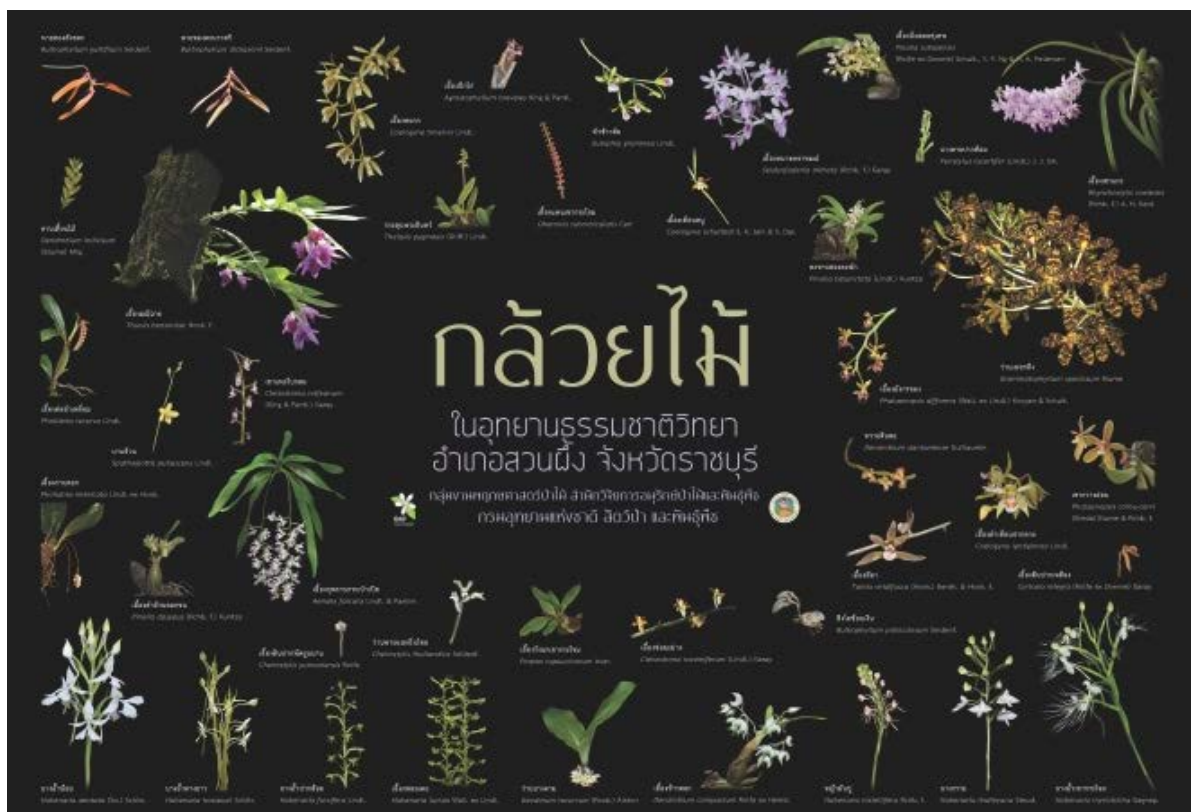
๓) สัตว์เลื้อยคลาน ๒ อันดับ ๙ วงศ์ ๑๕ ชนิด ได้แก่ งูเหลือม (*Python reticulatus*) งูปีแก้วธรรมดา (*Oligodon cyclurus*) ตะกวด (*Varanus nebulosus*) เต่าเหลือง (*Indotestudo elongata*) เป็นต้น

๔) สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๒ อันดับ ๕ วงศ์ ๑๑ ชนิด ได้แก่ ปาดบ้าน (*Polypedates leucomystax*) จงโคร่ง (*Phrynoidis aspera*) อึ่งลาย (*Caluella guttulata*) เป็นต้น

๒.๕ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการสำรวจพันธุ์ไม้ในพื้นที่โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ เป็นการต่อเนื่อง จำนวน ๒ กลุ่มน้ำ ได้แก่ ในกลุ่มน้ำห้วยคอกหมู และกลุ่มน้ำตะโกปิดทอง โดยทำการเก็บตัวอย่างอ้างอิงทางพฤกษศาสตร์ พรรณไม้ที่สำรวจพบในพื้นที่ ได้นำมาทำการตรวจสอบตามวิธีการทางพฤกษศาสตร์ ผลการดำเนินงานทำให้ทราบชนิดพรรณไม้ในพื้นที่รวม ๘๕๙ ชนิด ๑๕๖ สกุล และ ๑๓๑ วงศ์ พบพรรณไม้ชนิดใหม่ของโลก พรรณไม้หายาก พรรณไม้เอกลักษณ์ในพื้นที่หลายชนิด

จากผลการสำรวจทำให้ทราบว่าในพื้นที่อุทยานธรรมชาติวิทยาฯ เป็นแหล่งรวมของพันธุ์ไม้หลายภูมิภาค มีความหลากหลายของพรรณไม้ค่อนข้างสูง พบพรรณไม้ชนิดใหม่ของโลก จำนวน ๒ ชนิด และได้รับพระราชทานนามเพื่อตีพิมพ์ คือ **ม่วงราชสิริน** และ**ชมพูราชสิริน** นอกจากนี้ ยังพบพืชชนิดใหม่ในสกุลข่าลิงหรือต้นเข้าพรรษา อยู่ในวงศ์ขิงข่า จำนวน ๒ ชนิด โดยผู้เชี่ยวชาญกำลังเขียนผลงานเพื่อตีพิมพ์เป็นพืชชนิดใหม่ของโลกลงในวารสารนานาชาติตามกระบวนการทางพฤกษศาสตร์ต่อไป และได้จัดพิมพ์โปสเตอร์เผยแพร่ข้อมูลพรรณไม้ในพื้นที่ เรื่อง กล้วยไม้ในอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ พรรณไม้ในอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ (กลุ่มน้ำห้วยคอกหมู) และ พรรณไม้ในอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ (กลุ่มน้ำตะโกปิดทอง)

โปสเตอร์ภาพกล้วยไม้ในอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ

ม่วงราชสีริน (*Millettia sirindhorniana* Mattapha, Thanant., Kaewmuan & Suddee)
วงศ์ Fabaceae พรรณไม้ชนิดใหม่ของโลก เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โปสเตอร์ภาพพรรณไม้ในอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ (กลุ่มน้ำห้วยคอกหมู และกลุ่มน้ำตะโกปิดทอง)

ดำเนินการสำรวจพรรณไม้

สภาพพื้นที่และกิจกรรมการสำรวจ

๓. งานด้านการอำนวยความสะดวกและประสานงาน

๓.๑ ดำเนินการปรับปรุงและซ่อมแซมอาคารสถานที่ ปรับภูมิทัศน์ บำรุงรักษาและพัฒนาฐานการเรียนรู้ภายในโครงการอุทยานธรรมชาติวิทยา ได้แก่ ปรับปรุงซุ้มเฉลิมพระเกียรติ ปรับปรุงทางเดินหลังโรงครัว ปรับปรุงบ้านพักหลัง ๑, ๒ และ ๓ และจัดทำฐานการเรียนรู้ เรื่องการทำเกษตรในครัวเรือน ได้แก่ การเลี้ยงไก่ไข่ เป็ดไข่ ปลาตก การเพาะเห็ดนางฟ้า และการเลี้ยงไส้เดือน

กิจกรรมปรับปรุงและซ่อมแซมอาคารสถานที่ ปรับภูมิทัศน์ และบำรุงรักษาฐานการเรียนรู้ภายในโครงการ

ฐานเรียนรู้การเลี้ยงไส้เดือน

ฐานเรียนรู้การเพาะเห็ดนางฟ้า

๓.๒ เพาะพันธุ์กล้าไม้ เพื่อสนับสนุนการปลูกพืชในครัวเรือน ไม้ป่า ไม้เศรษฐกิจ และไม้เลี้ยงผึ้ง จำนวนรวม ๔๔ ชนิด เป็นไม้ผล ๕๙๐ ต้น ไม้ประดับ ๑๐,๑๔๑ ต้น ไม้กินใบ ๑๔๐ ต้น ไม้ป่า ๓๐๐ ต้น ผักสวนครัว ๑,๔๕๐ ต้น รวม ๑๒,๖๒๑ ต้น

๓.๓ ประสานการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานภายนอก อาทิ การสำรวจพื้นที่ เพื่อการศึกษาวิจัย การจัดทำฝาย การทำแนวกันไฟ ปลูกป่า และการทำแผนที่

๓.๔ ให้บริการบ้านพัก และเต็นท์ พร้อมพื้นที่กางเต็นท์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่มเยาวชน ตลอดจนนักวิชาการที่ต้องการศึกษาเรียนรู้และพักผ่อนภายในอุทยานธรรมชาติวิทยา โดยปัจจุบันบ้านพักรับรองของโครงการสามารถให้บริการได้ จำนวน ๔๑ คน ในปี ๒๕๖๕ มีผู้เข้าพักจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ๔๕๕ คน

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประชาชนในพื้นที่โครงการ จำนวน ๔ หมู่บ้าน คือ บ้านผาปก บ้านห้วยผาก บ้านตะโกกลาง ตำบลสวนผึ้ง และบ้านบ่อหวี ตำบลตะนาวศรี และหมู่บ้านรอบพื้นที่โครงการฯ จำนวน ๔ หมู่บ้าน คือ บ้านบ่อ บ้านทุ่งแฝก ตำบลสวนผึ้ง และบ้านท่ามะขาม บ้านห้วยแห้ง ตำบลตะนาวศรี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และได้รับการส่งเสริมในด้านการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมในท้องถิ่น นอกจากนี้ โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาฯ ยังทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลทางด้านวิชาการและแหล่งเรียนรู้ด้านงานด้านธรรมชาติวิทยา รวมทั้งมีบทบาทสนับสนุนงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณเทือกเขาตะนาวศรี ในเขตอำเภอสวนผึ้ง และมีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอีกด้วย โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ โครงการดังกล่าวได้ต้อนรับผู้เข้าเยี่ยมชม จำนวน ๖๖ คณะ รวม ๑,๒๑๘ คน และให้บริการด้านสถานที่แก่หน่วยงานสำหรับการทำกิจกรรมและจัดอบรม จำนวน ๙ หน่วยงาน รวม ๒,๓๘๘ คน

โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
 มาตรฐานส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L ๗๐๑๘ ระวัง ๔๘๓๕ IV

โครงการการบริหารจัดการพิพิธภัณฑลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๙ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริ สรุปความว่า ให้สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ประสานกรมศิลปากร กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาปรับปรุงพิพิธภัณฑลุ่มน้ำป่าสักในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้เหมาะสม และบริหารจัดการเพื่อให้เยาวชนและบุคคลทั่วไปได้เข้ามาใช้ประโยชน์ในพิพิธภัณฑลุ่มน้ำป่าสักให้มากยิ่งขึ้น

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการบริหารจัดการอาคารพิพิธภัณฑลุ่มน้ำป่าสักให้มีประสิทธิภาพ ในด้านอัตรากำลัง จำนวน ๑๔ อัตรา ด้านค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอุปกรณ์ต่าง ๆ และค่าใช้จ่ายด้านกระแสไฟฟ้า

เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บรรยายให้ความรู้แก่เยาวชนและบุคคลทั่วไป

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. สามารถเพิ่มการจ้างงานในพื้นที่จังหวัดลพบุรี และจังหวัดสระบุรี ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น
๒. เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรีที่ทันสมัย เพื่อแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น สร้างจิตสำนึก ความรักถิ่นฐานของตนเอง โดยการเรียนรู้จากประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ฯ ด้วยความภาคภูมิใจแก่นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ

ด้านแหล่งน้ำ

โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำ ประตุระบายน้ำ คลองวังโตนด - ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ในโอกาสนี้ นายวัชระ เสือดี ผู้ทรงคุณวุฒิฯ กรมชลประทาน กราบบังคมทูลรายงานผลการดำเนินงานบริหารจัดการน้ำให้แก่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ โดยมีแผนดำเนินงานโครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำประตุระบายน้ำวังโตนด - ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ เพื่อเป็นการสนับสนุนด้านแหล่งน้ำและใช้ประโยชน์สำหรับการดำเนินงาน ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ต่อไป

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการก่อสร้างโรงสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมเครื่องสูบน้ำ ก่อสร้างท่อส่งน้ำและอาคารประกอบ ความยาวรวม ๕,๓๔๗ เมตร รวมทั้งขุดลอกสระเก็บน้ำ พร้อมปูแผ่นดินเหนียวใยสังเคราะห์ พื้นที่ ๒ ไร่ ขนาดความจุ ๘,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร และก่อสร้างท่อส่งน้ำประปาภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ความยาว ๕๖๖ เมตร

ทั้งนี้ เมื่อดำเนินงานก่อสร้างแล้วเสร็จ จะสามารถส่งน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภค และการเกษตรให้แก่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ รวมทั้งราษฎรตำบลโขมง และตำบลคลองขุด ประมาณ ๗๘,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร และสามารถเป็นแหล่งน้ำต้นทุนในฤดูแล้งได้ ๘,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร และโครงการชลประทานจันทบุรี มีแผนดำเนินงานก่อสร้างสถานีสูบน้ำฯ ในช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน ๒๕๖๕ และแผนดำเนินงานขุดสระน้ำ ในช่วงเดือนกันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๕ พร้อมทั้งสามารถวางท่อส่งน้ำได้ ในช่วงเดือน สิงหาคม - มีนาคม ๒๕๖๖ ปัจจุบันมีผลการดำเนินงานร้อยละ ๓๐ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนเมษายน ๒๕๖๖

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. มีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับใช้ประโยชน์ในการอุปโภค-บริโภคและการเกษตร รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินงานภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒. สามารถบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภค-บริโภค และการเกษตรให้แก่ราษฎรในเขตตำบลโขมง และตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี และราษฎรบริเวณใกล้เคียง จำนวน ๒,๙๐๖ ครัวเรือน ๘,๐๖๐ คน

**โครงการปรับปรุงแหล่งน้ำโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟู
สภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้มีพระราชดำริในโอกาสต่าง ๆ ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

๑. วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๒ มีพระราชดำริ สรุปความว่า ช้างป่าควรอยู่ในป่า เพียงแต่ต้องทำให้ป่านั้นมีอาหารช้างให้เพียงพอ การปฏิบัติคือ ให้ไปสร้างอาหารในป่าเป็นแปลง เล็ก ๆ และกระจาย

๒. วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๔ มีพระราชดำริสรุปความว่า ให้พิจารณาก่อสร้างฝายต้นน้ำลำธาร (Check Dam) หรือสระน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ป่ากุยบุรี เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อชะลอน้ำและสร้างความชุ่มชื้นให้พื้นที่ป่า และเป็นแหล่งน้ำแหล่งอาหารของช้างป่า

๓. วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พร้อมด้วยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรอ่างเก็บน้ำอ่างขุมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้มีพระราชดำริ สรุปความว่า ฝายชะลอความชุ่มชื้น (ฝายต้นน้ำลำธาร) เหนืออ่างเก็บน้ำอ่างขุมทำดีแล้ว ควรขยายการดำเนินงานต่อไป

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

๑. วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๕ มีพระราชดำริกับ พลเอก นพดล วรธรโนทัย ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน สรุปความว่า ช้างเป็นสัตว์ที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรัก ทรงห่วงใย โดยเฉพาะช้างทางกุยบุรี และแก่งกระจาน ทรงห่วงใยมาตลอด ทรงช่วยเหลือที่อยู่ที่กินให้ช้าง จะได้ไม่รบกวนคน คนกับช้างจะได้มีปัญหากันน้อยที่สุด เช่น ที่กุยบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ช้างมีความสำคัญมาแต่ครั้งประวัติศาสตร์ เคยช่วยรักษาบ้านเมือง กู้บ้านกู้เมือง ดังนั้น ขอให้ช่วยกันดูแลมิให้ช้างถูกฆ่าอย่างทารุณเยี่ยงนี้ เพื่อจะได้ไม่ผิดพระราชประสงค์ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งพระทัยที่จะให้มีการอนุรักษ์ช้าง ให้เป็นสัตว์คู่แผ่นดินสืบไป

๒. วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ได้มีพระราชดำริกับท่านผู้หญิงฉัตรแก้ว นันทาภิวัฒน์ ท่านผู้หญิงจรัสจิตต์ ทีชะระ และพลเอก นพดล วรธรโนทัย ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน สรุปความว่า ขอให้ร่วมมือกับแม่ทัพภาคที่ ๑ และ ดร.ธวัชชัย สันติสุข ดำเนินการเรื่องการปลูกพืชอาหารช้าง การปลูกต้นไม้ให้เป็นป่า มีที่อยู่ที่เหมาะสมของช้างที่แก่งกระจานเช่นเดียวกับที่กุยบุรี

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการปรับปรุงฝายน้ำล้นเดิม (ฝายกุญชร) โดยการรื้อฝายเดิมแล้วก่อสร้างใหม่ มีลักษณะเป็นฝายคอนกรีตเสริมเหล็ก สูง ๔ เมตร ยาว ๔๕ เมตร ก่อสร้างฝายชะลอน้ำ จำนวน ๔ แห่ง มีลักษณะเป็นฝายคอนกรีตเสริมเหล็กแบบถาวร สูง ๒ เมตร พร้อมทางข้ามด้านบนทำนบ ลักษณะเป็นถนนลูกรังบดอัด กว้าง ๖ เมตร และวางท่อกลมคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑ เมตร จำนวน ๘ แถว เพื่อระบายน้ำลอดผ่านทำนบ รวมทั้งก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำความยาว ๑.๓๐ กิโลเมตร พร้อมอาคารประกอบระบบท่อส่งน้ำ ปัจจุบันมีผลการดำเนินงานร้อยละ ๔๐ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนธันวาคม ๒๕๖๕

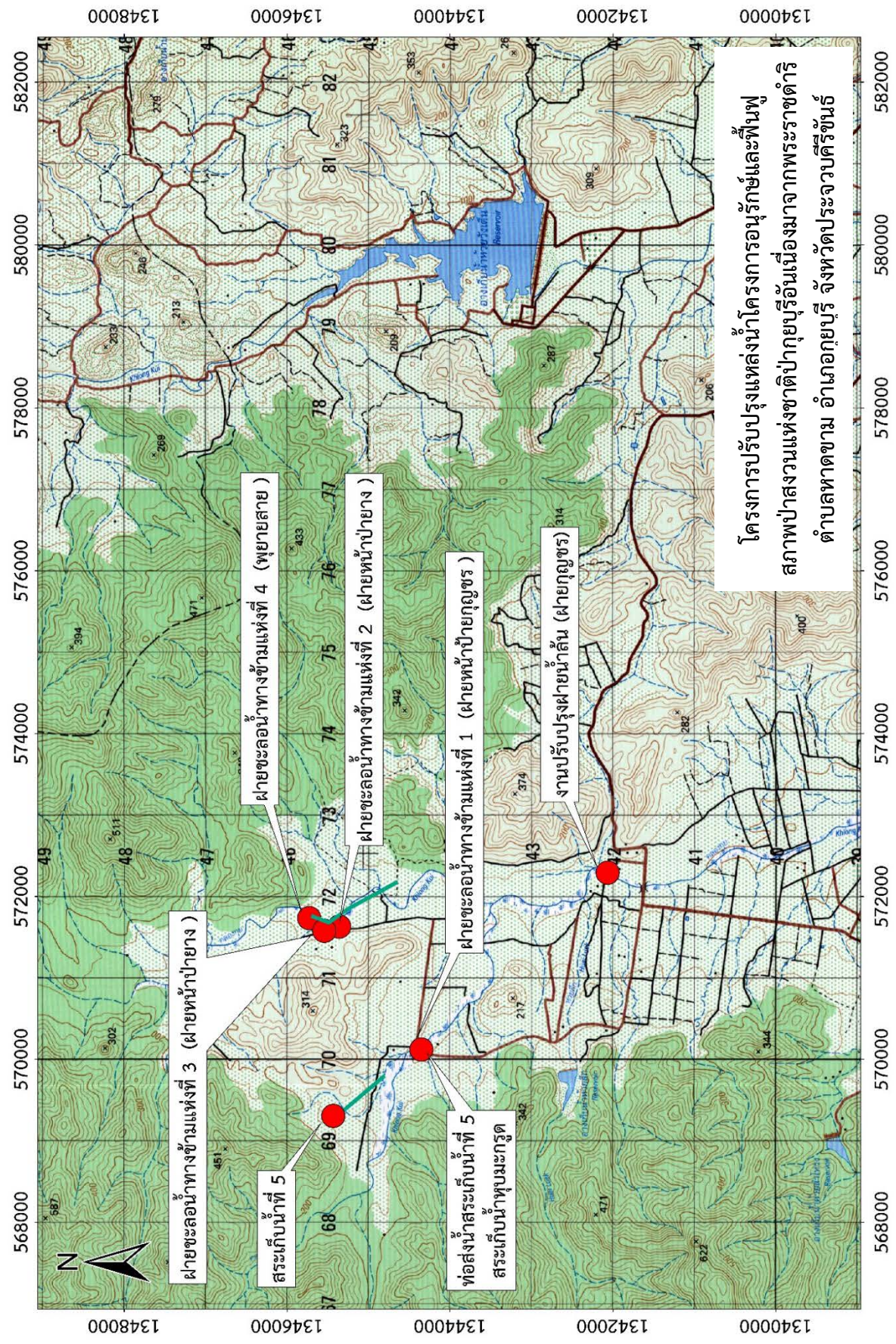

ระหว่างดำเนินการก่อสร้างฝายชะลอน้ำพร้อมทางข้ามด้านบนทำนบ

ประโยชน์ที่ได้รับ

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรีฯ มีแหล่งน้ำเพิ่มเติม และสามารถเก็บกักน้ำได้อย่างเต็มศักยภาพ ทำให้สภาพป่ามีความชุ่มชื้นและอุดมสมบูรณ์มากขึ้น รวมทั้งทำให้ช้างป่าและสัตว์ป่าอื่น ๆ มีแหล่งน้ำและแหล่งอาหารอย่างเพียงพอ ซึ่งจะทำให้ปัญหาช้างป่าออกนอกพื้นที่ป่าเพื่อมาบุกรุกทำลายพืชผลทางการเกษตรของราษฎรลดจำนวนน้อยลง

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมผักเป็ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(งานปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียพร้อมอาคารประกอบ)
ตำบลแหลมผักเป็ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริในโอกาสต่าง ๆ ดังนี้

เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๓๓ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริ แก่นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. (ตำแหน่งในขณะนั้น) ให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาสีเขียวที่เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสีย และการรักษาสภาพป่าชายเลนโดยวิธีทางธรรมชาติ

เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๔ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชนุมัติหลักการ สำหรับการดำเนินการงานซ่อมแซมและบำรุงรักษาพื้นที่โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมผักเป็ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เป็นผู้ดำเนินการพิจารณาให้การสนับสนุนงบประมาณ และมอบหมายให้กรมการทหารช่าง และโครงการชลประทานเพชรบุรี เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการงานซ่อมแซมและบำรุงรักษาพื้นที่โครงการฯ

เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๐ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเห็นชอบ และพระราชทานพระราชนุมัติหลักการ ตามที่ สำนักงานเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนากราบบังคมทูลเห็นควร ปรับปรุงซ่อมแซมทางเดินสะพานไม้ป่าชายเลนที่ชำรุดทรุดโทรม โดยขอให้สำนักงาน กปร. และกรมการทหารช่างพิจารณาช่วยเหลือ

เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๔ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเห็นชอบ และพระราชทานพระราชนุมัติหลักการ ตามที่ ศาสตราจารย์ ดร.เกษม จันทรแก้ว องคมนตรี ผู้อำนวยการโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมผักเป็ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กราบบังคมทูลถวายรายงาน แนวทางดำเนินงานโครงการฯ ในอนาคต โดยเห็นควรปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียพร้อมอาคารประกอบ

เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชนุมัติหลักการ ตามที่ สำนักงานเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา กราบบังคมทูลเห็นควรดำเนินงานปรับปรุงพื้นที่โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมผักเป็ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน ๘ กิจกรรม โดยให้สำนักงาน กปร. เป็นผู้พิจารณาสนับสนุนงบประมาณ และให้กรมชลประทานเป็นผู้ดำเนินการ

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ได้ดำเนินการปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียภายในโครงการฯ ประกอบด้วย บ่อตกตะกอน และบ่อบำบัด จำนวน ๔ แห่ง รวมทั้งปรับปรุงคลองรับน้ำเสีย ปรับปรุงแปลงพืชกรองน้ำเสีย ปรับปรุงชุดลอกแปลงพื้นที่ชุ่มน้ำเทียม กำจัดวัชพืชลุ่มน้ำสาธารณะ และปรับปรุงพื้นที่การใช้ประโยชน์น้ำเสียและปุ๋ยหมัก นอกจากนี้ จะดำเนินการเสริมคันถนนรอบ บ่อบำบัดน้ำเสียภายในโครงการทั้งเส้นทางหลักและเส้นทางรอง และก่อสร้างห้องสุขาชาย ปัจจุบันมีผลการดำเนินงานร้อยละ ๒๖.๒๕ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนมกราคม ๒๕๖๖

ดำเนินการชุดลอกแปลงพื้นที่ชุ่มน้ำเทียม

ก่อสร้างห้องสุขาชาย

ประโยชน์ที่ได้รับ

การปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียภายในโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จะสามารถทำให้การดำเนินงานด้านการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโครงการฯ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นโครงการต้นแบบในการถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการบำบัดน้ำเสียโดยวิธีการธรรมชาติช่วยธรรมชาติตามแนวพระราชดำริ รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ และฝึกอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนผู้สนใจ

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 (งานปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียพร้อมอาคารประกอบ)
 ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก หมู่ที่ ๒ บ้านโป่งลึก ตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ได้มีพระราชดำริ สรุปความว่า ขอให้พิจารณาจัดหาเครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เพิ่มเติม โดยเชื่อมต่อกับระบบเดิม และดำเนินการเป็นโครงการร่วมระหว่างกรมชลประทาน และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการก่อสร้างอาคารโรงสูบน้ำ ขนาดกว้าง ๕ เมตร ยาว ๗ เมตร พร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ อัตราการสูบน้ำ ๕๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที จำนวน ๒ เครื่อง และก่อสร้างระบบท่อสูบน้ำท่อเหล็กอาบสังกะสี ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๑๐ เมตร ระยะทาง ๘๐ เมตร พร้อมอาคารประกอบ โดยระบบดังกล่าวจะเชื่อมต่อกับระบบกระจายน้ำเดิม เพื่อเป็นแหล่งน้ำสำรองเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนฯ ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

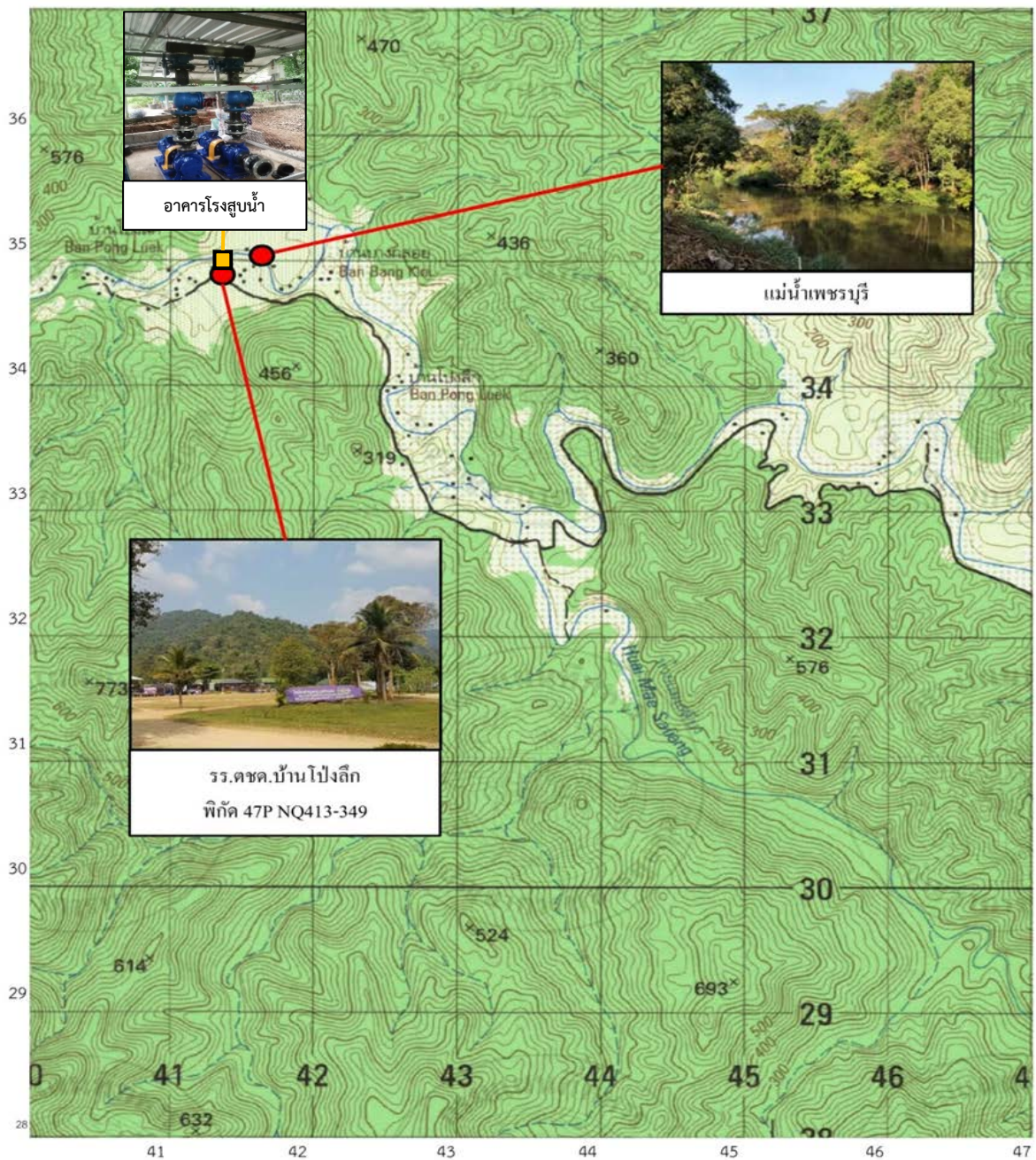

ดำเนินการก่อสร้างโรงสูบน้ำ พร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์

ประโยชน์ที่ได้รับ

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก หมู่ที่ ๒ ตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีระบบสูบน้ำที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะสามารถส่งน้ำสนับสนุนเพื่อการอุปโภคบริโภค ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก ให้แก่ครูและนักเรียน ประมาณ ๒๕๐ คน ได้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

โครงการปรับปรุงพื้นที่ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ ตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๗ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริ ณ ศูนย์พัฒนาเมล็ดพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดสระบุรี สรุปความว่า ให้กรมชลประทานดำเนินการพัฒนาปรับปรุงสระเก็บน้ำของศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ ให้สามารถเก็บกักน้ำได้ในฤดูแล้ง เพื่อใช้ในการพัฒนาพันธุ์พืชของศูนย์ฯ ต่อไป

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการปรับปรุงสระเก็บน้ำ จำนวน ๓ แห่ง โดยการปูแผ่นดินเหนียวสังเคราะห์ (Geosynthetic Clay Liner : GCL) ขนาด ๑๙,๗๐๐ ตารางเมตร ก่อสร้างท่อลอดถนน ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๐๘ เมตร จำนวน ๔ แห่ง พร้อมทั้งปรับปรุงคันดินทางข้ามท่อลอดถนน ขนาด ๒๑๐ ลูกบาศก์เมตร เพื่อเชื่อมสระเก็บน้ำให้ต่อเนื่องถึงกัน ปัจจุบันมีผลการดำเนินงานร้อยละ ๙๐ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕

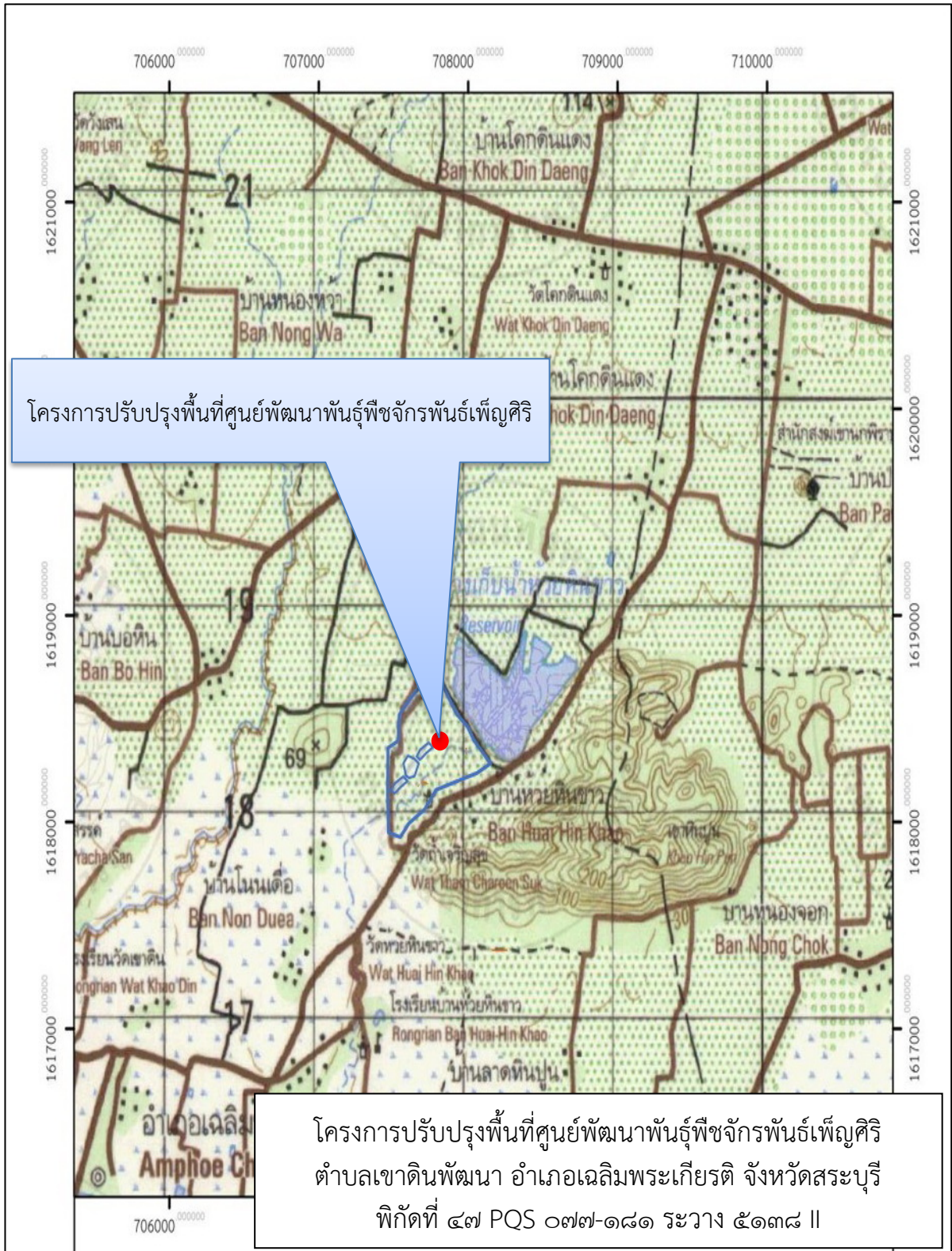

ขณะดำเนินการปรับปรุงสระเก็บน้ำ

ประโยชน์ที่ได้รับ

ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ มีแหล่งเก็บกักน้ำสำหรับช่วยเสริมน้ำฝนเพื่อทำการเกษตรภายในศูนย์ฯ จำนวน ๑๖๐ ไร่ และเพิ่มปริมาณเก็บกักน้ำได้ ๓๐,๔๐๐ ลูกบาศก์เมตร สามารถใช้น้ำได้เต็มศักยภาพของสระเก็บน้ำที่ก่อสร้างไว้ อีกทั้งยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดได้อีกด้วย

โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงพยาบาลห้วยกระเจาเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงพยาบาลห้วยกระเจาเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่ นายสมบุรณ์ จันทร์สว่าง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลห้วยกระเจาเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี ขอพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณในการก่อสร้างบ่อบักน้ำ เพื่อให้ได้น้ำที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอสำหรับอุปโภคบริโภคภายในโรงพยาบาลห้วยกระเจาเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ในกรณีนี้ ทรงมีพระราชกระแสให้ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมต่อไป (หนังสือสำนักพระราชวัง รล ๐๐๑๐/๕๕๐๖ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔)

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการก่อสร้างอาคารโรงสูบน้ำ พร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำชนิดหอยโข่ง จำนวน ๒ เครื่อง ก่อสร้างถังพักน้ำ ถังเก็บน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาดความจุ ๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๔ ถัง และก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำ ยาว ๗๐๐ เมตร ท่อลอดถนน ท่อลอดลำห้วย และร่องระบายน้ำยาว ๑๑๖ เมตร ปัจจุบันมีผลการดำเนินงานร้อยละ ๕๐ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนมีนาคม ๒๕๖๖

ขณะดำเนินการก่อสร้างอาคารถังพักน้ำและอาคารประกอบ

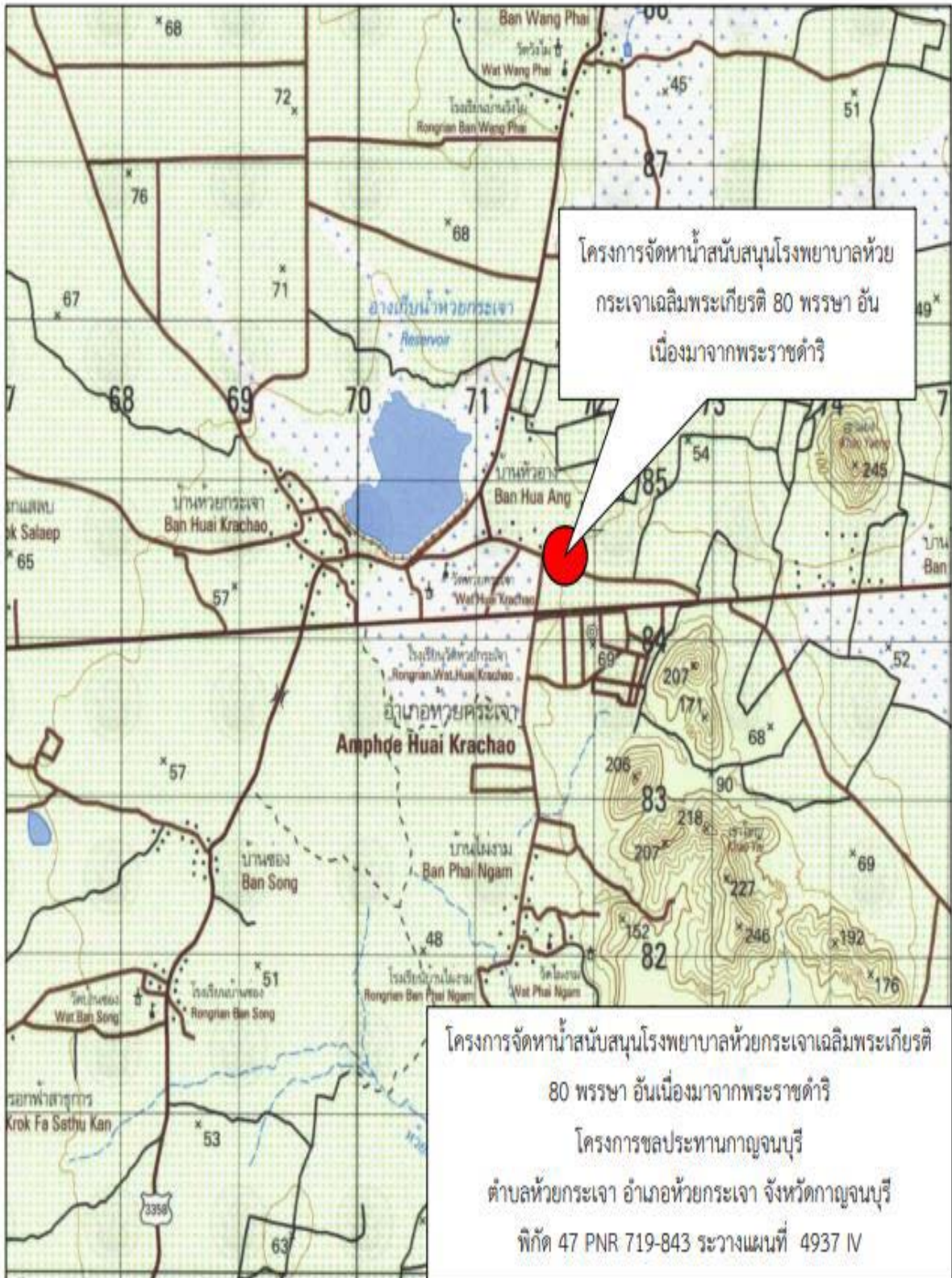

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. สามารถช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคและแก้ปัญหาคุณภาพน้ำขุ่นให้แก่ผู้เข้ารับบริการและบุคลากรในโรงพยาบาลห้วยกระเจาเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา และราษฎรบริเวณใกล้เคียงมีน้ำเพียงพอตลอดทั้งปี

๒. ทำให้คุณภาพชีวิตของบุคลากรและผู้รับบริการภายในโรงพยาบาลห้วยกระเจาเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ดีขึ้น

โครงการระบบท่อส่งน้ำฝิ่งซ้ายเชื่อมขุนด้านปรากฏชล - คลองสี่เสียด อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการระบบท่อส่งน้ำฝิ่งซ้ายเชื่อมขุนด้านปรากฏชล - คลองสี่เสียด ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่ นายประยวน รุ่งประพันธ์ ราษฎรบ้านหนองแสง หมู่ที่ ๕ ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ขอพระราชทานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำบริเวณพื้นที่ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เพื่อช่วยเหลือราษฎรซึ่งขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร (หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๒๐๗.๘๑/๑๒๘๙๙ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔)

ผลการดำเนินงาน

กรมชลประทาน ดำเนินการวางระบบท่อส่งน้ำฝิ่งซ้ายเชื่อมขุนด้านปรากฏชล ความยาว ๑๒.๖๖ กิโลเมตร เพื่อจัดสรรน้ำจากเขื่อนไปให้กับระบบส่งน้ำชลประทานของอ่างเก็บน้ำคลองสี่เสียด ซึ่งประสบปัญหาในช่วงฤดูแล้ง มีน้ำไม่เพียงพอที่จะส่งไปสนับสนุนพื้นที่รับประโยชน์ โดยในปี ๒๕๖๔ กรมชลประทาน ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการก่อสร้างระบบส่งน้ำในช่วงต้นทาง ความยาว ๗.๖๖ กิโลเมตร และในปี ๒๕๖๕ สำนักงาน กปร. ได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อวางท่อความยาว ๕ กิโลเมตร ในช่วงท้ายระบบ โดยต่อจากแนวท่อส่งน้ำที่กรมชลประทานดำเนินการช่วงต้นทางไว้แล้ว ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

ขณะดำเนินการวางระบบท่อส่งน้ำ

บริเวณจุดเชื่อมต่อระหว่างระบบท่อส่งน้ำของโครงการกับระบบท่อส่งน้ำเดิมของอ่างเก็บน้ำคลองสี่เสียด

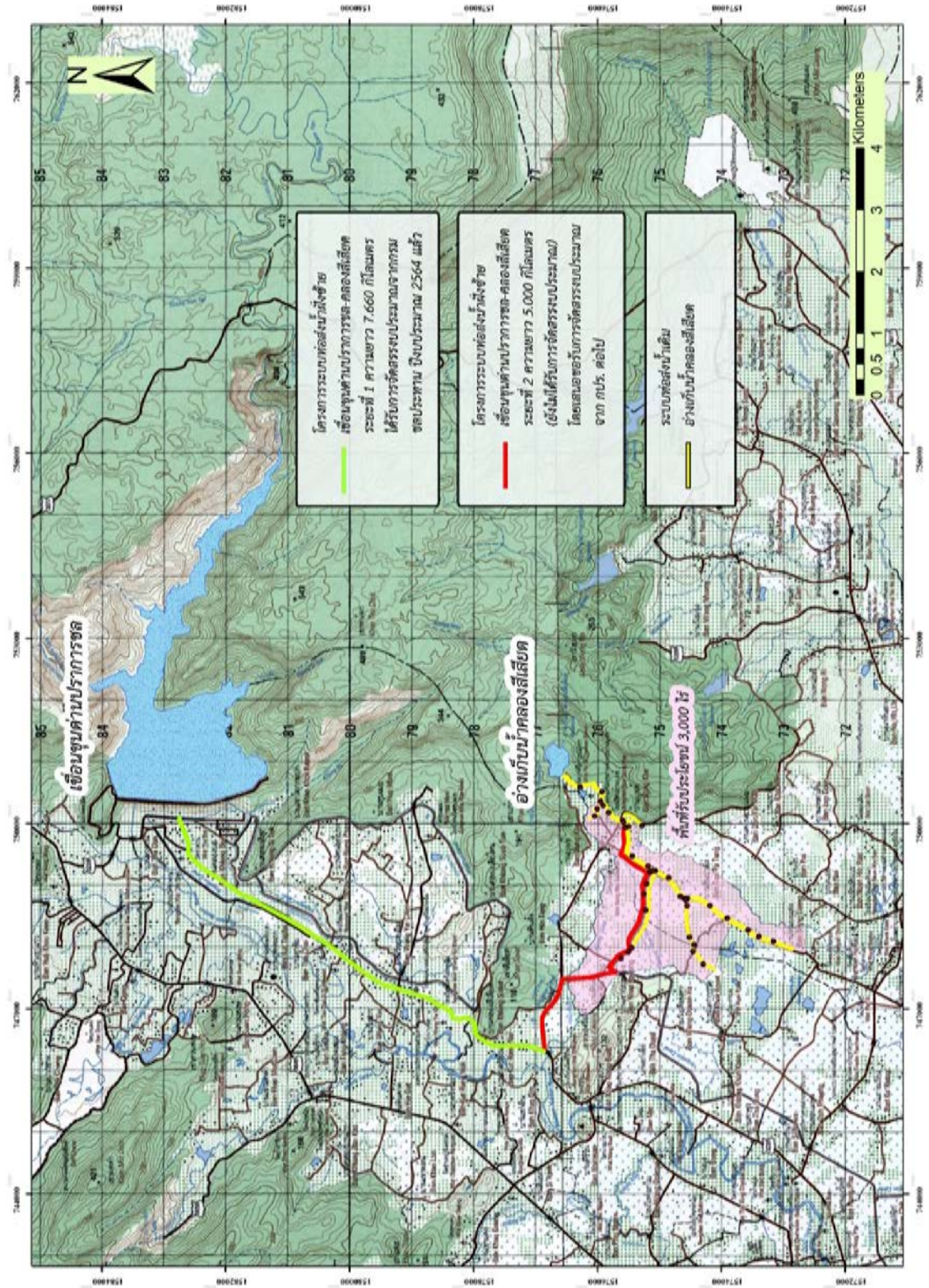

ระบบท่อส่งน้ำดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

ประโยชน์ที่ได้รับ

ช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำให้ราษฎรในพื้นที่บริเวณท้ายอ่างเก็บน้ำคลองสี่เสียด เพื่อส่งน้ำสนับสนุนพื้นที่การเกษตรและการอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอตลอดปี มีพื้นที่ได้รับประโยชน์ประมาณ ๓,๐๐๐ ไร่ มีราษฎรได้รับประโยชน์ ๔ หมู่บ้าน ในตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี และตำบลหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก รวมจำนวน ๕๒๔ ครัวเรือน ๑,๔๖๕ คน ทั้งนี้ ยังเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการต่อยอดและขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่อำเภอปากพลีได้อีกด้วย

โครงการระบบท่อส่งน้ำฝ้ายเขื่อนขุนด่านปราการชล - คลองสี่เสียดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลหนองแสง อำเภอบ้านคลองสี่เสียด จังหวัดนครนายก

ด้านสิ่งแวดล้อม

โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องเดิม

เมื่อปี ๒๕๑๗ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรหมู่บ้านปากน้ำปราณบุรี ทรงมีความสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ป่าชายเลน และมีพระราชดำริ ให้มีการปลูกพันธุ์ไม้ต่าง ๆ บริเวณชายทะเลปากน้ำปราณบุรี เพื่อพัฒนาเป็นป่าอเนกประโยชน์ผลิตไม้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ป้องกันลมพายุ และเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๙ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีพระราชดำริ ให้จัดทำแนวเขตพื้นที่ให้ชัดเจน ป้องกันการบุกรุกพื้นที่และพยายามรักษาพื้นที่ป่าที่เหลืออยู่แล้วให้อยู่ต่อไป ด้วยทรงสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับบวณวิวัฒนาการของพันธุ์ไม้ป่าชายเลน

ผลการดำเนินงาน

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และประชาสัมพันธ์ภายในโครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีฯ ตลอดจนดำเนินการศึกษาวิจัย ฐานข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. การจัดหาครุภัณฑ์เพื่อใช้ในอาคารเรียนรู้โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีฯ และการจัดทำป้ายสื่อความหมายเพื่ออธิบายข้อมูลต้นไม้บริเวณป่าชายหาด เช่น พลับพลึง มะริด หิรัญญิก และชันทองพญาบาท เป็นต้น รวมทั้งจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์เส้นทางมายังโครงการฯ

๒. การศึกษาสัณฐานวิทยาและกายวิภาคศาสตร์ของพืชสมุนไพรไม้ยืนต้นในพื้นที่ป่าเบญจพรรณภายในพื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีฯ โดยทำการสำรวจเก็บข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้แต่ละชนิดครอบคลุมพื้นที่ป่าเบญจพรรณเนื้อที่ทั้งหมด ๑,๕๐๐ ไร่ โดยผลการศึกษาพบว่า พบพันธุ์ไม้ จำนวน ๖๕ ชนิด ๓๕ วงศ์ เป็นพืชสมุนไพรที่มีลักษณะเป็นไม้ต้น สามารถปลูกเพื่อใช้เป็นสรรพคุณในการรักษาโรค และเป็นไม้ที่ให้ร่มเงา

๓. การศึกษาความหลากหลายและโครงสร้างของสังคมพืชป่าเบญจพรรณในพื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีฯ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลการเจริญเติบโตของต้นไม้พร้อมจำแนกชนิดของพรรณไม้เพื่อทำบัญชีรายชื่อเกี่ยวกับพรรณไม้ในป่าเบญจพรรณในแปลงตัวอย่างถาวร พร้อมติดเบอร์และทำเครื่องหมายที่ลำต้นของต้นไม้ในแปลงตัวอย่าง ๑๐ แปลง เพื่อศึกษาไม้ใหญ่ (tree) ศึกษาลูกไม้ (sapling) และกล้าไม้ (seedling) โดยจากการศึกษาสามารถสำรวจพบชนิดพันธุ์ไม้ทั้งสิ้น ๖๕ ชนิด ๓๔ วงศ์ ดังนี้

- ไม้ยืนต้น ๕๗ ชนิด ๒๙ วงศ์ ได้แก่ คาง พันชาติ ทลายเขา ประดู่ มะค่าโมง มะค่าแต้ แสมสาร ฝาง
- ลูกไม้ ๓๒ ชนิด ๒๒ วงศ์ ได้แก่ แกงเลียงใหญ่ พุดผา มะเค็ด หนามแท่ง มะนาวผี มะสัง
- กล้าไม้ ๔๒ ชนิด ๒๘ วงศ์ ได้แก่ แกงเลียงใหญ่ พุดผา มะเค็ด ยอป่า หนามแท่ง มะนาวผี มะสัง และพุดน้ำผึ้ง
- พรรณเฟิน ๖ ชนิด ๕ วงศ์

ผลจากการศึกษา จะเห็นได้ว่าในพื้นที่ป่ามีความหลากหลายของพรรณไม้ค่อนข้างสูง เนื่องจากมีสภาพป่าที่เป็นป่าธรรมชาติและมีความอุดมสมบูรณ์มาก

๔. ศึกษาความหลากหลายชนิดและความหนาแน่นของสัตว์หน้าดินบริเวณหาดปราณคีรี ในพื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีฯ โดยดำเนินการสำรวจเก็บตัวอย่างและจำแนกชนิดของสัตว์หน้าดินแต่ละชนิด โดยพบสัตว์หน้าดินทั้งหมด ๕ ไฟลัม ๑๖ ชนิด ๑๖ วงศ์ จำนวน ๗,๕๐๕ ตัว ดังนี้

ไฟลัม	ชนิดของสัตว์
<i>Arthropoda</i> (สัตว์ขาปล้อง)	ปูเสฉวน (<i>Paguroidea</i>) ปูกระดุม (<i>Leucosia longifrons</i>) ปูหนุ่มาลายูจุด (<i>Matuta victor</i>) ปูลม (<i>Ocypode</i>) และปูทหาร (<i>Mictyris thailandensis</i>) ปูม้า (<i>Portunus pelagicus</i>) ปูใบ้ก้ามดำ (<i>Chloridella nigra</i>)
<i>Mollusca</i> (สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง คือ สัตว์ที่มีลำตัวนิ่ม ส่วนใหญ่มีเปลือกแข็ง หุ้มอยู่ภายนอก)	หอยเสียบ (<i>Donax faba</i>) หอยหลอด (<i>Solenidae</i>) หอยตลับ (<i>Mercenaria mercenaria</i>) หอยตาวิว (<i>Turban shell</i>) หอยทับทิม (<i>Umbonium vestiarium</i>)
<i>Echinodermata</i> (สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง)	เหริยญทะเล (<i>Arachnoides placenta</i>) ดาวทะเล (<i>Luidia maculata Muller</i>)
<i>Crustacean</i> (สัตว์ขาปล้อง จำพวก กุ้ง และกั้ง)	กั้งตึกแตนลายเสือ (<i>Lysiosquilloides siamensis</i>)
<i>Polychaeta</i> (สัตว์พวกหนอนปล้อง)	ไส้เดือนทะเล (<i>Polychaeta</i>)

ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

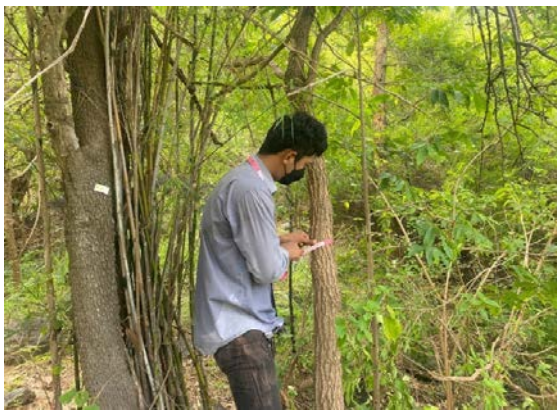

จัดทำป้ายชื่อต้นไม้ป่าชายหาด

เก็บข้อมูลตัวอย่างพรรณไม้

เก็บข้อมูลการเจริญเติบโตของต้นไม้

เก็บตัวอย่างชนิดของสัตว์หน้าดินบริเวณหาดปราณคีรี

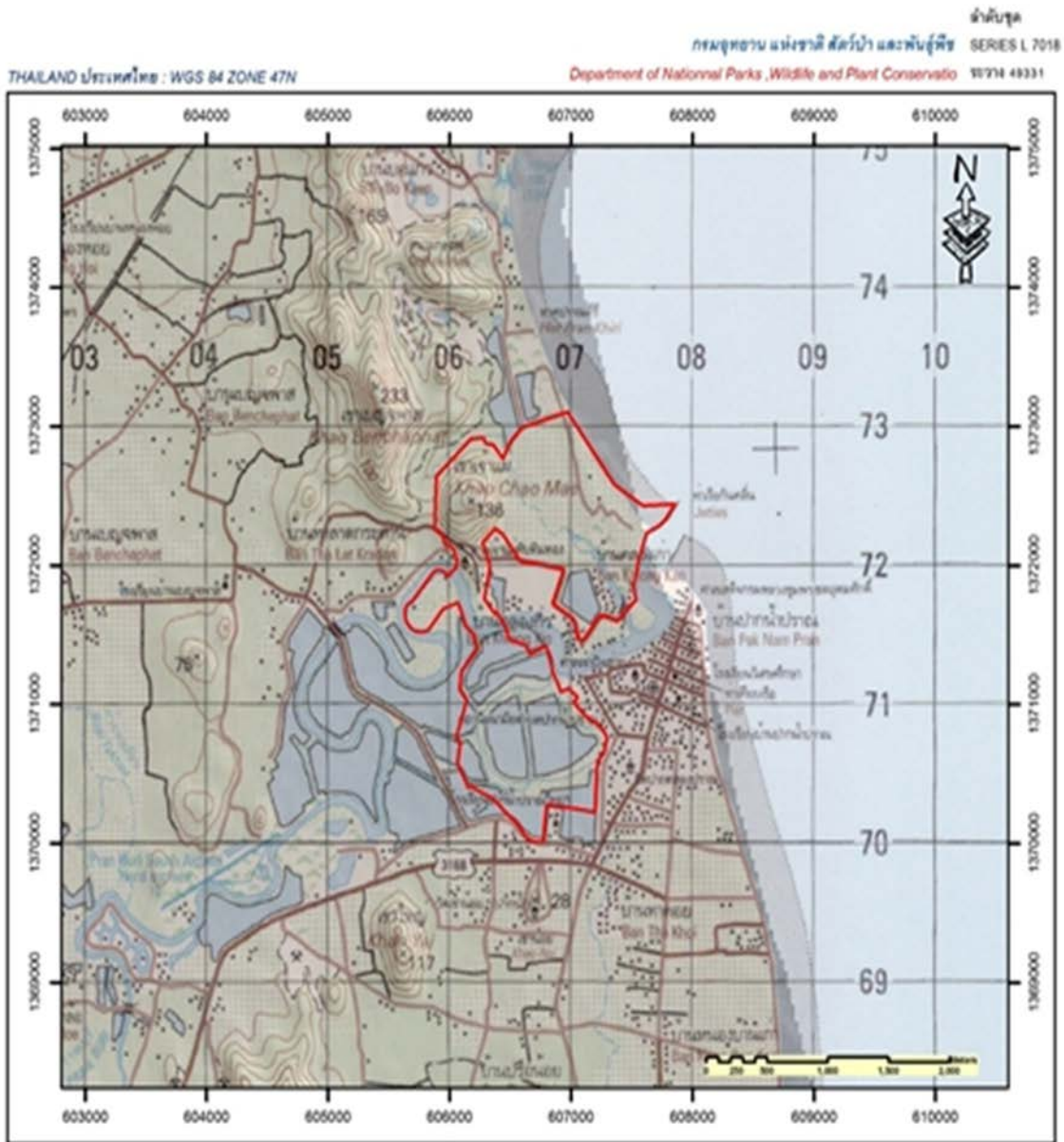
ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. พัฒนาและฟื้นฟูป่าชายเลน ป่าไม้ชายหาด และป่าเบญจพรรณที่เสื่อมโทรม ให้กลับมีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้น และรักษาความสมดุลของระบบนิเวศภายในพื้นที่โครงการ ให้สามารถเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน พันธุ์ไม้ป่าชายหาด รวมถึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๒. สร้างจิตสำนึกของประชาชน นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และผู้ที่มาเยี่ยมชม โครงการฯ ให้เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และคุณประโยชน์ที่จะได้รับจาก ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์

๓. เป็นแหล่งความรู้เรื่องระบบนิเวศป่าไม้และป่าชายเลนตามหลักวิชาการ รวมถึงรูปแบบวิธีการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างถูกวิธี ให้แก่ผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวและศึกษาเรียนรู้โดย ผ่านสื่อนิทรรศการ ป้ายประชาสัมพันธ์ และป้ายสื่อความหมายต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการฯ อีกทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาในพื้นที่อื่นได้

เครื่องหมายแผนที่

- แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองเก่าและป่าคลองคอย
พื้นที่โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรี เนื้อที่ ๑,๙๘๔ ไร่

โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้เขากระปุกตามแนวพระราชดำริ
(ศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ)
ตำบลเขากระปุก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

ศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เดิมเป็นเรือนที่ประทับพลับพลาเขาดอกไม้ เป็นพื้นที่ต่อเนื่องกับโครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขากระปุก-เขาเตาหม้อ และในปี ๒๕๕๓ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้เห็นชอบให้กรมโยธาธิการและผังเมืองปรับปรุงภูมิทัศน์และก่อสร้างสิ่งก่อสร้างเพิ่มเติมเพื่อถวายเป็นความปลออดภัยในพื้นที่ประมาณ ๒๐๐ ไร่

เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ กระทรวงมหาดไทย ได้ส่งมอบโครงการเรือนที่ประทับพลับพลาเขาดอกไม้ และอาคารบริวารให้กับสำนักพระราชวัง เพื่อเฉลิมพระเกียรติและน้อมเกล้า น้อมกระหม่อมถวายแด่ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗

ต่อมาในปี ๒๕๖๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้สำนักพระราชวังดำเนินการส่งมอบเรือนประทับโครงการชั่งหัวมัน ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดูแลและใช้ประโยชน์ทางราชการ โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนการพัฒนาและใช้ประโยชน์เรือนที่ประทับโครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ ซึ่งมีหน้าที่กำหนดกรอบแนวทางและทิศทางการดำเนินงาน เพื่อใช้ประโยชน์เรือนที่ประทับโครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ

ผลการดำเนินงาน

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการพัฒนาพื้นที่เป็นศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ โดยปรับปรุงอาคารต่าง ๆ ให้เป็นสถานที่ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ดังนี้

๑. อาคารเรือนที่ประทับเขาดอกไม้ จัดทำหอนิทรรศการ - จัดหมายเหตุ เพื่อเผยแพร่การทรงงาน ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในลักษณะนิทรรศการถาวร ออกแบบงานตกแต่งภายในที่จำเป็น ให้กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมเดิมประกอบด้วย

๑.๑ ห้องภาพยนตร์พาโนรามา

๑.๒ ห้องน้อมระลึกพระมหากรุณาธิคุณ

๑.๓ ห้องแสง สี เสียง “จากนภา ผ่านภูผา สู่มหานคร”

๑.๔ ภาพพิมพ์แคนวาสประดับบันไดทางขึ้น “งานสนองพระราชดำริของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช” และภาพพิมพ์แคนวาสกรอบทองเหนือบันไดทางขึ้น “ทรงงานในพื้นที่ทุรกันดาร”

๑.๕ นิทรรศการบอร์ดกระจกใส โถงทางเดินชั้น ๒ “การทรงงานด้านทรัพยากร ป่าไม้และสิ่งแวดล้อม”

๑.๖ จำลองห้องทรงงานในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

๑.๗ จำลองห้องทรงงานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

๒. อาคารบริวารได้มีการปรับปรุงเป็นห้องฝึกอบรม สามารถรองรับผู้เข้าอบรมได้ ๑๐๐ คน ห้องพักสำหรับวิทยากร จำนวน ๒ หลัง พักได้ ๖ ท่าน ห้องรับประทานอาหารสำหรับผู้เข้าอบรม ๑ หลัง

๓. หอประชุมอเนกประสงค์ (สี่สั้ม) ได้พัฒนาปรับปรุงเป็นห้องพักสำหรับผู้มาฝึกอบรม สามารถรองรับได้ ๖๐ คน

๔. เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ระยะทาง ๖๕๐ เมตร ได้น้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เกี่ยวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๖ แห่ง มาดำเนินการจัดทำแบบจำลองในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ดังนี้

๔.๑ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

“การพัฒนาจาก ยอดเขา สู່ท้องทะเล” ได้น้อมนำแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายหาด มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

๑.๒ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

“สร้างน้ำ เพิ่มป่า พัฒนาชีวิตที่พอเพียง” ได้น้อมนำแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับวนเกษตร ป่าพื้นบ้านอาหารพื้นเมือง มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

๔.๓ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

“ต้นทางคือป่าไม้ ปลายทางคือประมง ระหว่างทางคือเกษตรกรรม” ได้น้อมนำแนวพระราชดำริ “ภูเขาป่า” มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

๔.๔ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

“ป่าหาย น้ำแห้ง ดินแลว ก็พัฒนาได้” ได้น้อมนำแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับพืชสมุนไพร มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๔.๕ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

“ฟื้นดิน คืนป่า พัฒนาคุณภาพชีวิต” ได้น้อมนำแนวพระราชดำริ “ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง” มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

๔.๖ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

“ป่าพรุเสื่อมโทรม สะสมดินเปรี้ยว แกล้งดินอย่างเดียว พัฒนาได้ยั่งยืน”

ได้น้อมนำแนวพระราชดำริ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าพรุ มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

นิทรรศการจำลองห้องทรงงาน

นิทรรศการเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริบริเวณโถงทางเดิน

จัดฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ
ให้แก่เจ้าหน้าที่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๕. การดูแลบำรุงรักษา โดยปรับปรุงภูมิทัศน์รอบศูนย์เรียนรู้ฯ ซ่อมบำรุงรักษาลิฟต์ และเครื่องปรับอากาศภายในอาคารฯ ติดตั้งบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง พร้อมระบบ network ติดตั้งกล้องวงจรปิดระบบ IP ความชัด ๒ ล้านพิกเซล พร้อมอุปกรณ์ และจัดซื้อครุภัณฑ์ภายใน ศูนย์เรียนรู้ฯ ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

ปรับปรุงภูมิทัศน์รอบศูนย์เรียนรู้ฯ

เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๕ นายพลการ สุวรรณรัฐ องคมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. สามารถเผยแพร่พระราชกรณียกิจ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้อย่างแพร่หลายยิ่งขึ้น
๒. เป็นศูนย์การเรียนรู้ในการเผยแพร่องค์ความรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๓. ประชาชนมีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

โครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้
เขาระปลูกตามแนวพระราชดำริ

โครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้เขาระปลูกตามแนวพระราชดำริ
(ศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ)
ตำบลเขาระปลูก อำเภอยาง่าง จังหวัดเพชรบุรี
มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุดที่ L๗๐๑๘ ระวัง ๔๙๓๔ III

โครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

เรื่องเดิม

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๓๗ กับนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. (ตำแหน่งในขณะนั้น) ณ พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ให้จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อทดลองปลูกและฟื้นฟูสภาพป่าชายเลน เพื่อให้ระบบนิเวศป่าชายเลนกลับคืนสู่ธรรมชาติ จากนั้นได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปลูกป่าชายเลนชนิดต่าง ๆ ที่คลองบางตราใหญ่ และคลองบางตราน้อย

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงงานฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ และนายปิยสวัสดิ์ อัมระนันท์ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (ตำแหน่งในขณะนั้น) ได้กราบบังคมทูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำโครงการศูนย์พลังงาน โดยได้รับงบประมาณจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ก่อสร้างศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมด้านการวิจัยและพัฒนาความรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทน รวมถึงการเผยแพร่ความรู้ในรูปแบบการจัดค่ายฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ การสาธิต และห้องสมุดพลังงาน และเมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรอย่างเป็นทางการ

ผลการดำเนินงาน

๑. การพัฒนาพื้นที่อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

ดำเนินการพัฒนาพื้นที่ร่วมกับกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน หน่วยงานในพื้นที่ และหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดทั้งชุมชนรอบพื้นที่ ดังนี้

๑.๑ การพัฒนาสวนป่าชายเลนทุลกระหม่อม พื้นที่กว่า ๓๕ ไร่ ตลอดทั้งพื้นที่ใกล้เคียงให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ติดตั้งป้ายสื่อความหมาย ศาลาพักผ่อน หอดูนก ปรับปรุงและจัดสร้างทางเดินศึกษาธรรมชาติ เพื่อให้ผู้ศึกษาดูงานสามารถเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน และความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมการฟื้นฟูระบบนิเวศให้มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ มีความสวยงาม และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ได้มาตรฐาน

สวนป่าชายเลน ห้องเรียนที่มีชีวิต พื้นที่เพื่อการเรียนรู้

๑.๒ การพัฒนาพื้นที่เรียนรู้ และพื้นที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของอุทยานฯ ให้พร้อมต่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สนับสนุนงานฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ จัดหาทรัพยากรและเครื่องมือที่พร้อมสำหรับการให้บริการ ตลอดจนการปรับปรุงพื้นที่ฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ อาทิ ฐานเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง องค์ความรู้ด้านการจัดการขยะ และการสาธิตส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน เพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือนและการพัฒนาอาชีพ โดยเน้นการลงมือฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้ที่มาศึกษาเรียนรู้ ได้เรียนรู้ลงมือปฏิบัติ และเกิดความเข้าใจ

ฐานเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และสาธิตส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน

๒. ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

เผยแพร่องค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร และภาคีเครือข่าย ผ่านกระบวนการฝึกอบรมและเผยแพร่ของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ในรูปแบบการจัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พลังงาน และการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

๒.๑ การศึกษาวิจัยการใช้ประโยชน์จากบัวในอุทยานฯ มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การทำสบู่ผสมสมุนไพรกลีบดอกบัวสาย กลีบดอกบัวหลวง เกสรดอกบัวหลวง และใบบัวบก การทำผลิตภัณฑ์งานประดิษฐ์จากบัวหลวง “ใบบัวอัดแห้งและสมุดโน้ตใบบัวอัดแห้ง” การทำขนมสายบัวเพื่อเป็นอาหารว่างจัดบริการของอุทยานฯ การนำใบบัวมาย้อมสีเพื่อนำไปทำสิ่งประดิษฐ์ เช่น กล้องของขวัญ กล้องใส่ซอง สามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวไปเผยแพร่และสาธิตแก่ผู้สนใจ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากการศึกษาวิจัย

๒.๒ การศึกษาเปรียบเทียบการปลูกพืชสวนครัว และการเพาะเห็ดจากวัสดุธรรมชาติ โดยทดลองปลูกผักสวนครัวลงในกระถางประหยัดน้ำและต้นกล้วย เพื่อทดสอบการเจริญเติบโตของผักสวนครัว โดยมีการศึกษาหาปริมาณน้ำในต้นกล้วยเปรียบเทียบระหว่างกระถางประหยัดน้ำ และติดตามผลการเจริญเติบโต และศึกษาการเพาะเห็ดฟางในตระกร้าจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ฟางข้าว ผักตบชวาสด ผักตบชวาแห้ง ต้นกล้วยสด และต้นกล้วยแห้ง และติดตามผลการเจริญเติบโต เพื่อเปรียบเทียบวัสดุที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช โดยนำผลการศึกษาดังกล่าวไปจัดทำรายงานผลการศึกษาและเอกสารเผยแพร่ความรู้ เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่ผู้สนใจ ให้สามารถเลือกวิธีการเพาะปลูกที่เหมาะสมต่อไป

ทดลองการปลูกผักสวนครัวลงในกระถางประหยัดน้ำ และต้นกล้วยเพื่อทดสอบการเจริญเติบโต

ศึกษาการเพาะเห็ดฟางในตระกร้าจากวัสดุธรรมชาติ

๒.๓ การศึกษาความหลากหลายของแมลงในพื้นที่อุทยานฯ โดยการศึกษา ระบบนิเวศของแมลง ชนิดของแมลง และตรวจจับแมลงในพื้นที่เพื่อศึกษาและทดลอง ดำเนินการ จัดทำชุดสื่อการเรียนรู้ จำนวน ๒ ชั้น ประกอบด้วย ชุดสื่อการเรียนรู้ผีเสื้อกลางวัน และชุดสื่อ การเรียนรู้ผีเสื้อกลางคืน ผลจากการศึกษาก่อให้เกิดองค์ความรู้ความหลากหลายของผีเสื้อในพื้นที่ อุทยานฯ สามารถจัดทำรายงานผลการศึกษาคความหลากหลายของแมลงในอุทยานฯ และจัดทำ โปสเตอร์เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยในช่องทางต่าง ๆ ให้แก่ผู้ที่สนใจเพื่อนำไปศึกษาเปรียบเทียบบ ระบบนิเวศในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อไปได้

การผลิตสื่อการเรียนรู้แมลงในพื้นที่อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

๒.๔ การศึกษาการพัฒนาวัตกรรมจากไมยราบยักษ์ และขยะทะเล โดยการศึกษาทดลองแผ่นไม้ไมยราบยักษ์อัดรวมกับวัสดุจากการเก็บรวบรวมขยะในพื้นที่อุทยานฯ เช่น พลาสติกไนลอน พลาสติก PE เศษรองเท้าฟองน้ำ จากนั้นดำเนินการทดสอบความหนาแน่น ปริมาณความชื้น การพองตัวตามความหนา ความต้านแรงดัดและมอดูลัสยืดหยุ่น และความต้าน แรงดึงตั้งฉากกับผิวหน้า ผลการศึกษาทดลองก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถนำไปสาธิตเผยแพร่ และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสามารถต่อยอดด้านการศึกษาวิจัยอื่น ๆ ได้

การศึกษาการพัฒนาวัตกรรมจากไมยราบยักษ์เพื่อการใช้ประโยชน์

๒.๕ การศึกษาระบบนิเวศที่เหมาะสมเป็นถิ่นอาศัยของหิ่งห้อย ศึกษาวิจัยในการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ที่มีความเหมาะสมเป็นถิ่นอาศัยของหิ่งห้อย โดยได้ดำเนินการปล่อยหอยฝาเดียว และปลูกบัวสายพันธุ์ต่าง ๆ เพื่อให้เป็นแหล่งอาหาร สร้างระบบนิเวศที่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย และดำเนินการศึกษาปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ อาทิ อุณหภูมิของอากาศและดิน ค่าความเค็มของน้ำ ค่าความเป็นกรด - เบสของดิน เป็นต้น ผลจากการศึกษาวิจัยได้ดำเนินการจัดทำรายงานสรุปผลและเอกสารเผยแพร่ความรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้แก่ผู้ที่สนใจได้ศึกษาเรียนรู้

การฟื้นฟูระบบนิเวศให้เป็นถิ่นอาศัยของหิ่งห้อย

๒.๖ ความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างหน่วยงาน

๒.๖.๑ ร่วมกับสำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๓ จังหวัดเพชรบุรี และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) สำรวจพื้นที่โครงการก่อสร้างศูนย์การเรียนรู้เพาะพันธุ์สัตว์น้ำเศรษฐกิจ กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรบ้านพะเนิน และบ่อเพาะเลี้ยงปูม้าและสาหร่ายฟองอุ้น ณ บ้านพะเนิน ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

๒.๖.๒ กิจกรรมความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างหน่วยงานเครือข่าย RCE ชะอำ (Regional Centre of Expertise on Education for Sustainable Development – Cha-am) ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความร่วมมือกับชุมชนชายฝั่ง รวม ๑๒ หน่วยงาน

๒.๖.๓ ความร่วมมือในการทดลองเบื้องต้นในการเลี้ยงปูม้าโดยใช้หนอนแมลงวันลาย โดยผลการทดลองจากห้องปฏิบัติการของสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล (สถานีย่อยชะอำ) พบปลอกหนอนแมลงวันลายในกระเพาะอาหารของปูม้า แสดงว่าหนอนแมลงวันลายสามารถเป็นอาหารของปูม้า จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ชาวบ้านหรือหน่วยงานวิจัยจะพัฒนานำหนอนแมลงวันลายมาเป็นอาหารเลี้ยงปูม้าในอนาคต

๒.๖.๔ จัดการประชุมเครือข่าย RCE ชะอำ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ มีหน่วยงานเข้าร่วมการประชุม จำนวน ๑๐ หน่วยงาน โดยมีผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

(๑) องค์ความรู้เรื่องการเลี้ยงหนอนแมลงวันลายเพื่อกำจัดขยะอินทรีย์ การใช้หนอนแมลงวันลายกับการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง การเลี้ยงสัตว์ปีก และการเพาะปลูกของชุมชนชายฝั่ง (การใช้ปุ๋ยจากมูลหนอนแมลงวันลาย) สอดคล้องกับแนวคิดชุมชน Zero Waste และนโยบายเศรษฐกิจชีวภาพ - เศรษฐกิจหมุนเวียน - เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model)

(๒) เกิดความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างหน่วยงานเครือข่าย RCE ชะอำ กับชุมชนชายฝั่ง โดยจะนำไปต่อยอดสู่การสร้างองค์ความรู้จากการวิจัย และการจัดการความรู้จากการวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ต่อไป

(๓) แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัย และการจัดการความรู้การวิจัย เพื่อการใช้ประโยชน์ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

(๔) เสริมสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเครือข่าย RCE ชะอำ กับชุมชนชายฝั่ง ในด้านการศึกษาวิจัยที่เข้าไปส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ในการกำจัดขยะอินทรีย์

การประชุมเครือข่าย RCE ชะอำ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

๓. สร้างการรับรู้และความตระหนักในการมีส่วนร่วม

๓.๑ จัดกิจกรรมเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีผู้รับบริการและร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมบริการศึกษาเรียนรู้เยี่ยมชม การจัดค่ายฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น ประชุมสัมมนาทางวิชาการ เผยแพร่ความรู้นอกสถานที่ รวมทั้งสิ้น ๔๘,๗๑๔ คน และการบริการความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ สื่อประชาสัมพันธ์ รวม ๙๗๖,๙๖๔ การรับรู้

การพัฒนากิจกรรม และกระบวนการเผยแพร่องค์ความรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ

๓.๒ เผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ที่อุทยานฯ ผลิตขึ้น จำนวน ๒๔๒ เรื่อง มีจำนวนการรับรู้ รวมทั้งสิ้น ๒๒๓,๐๓๕ การรับรู้ พบว่า เรื่องที่มีผู้ที่สนใจรับชมสูงสุด คือ องค์ความรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน และการพายเรือศึกษาธรรมชาติ รองลงมาเป็นสารคดี “สืบสาน สร้างสุข ปวงประชา” ตอน อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร สนับสนุนโดย สำนักงาน กปร. นอกจากนี้ มีหน่วยงานเครือข่ายร่วมสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อโซเชียล สื่อสิ่งพิมพ์ และช่องทางต่าง ๆ รวม ๓๗ หน่วยงาน มีจำนวนการรับรู้ ๗๕๓,๙๒๙ การรับรู้ ผลการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ รวมทั้งสิ้น ๙๗๖,๙๖๔ การรับรู้

การเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น

๔. งานส่งเสริมความร่วมมือหน่วยงานภาคีเครือข่าย และการบริหารจัดการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

๔.๑ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ หลักสูตร สื่อเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยการพัฒนาองค์ความรู้ หลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้านการจัดการขยะ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า ประหยัดพลังงาน เพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และองค์ความรู้ด้านการเกษตรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพ โดยประสานความร่วมมือกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และจัดค่ายฝึกอบรมให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ และผู้สนใจ

อบรมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการขยะ

ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านพลังงานทดแทน

๔.๒ ด้านการส่งเสริมการดูแลและพัฒนาพื้นที่อุทยานฯ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยั่งยืน เกิดประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไป โดยการฟื้นฟูและอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่อุทยานฯ ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำพื้นที่สาธิตให้ความรู้แก่ประชาชนที่สนใจ เพื่อส่งเสริมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในพื้นที่

๔.๓ การพัฒนากิจกรรมและบริการของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร โดยมุ่งพัฒนาสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ ๆ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า เปิดโอกาสให้กับผู้ที่สนใจศึกษาเรียนรู้ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับอุทยานฯ โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ ได้ลงมือปฏิบัติจริง เกิดประสบการณ์จากการเรียนรู้ โดยได้จัดกิจกรรมฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น จำนวน ๓ หลักสูตร ได้แก่ การอบรมการทำผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ การอบรมการทำกล้วยตากจากตู้อบพลังงานแสงอาทิตย์ และการอบรมการทำข้าวแต๋นธัญพืชน้ำตาลโตนด

๔.๔ เพิ่มช่องทางการเผยแพร่ความรู้ ผ่านสื่อออนไลน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน โดยมีหน่วยงานที่นำสื่อการเรียนรู้ของอุทยานฯ ไปเผยแพร่ จำนวน ๒๘ หน่วยงาน มีจำนวนการรับรู้ รวมทั้งสิ้น ๑๒,๑๒๗ การรับรู้ โดยเรื่องที่ได้รับ ความสนใจมากที่สุด คือ เรื่องการจัดการขยะ นอกจากนี้ การฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นของ อุทยานฯ มีจำนวนผู้รับการฝึกอบรม จำนวน ๓๗๒ คน โดยหลักสูตรที่ได้รับความนิยมสูงสุด ได้แก่ การอบรมการทำผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ

การเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ของอุทยานฯ

๔.๕ การสำรวจความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้รับบริการอุทยานฯ ได้สำรวจกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓,๖๒๘ ตัวอย่าง พบว่า ร้อยละ ๓๑.๙๕ เป็นกลุ่มข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ รองลงมา ร้อยละ ๒๘.๘๐ เป็นกลุ่มนักเรียน นักศึกษา โดยพบว่า ผู้รับบริการอุทยานฯ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๔๔ โดยร้อยละ ๙๐.๙๐ ประทับใจอุทยานฯ ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทั้งแหล่งเรียนรู้ และสถานที่พักผ่อน มีการบริการที่ครบครัน รองลงมา ร้อยละ ๙๐.๓๗ มีความประทับใจการให้บริการความรู้และการต้อนรับ ผลการสำรวจการกลับมาใช้ซ้ำ พบว่า ร้อยละ ๙๖.๘๐ มีความต้องการกลับมาใช้บริการซ้ำ เนื่องจากประทับใจในการให้บริการ และการเผยแพร่องค์ความรู้ที่ครอบคลุมทุกด้าน

๔.๖ การพัฒนาบุคลากรอุทยานฯ ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการอบรมบุคลากร จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ การบริการสู่ความเป็นเลิศ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและรู้ทันป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) และ อบรมการใช้พลังงานทดแทน การมีส่วนร่วมและบทบาทการเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อสังคม จากการประเมินผล พบว่า บุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมมีความรู้ และความเข้าใจเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๘๐ นอกจากนี้ ได้มีการจัดอบรมการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารให้แก่บุคลากรอุทยานฯ อย่างต่อเนื่อง

๔.๗ พัฒนาผลิตภัณฑ์แบรนด์อุทยานฯ ได้แก่ ผ้ามัดย้อมด้วยสีธรรมชาติ (ORGANIC) สินค้าแปรรูปทางการเกษตรด้วยนวัตกรรมพลังงานทดแทน เครื่องดื่มสมุนไพร พิมเสนน้ำว่านหางจระเข้ และผลิตภัณฑ์เสื้ออุทยานฯ นอกจากนี้ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ โครงการสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมาชนนี และโครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง ได้นำสินค้าจากชุมชนในพื้นที่โครงการฯ เข้ามาฝากขายในศูนย์จำหน่ายของที่ระลึกของอุทยานฯ รวมทั้งโรงเรียนเพชรบุรีปัญญานุกูล ได้นำผลิตภัณฑ์งานฝีมือของกลุ่มนักเรียนมาวางจำหน่ายด้วย โดยสินค้าจากชุมชนที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์จากกระจูด ลูกประคบสมุนไพร เป็นการส่งเสริมให้เกิดรายได้ในชุมชนและประชาสัมพันธ์หน่วยงาน

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ชุมชนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป ได้รับโอกาสเพิ่มขึ้นในการศึกษาเรียนรู้และเข้ารับการฝึกอบรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงานตามแนวพระราชดำริ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมของอุทยานฯ ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพต่อไป

๒. เกิดชุมชนเครือข่ายเพื่อการเผยแพร่ความรู้และขยายผลความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่อื่น ๆ ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนจากการติดตามและประเมินผล พบว่า ชุมชนที่ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ของอุทยานฯ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ช่วยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและการประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และชุมชนในอีกทางหนึ่ง

รายละเอียดการดำเนินงานของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

ค้ายพระรามหก กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
เนื้อที่ จำนวน ๑,๒๔๔ ไร่ ๒๔๒ ตารางวา

ค้ายนเรศวร เนื้อที่ จำนวน ๕๔๔ ไร่ ๒ งาน ๙๙.๕ ตารางวา

พื้นที่อุทยานฯ ใช้ดำเนินงานอยู่ปัจจุบัน

๑ พื้นที่สิ่งปลูกสร้าง ได้แก่

- ๑.๑ ศูนย์หลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม สถานที่ทำการ ขนาด ๒๙.๕๐ ไร่ (นอกเขตพระราชทานที่ดิน)
- ๑.๒ ค่ายการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เป็นสถานที่พักค้าง และจัดค่ายฝึกอบรม ขนาด ๔๒ ไร่
- ๑.๓ ค่ายสิ่งแวดล้อมนานาชาติ เป็นสถานที่พักค้าง อาคารศูนย์การเรียนรู้ และห้องจัดประชุมสัมมนา ขนาด ๔๒ ไร่
- ๑.๔ แหล่งเรียนรู้ระบบบำบัดน้ำเสียแบบควมรมบึงประดิษฐ์ บริหารจัดการโดยองค์การกิจการน้ำเสีย ขนาด ๑๒ ไร่

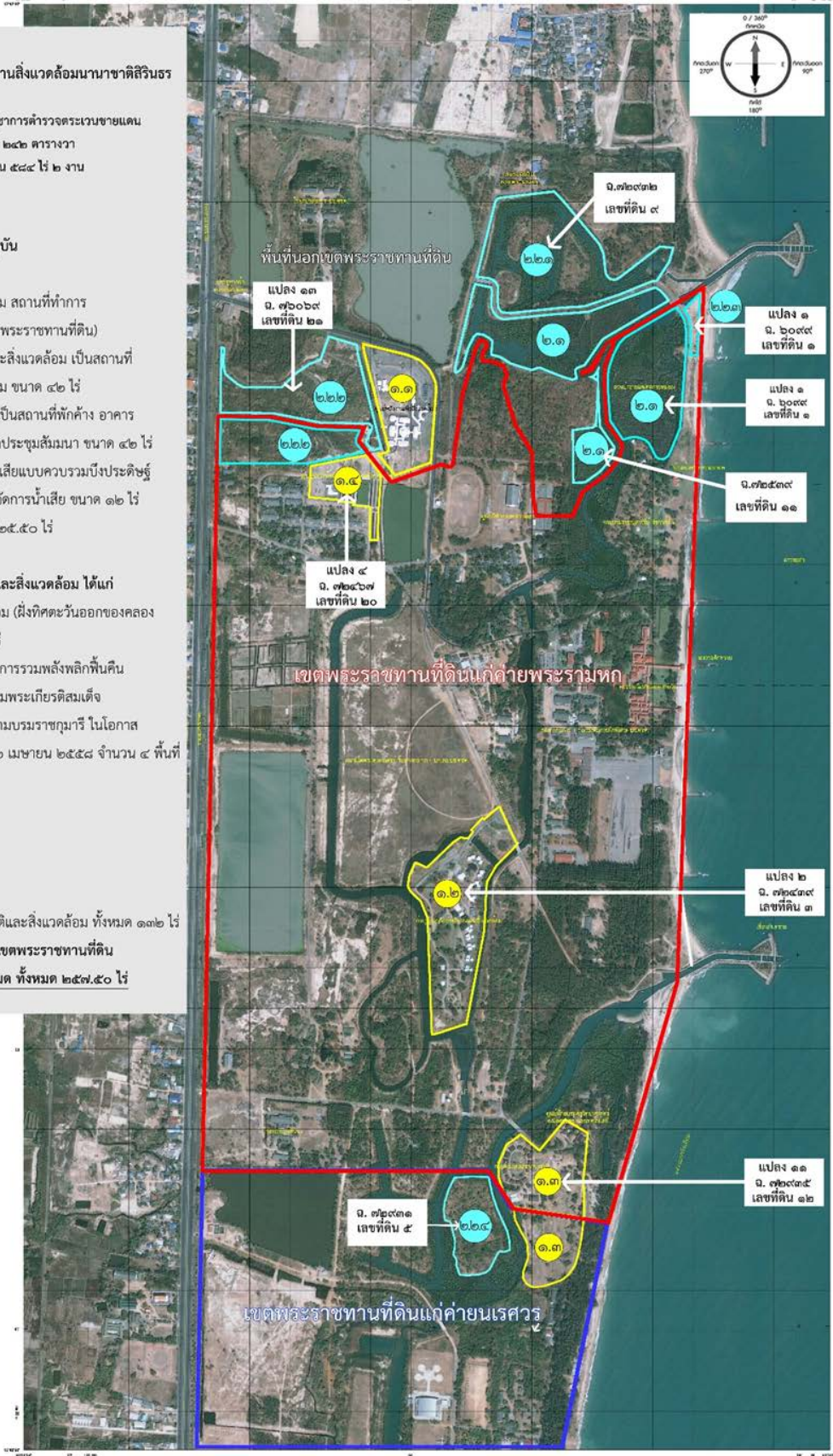
รวมพื้นที่สิ่งปลูกสร้าง ทั้งหมด ๑๒๕.๕๐ ไร่

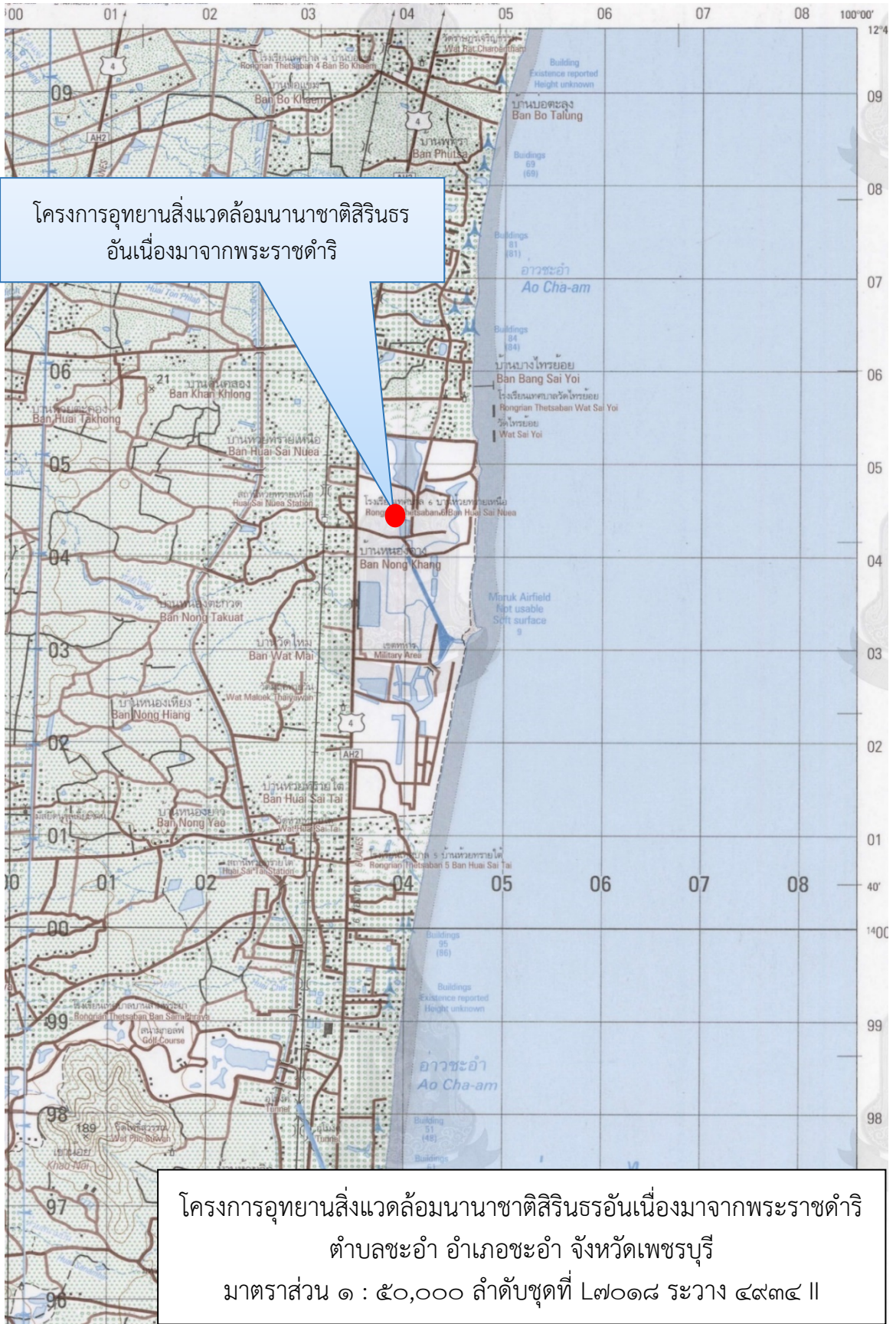
๒ พื้นที่พื้นที่นุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- ๒.๑ สวนป่าชายเลนทุกละห่อม (ฝั่งทิศตะวันออกของคลองบางตราน้อย) ขนาด ๘๕ ไร่
- ๒.๒ พื้นที่ปลูกต้นไม้ภายใต้โครงการรวมพลังพิทักษ์ดินธรรมชาตีสู่สิ่งแวดล้อมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ จำนวน ๔ พื้นที่ ได้แก่
 - ๒.๒.๑ พื้นที่ขนาด ๔๗ ไร่
 - ๒.๒.๒ พื้นที่ขนาด ๖๐ ไร่
 - ๒.๒.๓ พื้นที่ขนาด ๘ ไร่
 - ๒.๒.๔ พื้นที่ขนาด ๑๗ ไร่

รวมพื้นที่พื้นที่นุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งหมด ๑๓๒ ไร่

รวมพื้นที่อุทยานฯ ใช้ดำเนินงานในเขตพระราชทานที่ดิน และนอกเขตพระราชทานที่ดินทั้งหมด ทั้งหมด ๒๕๗.๕๐ ไร่

โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด
(ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว

เรื่องเดิม

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริ เกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) ในโอกาสต่าง ๆ ดังนี้

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้มีพระราชดำริ ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาจัดทำโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร โดยเฉพาะราษฎรในชุมชนที่อพยพจากป่า และชุมชนที่อาศัยอยู่ติดแนวเขตป่าอนุรักษ์ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอาชีพที่เหมาะสมยั่งยืน เพื่อที่จะทำให้ราษฎรไม่หวนกลับไปบุกรุกป่าอีก

เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๗ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่บ้านเทพประทาน ตำบลคลองตะเกรา จังหวัดฉะเชิงเทรา และได้มีพระราชดำริ ให้พิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเขาละลาก ตำบลคลองตะเกราพร้อมระบบส่งน้ำ เพื่อให้ราษฎรได้นำน้ำใช้ในการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร

เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ ได้มีพระราชดำริ ให้ทหารช่วยดูแลเรื่องป่าไม้และน้ำ โดยเฉพาะพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด และป่าเขาใหญ่ให้ทหารและกรมป่าไม้ รวมทั้งส่วนราชการอื่น ๆ ปลูกฝังแนวคิดให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อยู่ร่วมกับป่าอย่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันโดยไม่รบกวนป่า ตลอดจนพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๘ ได้มีพระราชดำริ ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองแดง จังหวัดจันทบุรี สรุปความว่า ขอให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องปลูกไผ่ อ้อย หนุ่ย ในพื้นที่ป่าเพื่อเป็นอาหารช้าง และช่วยทำให้ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด อุดมสมบูรณ์ ช้างน่าจะอยู่ได้

วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ มีประกาศราชกิจจานุเบกษา แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์ช้างป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด ในภาคตะวันออก

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า

โดยที่ช้างเป็นสัตว์สำคัญที่ดำรงอยู่ มีตำนานผูกพันคู่กับผืนแผ่นดินไทยมาเป็นเวลาช้านาน และมีบทบาทต่อสังคมไทยอย่างยิ่ง ทั้งทางด้านการศึกษา พระมหากษัตริย์ เศรษฐกิจ สังคม

และการคมนาคม ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของช้าง จึงควรที่จะต้องมีการอนุรักษ์เอาไว้โดยเฉพาะช้างป่า แต่จะต้องไม่ให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาช้างป่าบุกรุกหากินในพื้นที่การเกษตรของราษฎร จึงได้มีพระราชดำริสรุปความว่า ควรจะมีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุระหว่างคนและช้างป่า

ผลการดำเนินงาน

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว โดยดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ป่า ดังนี้

- ๑) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน เนื้อที่ ๖๗๔,๓๕๒ ไร่
- ๒) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว เนื้อที่ ๔๔๖,๖๓๗ ไร่
- ๓) อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ เนื้อที่ ๓๖,๖๘๗ ไร่
- ๔) อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา เนื้อที่ ๕๒,๓๐๐ ไร่
- ๕) อุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น เนื้อที่ ๗๕,๐๐๐ ไร่

กิจกรรมที่ดำเนินการมี ดังนี้

๑. ดำเนินการจัดหากำลังป่าและกล้าไม้ป่า เพื่อส่งเสริมชุมชน ๗ ชนิด งานพืชอาหารช้างป่า จัดหากำลังหวายเพื่อส่งเสริมชุมชน กิจกรรมจัดการเรียนการสอน และทัศนศึกษาตามหลักสูตรครูป่าไม้ ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนวังศรีทอง อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านทุ่งกบินทร์ อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคลองตะเคียนชัย อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

เพาะชำกล้าไม้ป่า และพืชอาหารช้าง

จัดหากล้าหวายเพื่อส่งเสริมชุมชน

ทัศนศึกษาตามหลักสูตรครูป่าไม้

กิจกรรมจัดการเรียนการสอน

๒. ดำเนินการปรับปรุงระบบไฟฟ้าภายในและภายนอกอาคารศูนย์ปฏิบัติการป่าไม้ และสัตว์ป่า จัดซื้อครุภัณฑ์สื่อทัศนูปกรณ์ จัดหากล้าไผ่ป่า กล้าเต่าร้าง กล้าไผ่หนามขนาดใหญ่ จัดหากล้าหวายเพื่อส่งเสริมชุมชน และปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า

เพาะชำกล้าไม้

เพาะชำกล้าไผ่ป่า

ปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า

ปลูกพืชอาหารช้างป่า

ปรับปรุงระบบไฟฟ้าภายในและภายนอก
อาคารศูนย์ปฏิบัติการป่าไม้และสัตว์ป่า

ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการดำเนินงานสนองพระราชดำริ ในการให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างเกื้อกูลกันได้ มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด ประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ ไร่ ได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้และระบบนิเวศให้ฟื้นคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ มีการปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า ซึ่งสามารถเป็นแหล่งอาหารให้ช้างป่าและสัตว์ป่าอื่น ๆ ได้อาศัยกิน ลดปัญหาการออกมาหาอาหารนอกเขตพื้นที่ป่า ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร โดยเฉพาะราษฎรในชุมชนที่อาศัยอยู่ติดแนวเขตป่าอนุรักษ์ ให้มีส่วนร่วมในลักษณะป่าฟุ้งคน คนฟุ้งป่า บรรเทาผลกระทบความขัดแย้งระหว่างช้างป่ากับราษฎรที่อาศัยทำกินในพื้นที่รอบโครงการ ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพและจำนวนประชากรสัตว์ป่าเพิ่มมากขึ้น

โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว

โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำ หมู่ที่ ๗ ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่พระครูศรีธรรมมาภินันท์ เจ้าอาวาสวัดเขาถ้ำ และเจ้าคณะตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขอพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณให้ทรงรับเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าที่มีความสำคัญต่อวิถีชุมชนและระบบนิเวศโดยรวม รวมทั้งพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงนิเวศ และโครงการต้นแบบในการดูแลรักษาป่าไม้ (หนังสือสำนักพระราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๘.๒/๑๑๖๑๖ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙)

ผลการดำเนินงาน

กรมป่าไม้ ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศป่าไม้ ดังนี้

๑. จัดทำเส้นทางตรวจการณ์ ระยะทาง ๕ กิโลเมตร สำหรับเป็นเส้นทางในการลาดตระเวนในพื้นที่ เพื่อป้องกันการบุกรุกเข้าทำลายป่า ตลอดจนเป็นเส้นทางในการเข้าศึกษาสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ

๒. จัดทำแปลงปลูกและบำรุงรักษาแปลงสาธิตการปลูกป่าเชิงระบบนิเวศ (Miyawaki) ในพื้นที่จำนวน ๒ ไร่ โดยพันธุ์ไม้ที่ปลูก ได้แก่ พะยอม ประดู่ หว้า ตะเคียนทอง ยางนา สะเดา มะขาม และมะขามป้อม เป็นต้น

๓. เพาะชำกล้าไม้ทั่วไป จำนวน ๒๕,๐๐๐ กล้า ได้แก่ พะยอม มะฮอกกานี ตะเคียนอินทนิล สัก และพะยุง รวมทั้งเพาะชำกล้าไม้ขนาดใหญ่ จำนวน ๑๐,๐๐๐ กล้า ได้แก่ พะยอม หว้า มะค่าโมง ตะเคียน และสำโรง โดยเพาะชำไว้สำหรับเพื่อเตรียมปลูกบำรุง ฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่โครงการฯ รวมทั้งเพื่อแจกจ่ายให้กับหน่วยงานราชการ ประชาชนโดยทั่วไปที่ประชาชนสนใจ

๔. การพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรป่าไม้ โดยจากการสำรวจพืชสมุนไพรภายในพื้นที่โครงการฯ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นพืชสมุนไพรที่มีอยู่โดยทั่วไป เช่น มะขามป้อม สับู่แดง แฉง ข่อย ตำแยแมว ปิบ และกะทกรก เป็นต้น พร้อมทั้งจัดทำข้อมูล เอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสรรพคุณทางยาและประโยชน์จากพืชสมุนไพร เพื่อให้เกิดประโยชน์กับราษฎรในพื้นที่โครงการฯ และชุมชนต่อไป

๕. จัดตั้งกลุ่มพัฒนาเผยแพร่ความรู้ และฝึกอบรมการใช้ประโยชน์เกี่ยวกับพืชสมุนไพร จำนวน ๓ กลุ่ม ๆ ละ ๓๐ คน ได้แก่ กลุ่มบ้านหนองมะค่า หมู่ที่ ๑๐ ตำบลหนองตาแต้ม อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มบ้านหนองกลางดง หมู่ที่ ๗ ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และกลุ่มบ้านเขาปง หมู่ที่ ๖ ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยได้ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตร “พัฒนาความรู้การใช้ประโยชน์เกี่ยวกับพืชสมุนไพร” ประกอบด้วย การฝึกปฏิบัติการปรุงยาสมุนไพรจากพืชสมุนไพรที่มีอยู่ทั่วไปในพื้นที่โครงการฯ และในครัวเรือน รวมทั้งการไปศึกษา ดูงาน การผลิตยาสมุนไพร ณ สถานที่ผลิตยาแผนโบราณ ทั้งนี้ จากการฝึกอบรมดังกล่าวสมาชิกได้นำสมุนไพรมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน สามารถสร้างเสริมรายได้ให้แก่สมาชิก ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๖๕

จัดทำเส้นทางตรวจการณ์ ระยะทาง ๕ กิโลเมตร

เพาะชำกล้าไม้ทั่วไป

แปลงสาธิตการปลูกป่าเชิงระบบนิเวศ

สำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรป่าไม้

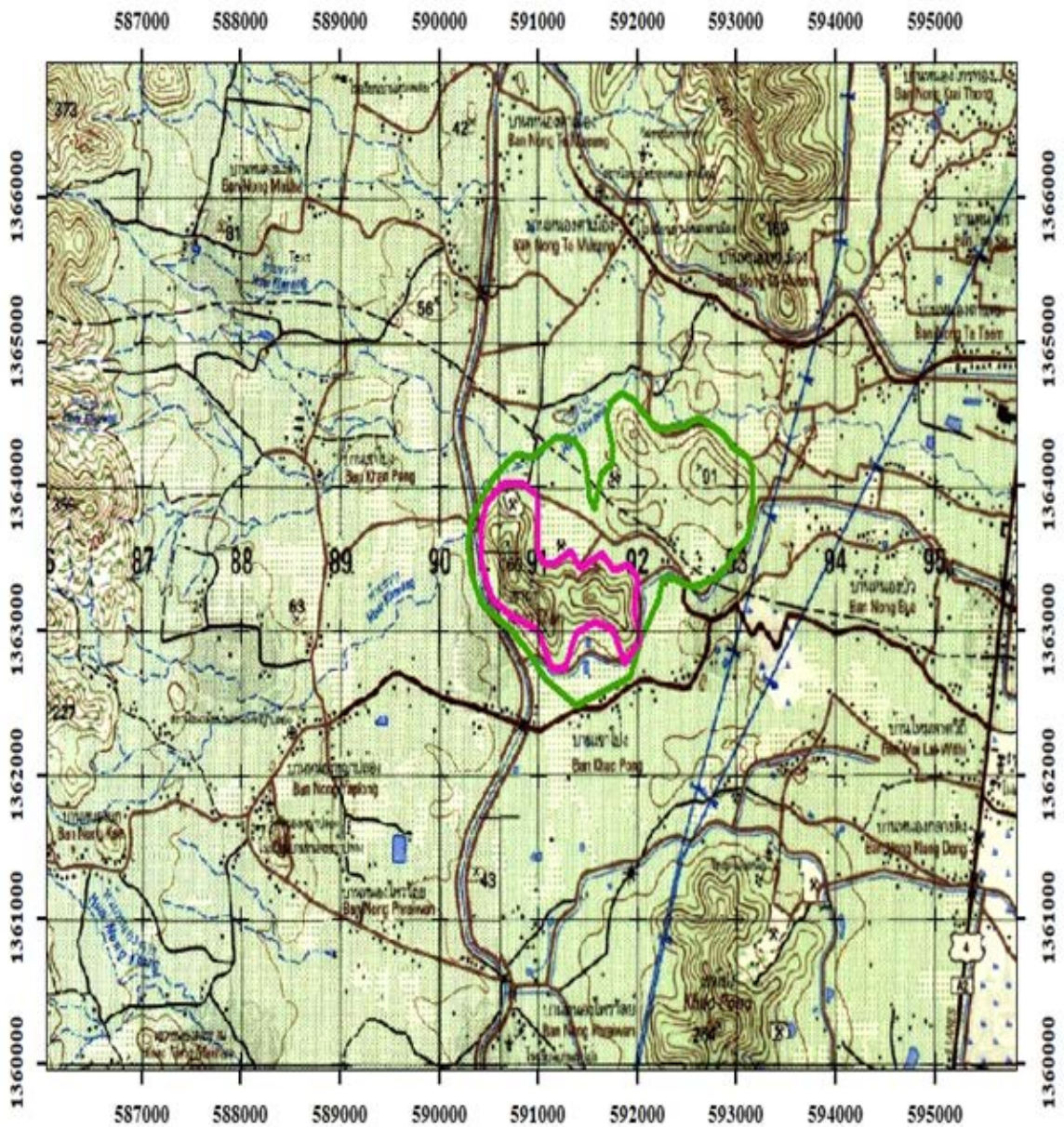

ฝึกอบรมการใช้ประโยชน์เกี่ยวกับพืชสมุนไพร

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. พื้นที่ป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง ได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟูให้อยู่สภาพสมบูรณ์ ไม่เกิดการบุกรุก และเป็นโครงการต้นแบบในการดูแลรักษาป่าไม้และระบบนิเวศให้แก่พื้นที่อื่น ๆ
๒. ราษฎรในพื้นที่ ๕ หมู่บ้าน ของตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด และ ๒ หมู่บ้าน ของตำบลหนองตาแต้ม อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

สัญลักษณ์

- พื้นที่โครงการ เนื้อที่ ๖๕๒ ไร่
- ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาถ้ำพยอม

โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ด้านคมนาคม/สื่อสาร

โครงการปรับปรุงสนามบินท่าใหม่ (ระยะที่ ๒) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริ ให้จัดตั้งโครงการฝนหลวงเพื่อช่วยบรรเทาปัญหาภัยแล้งให้แก่ราษฎร โดยปัจจุบัน มีกรมฝนหลวงและการบินเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานทำหน้าที่ในการสนองพระราชดำริเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการฝนหลวงอย่างต่อเนื่อง และเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้นำความกราบบังคมทูล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับรายงานสรุปภาพรวมผลการดำเนินงานและติดตามการปฏิบัติงานของกรมฝนหลวงและการบินเกษตร รายงานแผนงานเกี่ยวกับการปรับปรุงสนามบินท่าใหม่เพื่อให้มีประสิทธิภาพสำหรับเป็นฐานบินปฏิบัติการฝนหลวงและการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ซึ่งทรงเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำเสนอ

ผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ กรมส่งกำลังบำรุงทหารอากาศ ดำเนินการปรับปรุงสนามบินท่าใหม่ในระยะที่ ๒ เป็นงานปรับปรุงทางขับ ลานจอด ไหล่ทางวิ่ง และงานปรับปรุงระบบไฟฟ้าสนามบินท่าใหม่เป็นหลัก เพื่อให้สนามบินเป็นไปตามมาตรฐานสากล ปัจจุบัน มีผลการดำเนินงานร้อยละ ๘๐ คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

บริเวณพื้นที่ไหล่ทางวิ่ง

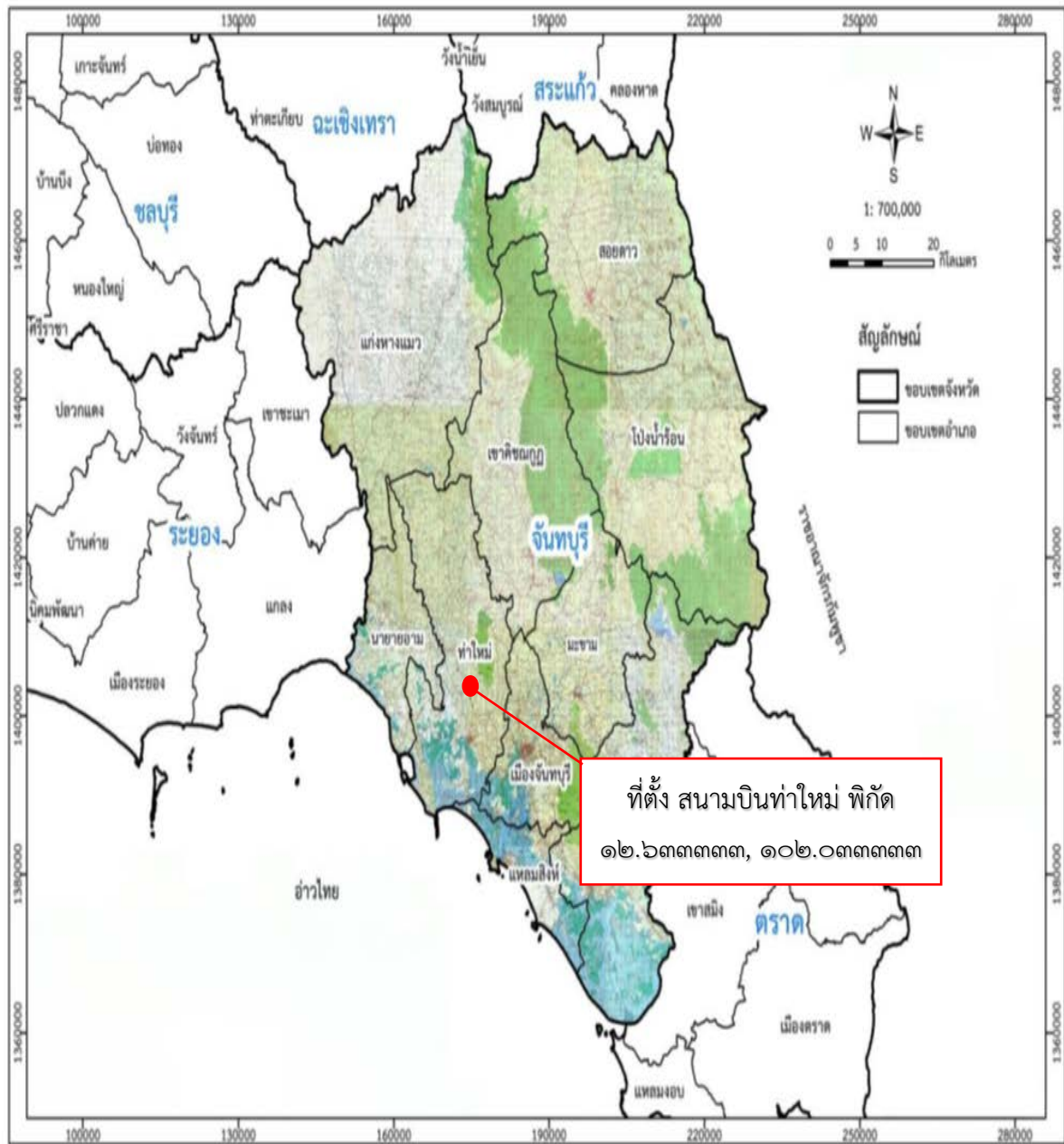
ขณะดำเนินการปรับปรุงไหล่ทางวิ่ง

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เพื่อสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการดำเนินงานโครงการพระราชดำริฝนหลวงให้เกิดประโยชน์ต่อราษฎรอย่างสูงสุด
๒. เพื่อสนับสนุนภารกิจของกรมฝนหลวงและการบินเกษตร ในการดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริฝนหลวงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
๓. เพื่อปรับปรุงสนามบินท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ให้มีความเป็นมาตรฐานสากล และเกิดความความปลอดภัยต่อการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ต่อไป

โครงการปรับปรุงสนามบินท่าใหม่ (ระยะที่ ๒) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 ตำบลท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

โครงการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเพื่อช่วยเหลือศูนย์การเรียนรู้ ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคีรีล้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลช้างแร้ง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เรื่องเดิม

เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๔ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ศาลาเรียง พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคีรีล้อม หมู่ที่ ๑ ตำบลช้างแร้ง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการนี้ ได้มีพระราชดำริ สรุปความว่า ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ พิจารณาดำเนินการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรม กรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนบน) และในพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาไชยราชและป่าคลองกรูด ตามลำดับ เพื่อช่วยเหลือศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคีรีล้อมให้มีความเหมาะสมและไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าไม้

ผลการดำเนินงาน

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จะดำเนินการปรับปรุงถนน (ลูกรัง - คอนกรีต) ขนาดกว้าง ๔ เมตร ระยะทางรวม ๓.๑๗๒ กิโลเมตร พร้อมวางท่อคอนกรีตเสริมเหล็ก และวางระบายน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ระยะทาง ๑.๐๑ กิโลเมตร ปัจจุบันอยู่ระหว่างเตรียมการเบื้องต้น คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนมกราคม ๒๕๖๖

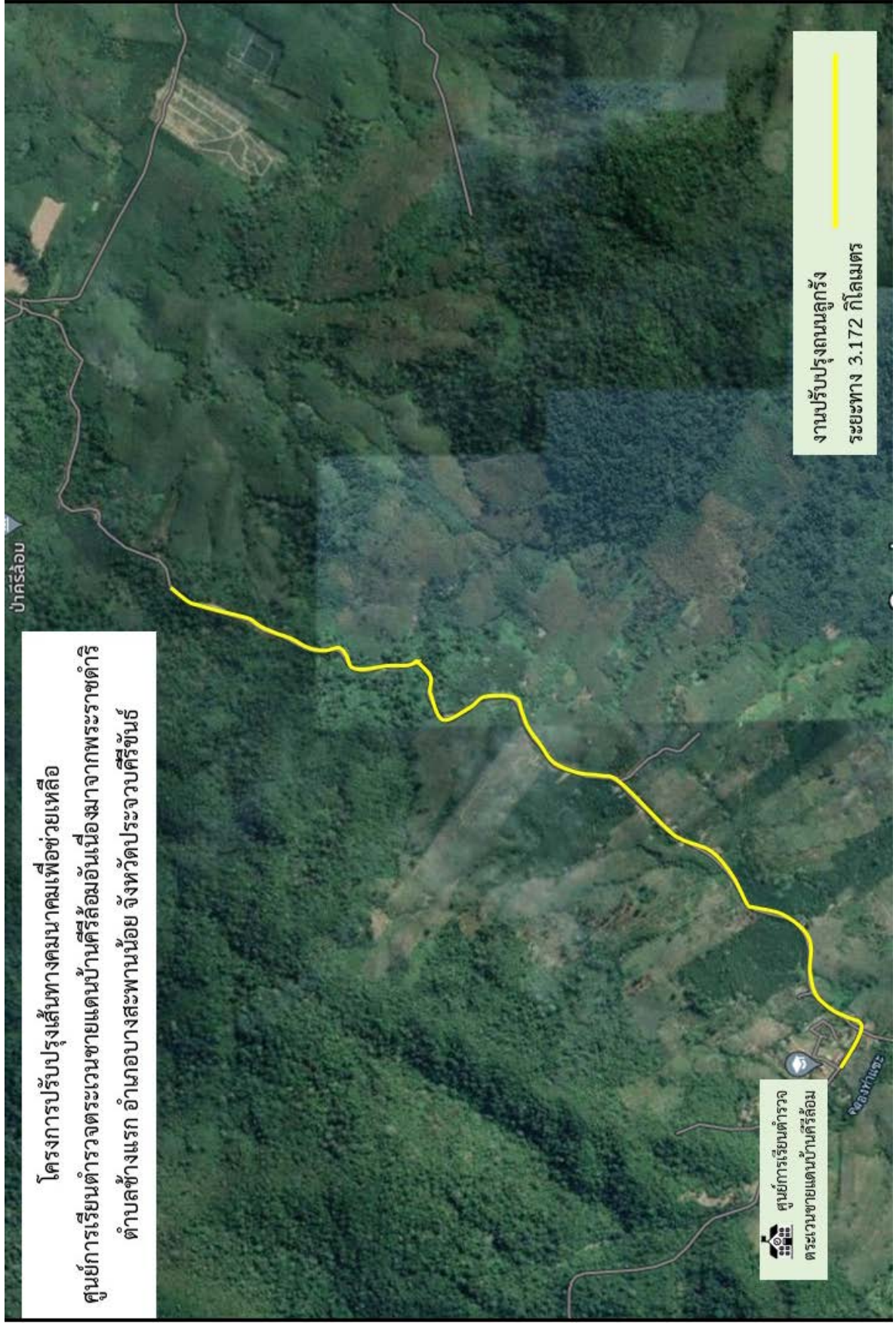
ถนนลูกรังที่จะดำเนินการปรับปรุง

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เส้นทางการคมนาคม ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมหลวงชุมพร ด้านทิศเหนือ (ตอนบน) ได้รับการปรับปรุงให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ
๒. สามารถอำนวยความสะดวกด้านการคมนาคมให้กับครู นักเรียนของศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านคีรีล้อม และราษฎรในพื้นที่ รวมจำนวน ๒๒๑ ครัวเรือน ๖๓๒ คน

ภาคผนวก

**โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กปร.
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ในเขตพื้นที่ภาคกลาง**

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน	วันที่ยก อนุมัติ
๑	โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสมเด็จเจริญ อำเภอนองปรี จังหวัดกาญจนบุรี (กิจกรรมซ่อมแซมอาคารกองอำนวยการ)	- กรมการปกครอง - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน - สำนักงานปลัดกระทรวง สาธารณสุข	๓,๗๔๙,๒๖๐	๒๙ เม.ย. ๖๕
		- กรมชลประทาน	๑,๒๖๕,๐๐๐	๒๙ เม.ย. ๖๕
๒	โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี - อาคารอเนกประสงค์ประสานงานฯ (ระยะที่ ๒) - อาคารอเนกประสงค์ประสานงานฯ (ระยะที่ ๓)	- กรมประมง	๓๘,๗๙๖,๓๖๐	๑๘ พ.ย. ๖๔
		- กรมชลประทาน	๒๐,๖๗๖,๐๐๐	๒๙ เม.ย. ๖๕
		- กรมชลประทาน	๒๕,๐๘๐,๐๐๐	๒๗ มี.ย. ๖๕
๓	โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา	กรมพัฒนาที่ดิน	๖๓,๑๖๔,๘๒๕ ๕,๑๐๘,๖๓๖	๑๘ พ.ย. ๖๔ ๙ มี.ค. ๖๕
๔	โครงการพัฒนาพื้นที่รอบวัดญาณสังวรารามวร มหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง ตำบลนาจอมเทียน และตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี	- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช - กรมวิชาการเกษตร - กรมพัฒนาที่ดิน - สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบฯ - สำนักงานปลัดกระทรวง สาธารณสุข	๗,๓๑๑,๖๘๔	๑๘ พ.ย. ๖๔
๕	โครงการแก้ไขปัญหาช้างป่าตามแนว พระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี	- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๘,๑๘๐,๐๕๐	๒๗ ธ.ค. ๖๔
๖	โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	- กองบัญชาการตำรวจ ตระเวนชายแดน	๖๙,๗๒๕,๘๔๔	๑๘ พ.ย. ๖๔
			๑,๑๔๘,๕๗๐	๙ มี.ค. ๖๕

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน	วันที่ยก อนุมัติ
๑๓	โครงการปรับปรุงแหล่งน้ำโครงการอนุรักษ์ และฟื้นฟูสภาพป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กรมชลประทาน	๔๕,๐๐๐,๐๐๐	๑๘ พ.ย. ๖๔
๑๔	โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อม แหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (งานปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียพร้อมอาคาร ประกอบ) ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	กรมชลประทาน	๓๓,๔๓๐,๐๐๐	๑๘ พ.ย. ๖๔
๑๕	โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึกอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี	กรมชลประทาน	๒,๒๘๐,๐๐๐	๒๗ ธ.ค. ๖๔
๑๖	โครงการปรับปรุงพื้นที่ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืช จักรพันธ์เพ็ญศิริ ตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	กรมชลประทาน	๒๒,๑๙๓,๔๐๐	๒๗ ธ.ค. ๖๔
๑๗	โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนโรงพยาบาล ห้วยกระเจาเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี	กรมชลประทาน	๒๔,๓๙๐,๐๐๐	๒๗ ธ.ค. ๖๔
๑๘	โครงการระบบท่อส่งน้ำฝิ่งซ้ายเขื่อนขุนด่าน ปราการชล - คลองสี่เสียดอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	กรมชลประทาน	๖๐,๐๐๐,๐๐๐	๒๗ ธ.ค. ๖๔
๑๙	โครงการพัฒนาป่าไม้ปากน้ำปราณบุรี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๑,๑๒๐,๙๐๐	๒๗ ธ.ค. ๖๔

ลำดับ	โครงการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุน	วันที่ยก อนุมัติ
๒๐	โครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้เขากระปุก ตามแนวพระราชดำริ (ศูนย์เรียนรู้ตามแนว พระราชดำริ) ตำบลเขากระปุก อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๔,๗๗๕,๙๑๒	๒๗ ธ.ค. ๖๔
๒๑	โครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี	มูลนิธิอุทยานสิ่งแวดล้อม นานาชาติสิรินธร ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	๒๐,๔๑๕,๔๘๓	๑๘ พ.ย. ๖๔
๒๒	โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๓,๑๕๙,๕๐๐	๒๙ เม.ย. ๖๕
๒๓	โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลศิลาลอย อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กรมป่าไม้	๙๒๕,๑๓๐	๒๙ เม.ย. ๖๕
๒๔	โครงการปรับปรุงสนามบินท่าใหม่ (ระยะที่ ๒) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี	กรมส่งกำลังบำรุงทหาร อากาศ กองทัพอากาศ	๕๓,๑๒๑,๓๐๐	๑๘ พ.ย. ๖๔
๒๕	โครงการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเพื่อ ช่วยเหลือศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านศิริล้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลช้างแร้ง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	๓,๒๑๗,๒๑๖	๒๗ ธ.ค. ๖๔

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้รับการ
สนับสนุนงบประมาณจาก กปร. จำนวนทั้งสิ้น ๒๕ โครงการ ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๑๘
โครงการ คงเหลือโครงการฯ ที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๗ โครงการ